

Zece spații albe în biografia tricoloră a unui „dublu academician” cu trei doctorate neterminate

**(Investigație jurnalistică dedicată memoriei patriotului român Andrei Vartic,
veritabil promotor al curentului unionist, curat și sincer, din Basarabia)**

La 1 aprilie curent se vor împlini patru ani de când actualul director al ICR Chișinău a fost instalat în funcție, fiind alungat Petre Guran, un om la locul lui, cult, onest, energic și plin de idei pentru dezvoltarea ICR-ului basarabean. Puțină lume însă a înțeles această mutare deocheată făcută de către președintele ICR de atunci, Andrei Marga. Explicația dată de acesta a fost una de adormit pruncii, precum că Petre Guran a fost rechemat de la Chișinău, la cererea expresă a părții moldovenești; un fals total, lucrurile stând exact invers: nu Guran a fost rechemat din funcție la cererea părții moldovenești, ci noul director a fost promovat în ea la dorința sa nestăvilită, având tot sprijinul liderului social-democraților prahoveni, Mircea Cosma. Prin această mișcare neordinară, mafia a reușit să neutralizeze un important proiect românesc de investiții în R. Moldova, în volum de 1,5 mln de euro, promovat prin hotărârea din 15 martie 2012 a Parlamentului moldovean privind transmiterea prin concesiune a Muzeului Zemstvei din Chișinău către filiala ICR și reparația fostului sediu al Zemstvei, o clădire monumentală cu o curte spațioasă, incomparabile cu cele actuale ale ICR-ului chișinăuian. Fostul muzeu al Zemstvei trebuia să devină cel mai important centru cultural românesc din Basarabia postdecembristă și unul din cele mai importante filiale ale ICR-ului din lume. Decizia formală de acest sediu al Zemstvei de către actuala conducere a ICR Chișinău s-a bazat pe argumentul ei „naționalist” precum că sediul Zemstvei amintește de perioada ocupației țariste a Basarabiei. Judecând după starea jalnică în care a ajuns Muzeul Zemstvei, următorul pas al mafiei va fi demolarea într-o singură noapte a acestui obiectiv; și să nu ne mirăm dacă într-o perioadă foarte scurtă în acest loc va fi dat în exploatare un nou complex locativ sau un nou mall gigant al businessului „autohton” de pe Yarkon, Bâc sau Dâmbovița. Deocamdată, însă, doar zbuciumata familie ICR-istă din două persoane s-a mutat, temporar, într-o locuință împrăștiată de pe strada Eminescu de lângă sediul fostului KGB chișinăuian, chiria fiind plătită de către contribuabilii români. Iar vechiul său apartament din blocul locativ al foștilor șefi de la CC și KGB directorul ICR l-a înstrăinat faimosului A. R. pentru bani mărunți de buzunar. (M-am mirat că V.M. în perioada cât a fost consilier al președintelui USM nu a reușit să vândă și sediul Uniunii Scriitorilor, deși s-a sperat mult și s-a investit mult în reparațiile acestuia).

Nu va trece prea mult timp și această familie se va muta într-un „cuibușor de nebunii” pe malul stâng al străvechiului Tibru din Piazza José de San Martín, nr.1, sau în alt „cuibușor”,

mult mai luxos, în marea noastră Capitală, construit, probabil, din economiile adunate de soție din alte activități mai rentabile.

* * *

De mai bine de trei ani, sâmbătă de sâmbătă dimineața, cu reluare în fiecare duminică seara, protagonistul celor peste o sută de emisiuni (cu cele transmise în reluare, cifra se dublează) din ciclul „Ora de cultură” de la postul de radio „Vocea Basarabiei”, **Valeriu Matei**, directorul ICR Chișinău, oferă radioascultătorilor „porția de cultură”, în care și-a asumat mai toate meritele Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia din ultimile trei decenii. „Ora de cultură”, care după publicarea rezultatelor acestei investigații ar putea intra în istorie ca „Ora de minciună”, este ascultată mai mult de nevoie de către radioascultători, în așteptarea următoarelor emisiuni ale „Vocii Basarabiei”. Majoritatea cunoscuților mei, fideli radioascultători ai „Vocii Basarabiei” se întrebă: oare cât vor mai fi supuși chinului de a asculta aceste minciuni, laude de sine și asumări de merite străine, adevărate acțiuni teroriste, de manipulare informațională, care pot paraliza auzul radioascultătorilor cu minciuni vorbite fără pic de jenă din partea protagonistului, moderatoarea emisiunii rar când reușește să intervină cu vreo frază fiind bruiată de la prima silabă pronunțată.

Acest terorism informațional are loc și la alte posturi „subjugate” de către același protagonist, cu banii contribuabililor români. În majoritatea intervențiilor radiofonice ale sale protagonistul nu uită să menționeze orice merit sau efort al său, cât de minuscul n-ar fi el, iar concentrația intervențiilor verbale pe unitatea de timp, adică productivitatea verbală, a lui V.M. la microfoane merită să intre în cartea recordurilor Guinness. Pentru că mai productiv în acest sens a fost doar Nicolae Ceaușescu diferența constând în aceea că N.C. nu se lauda pe sine (îl laudau alții) pe când V.M. vorbește mai mult despre propria persoană pentru că nu-l laudă nimeni.

La început credeam că V.M. are nevoie de aceste spălături de imagine în vederea participării la scrutinul parlamentar din 11 decembrie 2016 pentru accederea în Parlamentul României, funcția de director al ICR și imunitatea diplomatică pe care i-o oferă funcția dată fiind limitate în timp. Abia la 21 noiembrie trecut am aflat de la criticul literar Răzvan Voncu adevărul despre intențiile lui V.M. și ale celor care l-au promovat toți acești ani: **„Personajul pus în fruntea filialei — un scriitor de raftul al treilea, care nu se bucură de nici un prestigiu în lumea literară românească — este mai preocupat de propria promovare. ICR Chișinău s-a transformat, sub conducerea lui Valeriu Matei, într-un cămin cultural, care plimbă prin satele Basarabiei panouri cu poze de scriitori, concepute la București... Aud că, drept recompensă pentru deserviciile aduse culturii române la Chișinău, cineva se gândește să-l numească pe Valeriu Matei director la *Accademia di Romania* din Roma, deși nu știe o boabă de italiană...”**. Nici mai mult nici mai puțin: să mai vedem panouri cu poze ale scriitorilor români nu doar în satele pustii ale Basarabiei, ci și la Roma, în preajma Columnei lui Traian...

La prima etapă a investigației mele am ascultat brașoavele lui V.M. până în ziua de 17 ianuarie 2015 la emisiunea „Magazin istoric” a aceluiaș post de radio, când invitatul a exagerat cumplit cu afirmațiile sale: cică la vârsta de cinci anișori, deja citind cu litere chirilice și latine, a învățat

pe de rost, la biblioteca din satul natal, cele 98 de catrene ale celui mai lung poem de dragoste al umanității, „**Luceafărul**” lui **Mihai Eminescu**. Atunci m-am mirat cum de nu s-a găsit un prieten, un frate, un apropiat de-al protagonistului, să-l oprească ca să-și mai tragă sufletul, care la un moment dat ar putea să nu mai încapă în corpul său voluminos îmbibat de atâtea minciuni sfruntate? **Dar minciunile lui V.M., pe care le veți identifica cu ușurință în cele ce urmează, sunt de trei categorii:**

LAUDĂ DEȘARTĂ, ca să fie considerat o persoană „excepțională”;

INVENTEAZĂ inițiative, acțiuni sau realizări personale inexistente sau face „din fânțar – armăsar”;

SE AUTOVICTIMIZEAZĂ, ca, din mila concetățenilor, să câștige foloase necuvenite – avantaje financiare și avansare pe scara socială pe care se tot cațără, dând din coate și luând locul altora, care-l merită.

Aceste constatări ne-au determinat să reacționăm cu următoarele zece dezvoltări în biografia lui V.M., necesare pentru binele lui, pentru binele nostru, în ajutorul unor critici și istorici literari, onești și obiectivi. Să le luăm pe rând, în ordinea cronologică.

I. Povestea familiei Maticiuc-Matei, cu 14 copii

Conaționalul și patriotul român din SUA, Nicolae Dima, a publicat niște informații grave, necunoscute până la publicare, despre tragedia familiei Maticiuc-Matei din Cazangic: „Pe Valeriu, cu care mă întretinusem la Chișinău, l-am întâmpinat odată la New York și l-am găzduit ulterior în apartamentul meu din Washington. Am avut astfel prilejul să schimbăm impresii și idei, să ne împărtășim aspirațiile și îndoielile, și să legăm o bună prietenie. ...Valeriu mi-a vorbit de asemenea despre familia lui, despre frații lui, și despre viața criminal de grea la care fuseseră supuși părinții în primii ani ai ocupației sovietice. Și, deodată, mi-am dat seama că vorbea despre o familie cu 14 copii. Când i-am cerut lămuriri, am rămas paralizat. Părinții lui Valeriu Matei, Nicolae și Sevastița, țărani simpli din județul Lăpușna, se căsătoriseră la o vârstă timpurie și i-a prins invazia sovietică cu șapte copii mici (Sic!, la 28 iunie 1940, mama celor „șapte copii mici” avea 16 ani, iar tatăl - 18 – n.n.). Toți șapte au murit în timpul criminei înfometări comuniste din anii 1946-1947. Părinții au supraviețuit mâncând tulpină de mărar, papură, și diverse ierburi care creșteau pe malul Nistrului (Prutului? – n.n.)... În trăirea lor de țărani simpli, după o viață complet răvășită de bolșevici, părinții lui Valeriu au găsit puterea să-și întemeieze o nouă familie. Valeriu Matei este unul dintre noii lor copii” (Revista „VATRA VECHĂ”, nr. 12/2011, p.31). Așadar Valeriu Matei a mai avut 13 frațiori, el fiind al 13-lea în familie, dintre care părinții n-au putut salva pe primii șapte de foametea cumplită din anii 1946-47, salvându-și propria viață, pentru a mai naște șapte copii, din care face parte și norocosul poet de astăzi. Dintre acești șapte copii vii, opinia publică cunoaște doar patru: poetul **Valeriu**, pictorul **Iurie**, economistul **Maria** și polițistul **Gheorghe**. Pentru că V.M. este totuși o persoană publică, ar fi normal să știe lumea ce s-a întâmplat cu alți trei frați din totalul de șapte copii născuți după foamete și, în genere, când și cum acești părinți au reușit să nască atâția copii dacă, după cum se plânge

V.M.: „Copilăria ne-a fost marcată de destinul părinților. După 23 august 1944, tata (la 22 de ani?-n.n.), ca și toți basarabeni din Armata Română, a fost trimis în cea sovietică. Imediat după trecerea Prutului, a fost dus într-un lagăr improvizat, lângă Mingir... Acolo s-a întâlnit cu doi vecini și într-o noapte au fugit. I-au prins și i-au dus la muncă forțată în minele din Donbass. Atunci a învățat și primul cuvânt rusesc: „rasstrel”. L-au salvat bunicii, care le-au dat autorităților militare provizorii până și covorul din casă. A revenit acasă după doi ani” (*VIP Magazin*, Septembrie 2006,

[http://www.vipmagazin.md/profil/Valeriu MATEI O poveste de pe strada Lazo/](http://www.vipmagazin.md/profil/Valeriu_MATEI_O_poveste_de_pe_strada_Lazo/)).

Deci, după anii din Armata Română, apoi cei din armata sovietică și din Donbass, părinții săi găsesc puteri și timp să nască șapte copii care în anii de foamete (1946-1947) mor toți ca unul? Dar dacă aceștia nici n-au existat vreodată, ce gândesc ceilalți membri ai familiei Matei despre această posibilă minciună și despre publicitatea necreștină făcută părinților lor creștini? Și cu ce scop V.M. și-a amăgit prietenul român american, legendarul Nicolae Dima de la „Vocea Americii”, care i-a încredințat până și cheia de la apartamentul său din Washington?...

II. „Cuba, mon amour” sau supertaina moldoveanului „Che Guevarra”

În timpul curățeniei generale din vara trecută am descoperit în biblioteca mea o carte în limba rusă, intitulată „Nezabîvaiemîie vstreci” („Întâlniri de neuitat”) și tipărită în anul 1980 la Groznâi, în Cecenia. Am procurat-o în librăria „Bukinist” din centrul Krasnodarului, în iulie 2009. Cartea m-a interesat pentru că era scrisă de **Murat Ziazikov**, care a fost șase ani președinte al Ingușetiei (2002-2008), iar până atunci ocupase importante funcții în KGB-ul sovietic pentru Caucazul de Nord și, principalul, participase în vara anului 1978, alături de mulți artiști, la Festivalul XI Internațional al tineretului și studenților din Cuba. Informațiile din această carte despre Festivalul cubanez mă interesau pentru că la începutul Mișcării noastre de Eliberare Națională m-a întreat un coleg de serviciu de la Facultatea de economie a USM, **Evgheni Litvinov**, șeful Catedrei de statistică, cât de bine îl cunosc pe unul din deputații frontişti ai Parlamentului din care făceam și eu parte, ale cărui declarații anticomuniste de fațadă îl enervau pe colegul meu care avea altă părere despre deputat: „El se dă de mare naționalist și anticomunist, dar el a fost unul din trimișii komsomolului URSS la Festivalul din Cuba, în vara anului 1978”. Posibil că E. Litvinov avea această informație de la interpreta **Nadejda Cepraga**, soția sa, care a participat la Festivalul cu pricina. Desigur, colegul meu se interesa de deputatul Valeriu Matei, care a fost inclus, pentru merite încă necunoscute în totalitate nouă, în lista celor 1000 de participanți sovietici la Festivalul cubanez cu numele său adevărat Valerii Nikolaevici Maticiu. Au trecut anii dar nu am putut afla nimic despre acest episod din biografia lui V.M. În nicio biografie de-a lui nu s-a strecurat această informație și mi-am căutat de treburile mele. Abia peste două decenii, în anul 2010, mi-a surâs norocul!!! V.M., s-a autodeconspirat cu o fotografie în cartea sa „Elegiile fiului risipitor”, la pagina 650 inserând o imagine a sa alături de un artist cu renume, pe puntea navei „Șota Rustaveli”, cu următoarea legendă sub fotografie: „Cu naistul

Vasile Iovu, pe corabia „Șota Rustaveli”, în mijlocul Oceanului Atlantic. 1978” Nimic mai mult și am ținut cu dinții, șase ani, să nu-l întreb pe Vasile Iovu ce știe despre această poză și despre drumul lor acvatic spre Cuba. Mai clar nici că se poate: anul Festivalului 1978 și nava „Șota Rustaveli”, cea care a transportat din portul Leningrad (azi Sankt Petersburg) spre Cuba 1000 de tineri sovietici la acel Festival Internațional, printre ei fiind: **Iosif Kobzon**, **Vladimir Vinokur**, **Roza Rîmbaieva**, **Vasile Iovu**, **Nadejda Cepraga**, ansamblul de dansuri populare „**Moldoveneasca**” (în care dansa și **Doina Marin**, viitoarea interpretă **Doina Aldea-Teodorovici**), conducători fiind cuplul **Rozita** și **Simion Lâsoi**, desigur și viitorul autor al cărții nominalizate mai sus, **Murat Ziazikov**, și încă 991 de alți participanți, printre care și trimisul komsomolului leninist, **V.N. Maticiuc**. Veniseră atunci la Havana, cu alt mijloc de transport, și unii români celebri ca **Vasile Șecaru** și **Gheorghe Turda** (CNSAS a raportat pe 8 decembrie 2016 că acest al doilea interpret român are calitatea de fost colaborator al fostei Securități, declarată prin hotărâre definitivă a instanței).

Știam de delegația RSSM care plecase peste Ocean pentru că la prima etapă printre mai multe colective artistice nominalizate pentru a participa la acel festival de vis era examinat și Ansamblul folcloric de dansuri populare „**HORA**”, fondat de maestrul de balet popular **Ion Bazatin**, colectiv din care făceam parte și eu cu soția mea, căsătoriți de patru ani. Însă norocul picase pe formațiunea „**Moldoveneasca**”, pe atunci proaspăt laureat al Premiului komsomolului leninist „**Boris Glavan**” din RSSM.

Posibil de la acea participare supersecretă la festivalul cubanez i se trage lui V.M. pseudonimul „**Che Guevara**” (unul din liderii regimului comunist cubanez și insurgent sud-american, născut în Argentina) din așa-zisa „**Listă Șandrovski**”, listă în care nu pot avea mare încredere pentru că în ea nimerise oameni care, pe de o parte, niciodată nu și-ar fi permis să-și toarne prietenii, iar pe de altă, în ea n-au intrat oameni din rândurile comuniștilor și frontiştilor care au lucrat cu ferovare pentru acea organizație de tristă faimă.

Chiar dacă V.M. n-a fost insistent să lupte până în pânzele albe ca să obțină în instanță recunoașterea necolaborării sale cu organele secrete, precum a făcut-o **Vitalia Vangheli-Pavlicenco**, ea nimerind în lista dată cu alt pseudonim cubanez, „**Fidel**”, pentru că l-a însoțit pe soțul său, traducător de rusă-spaniolă într-una din unitățile militare sovietice dislocate în Cuba comunistă a lui Fidel Alejandro Castro Ruz. Drept că V.M., având o pregătire bună nu putea face acest pas: ce rost ar fi avut această „dovedire”, dacă chiar ar fi colaborat cu „specialii”? Poți să te judeci cu cine dorești și cât îți pofteste inima pentru că fără o lege a lustrației „specialii” nu vor risca să scoată vreo pagină din dosare ca să nu bage frica și neîncrederea în celelalte zeci de mii de colaboratori acoperiți ai lor, unii dintre foștii „pasivi” ai acestei organizații fiind activi și azi. Acum, V.M., desigur, ne va povesti într-o viitoare emisiune radio despre acea călătorie frumoasă în Cuba, despre adevăratele merite pentru care a nimerit în lista celor 1000 de tineri sovietici, participanți la Festival, ce a făcut în Cuba și unde a dispărut, pe data de 28 iulie 1978, din momentul debarcării navei „Șota Rustaveli” în portul Havana, fiind aproape de nevăzut la Festival și tot drumul înapoi până în portul Odesa. A plecat tânărul la Festival de la Facultatea de istorie a Universității din Chișinău, dar a reapărut, victorios, peste o perioadă nu prea îndelungată

de timp, în metropola sovietică, pentru a-și continua studiile la Facultatea de Istorie a legendarei Universității sovietice „M.V. Lomonosov” din Moscova – visul de aur al miilor de tineri din RSSM...

III. AȘA-ZISUL EXIL de patru ani la Mănăstirea „Noul Ierusalim”

Un citat sugestiv din biografia lui V.M., semnată de soția sa: „...Anul 1983. Este exclus de la doctoratură... pentru antisovietism și naționalism (jurnalista **Nina Josu** precizează și momentul excluderii, „la trei zile după ce a fost dus la Lubeanka, pe 28 mai 1983” – n.n.); sprijinit de profesorii de la Catedra de etnologie pe care o absolvise și de unii colegi de universitate, reușește să se angajeze doar în calitate de cercetător științific inferior, cu cel mai mic salariu din sistem, la muzeul de studiere a ținutului din **or. Istra**, la fosta mănăstire „Noul Ierusalim”, unde va rămâne până în 1987. **Daniel Corbu**, editorul de la Iași al lui V.M., a interpretat altfel acest citat din biografie: „Urmează un exil de patru ani la Mănăstirea *Noul Ierusalim*”. În altă variantă a biografiei deja o lasă mai moale cu „tragica” sa perioadă de la Istra, precizând că „...Din mai 1985, a fost ales șef al sectorului de istorie veche, arheologie și etnografie la același muzeu”. Nina Josu spune mai mult: „...la Istra, și-a scris majoritatea poemelor... unde, curând, pentru abilitățile sale în materie de studiu este promovat în funcția de șef al sectorului de Istorie veche, arheologie și etnografie, din cadrul aceluiași muzeu”. Nici profesorul **Ion Ețco** nu se lasă mai prejos: „...Deși directorul acelei instituții a fost categoric împotriva, Valeriu Matei a fost ales invariabil de trei ori (în patru ani?! – n.n.) consecutiv în aceeași funcție prin votul întregului colectiv. Colegii ruși îl apreciau foarte mult”.

Și documentatul critic literar **Alex Ștefănescu**, fără să se documenteze, menționează într-un articol de-al său, că „*încă de la vârsta de 17 ani V. Matei (...) se numără printre scriitorii care s-au opus cu hotărâre și curaj măsurilor represive*”.

Dar iată cum însuși V.M. descrie, în „VIP Magazin”, septembrie 2006, Nr. 29, etapa moscovită a vieții sale: „Absolvise cu distincție Universitatea „M. V. Lomonosov”, susținând o teză consacrată valorii istorico-etnologice a operei lui **Nicolae Milescu Spătarul** (cartea lui **Radu Boureanu** despre Milescu Spătarul a fost una de căpătâi în toată perioada elaborării tezei de licență de către V.M.– n.n.), recomandată spre publicare și fiind propus de consiliul științific al Universității, la doctoratură. Profesorul **Lev P. Lașciuk**, îndrumătorul științific, era convins că nu trebuia să aștept trei ani. Lucrarea era definitivată, trebuia doar completată cu vreo 30 de pagini (sic!– n.n.). În ultimul an de studenție, venind la el acasă pentru a-i aduce un capitol din lucrare, el mă întrebă brusc: „Kak dela, moi rumâncik?”. La rândul meu, l-am întrebat de ce mă provoacă. „Știu cine sunteți voi și cum ați nimerit în URSS, mi-a răspuns. **Ești prea inteligent ca să nu înțelegi chestiile astea. Încă n-ai avut probleme cu KGB-ul?**”. „Nu”, i-am răspuns. „Vei avea, orice om inteligent în țara asta are probleme cu KGB-ul. Să știi că poți conta pe mine. Kaghebiștilor, dacă le dai măcar o unghie, îți trag mâna cu tot cu cap”. Când compatrioții mei, **C. Ciobanu, V. Tătaru, V. Popovici** ș.a. au început să fie interogați de securiști (cine oare i-o fi turnat? – n.n.) ca să afle ce vorbesc eu, cu cine mă întâlnesc, l-am pus la curent pe Lev Pavlovici. El m-a grăbit să susțin, în regim de urgență, referatele, examenele. Dar KGB-ului nu-i scăpa nimic. La Chișinău începuse persecutarea lui **V. Văratic** și **Gh. Negru** (dar pe aceștia cine oare

i-o fi turnat? – n.n.), pe mine au venit să mă ia de la cămin. Prima dată au plecat așa cum au venit. A doua oară m-au prins când eram singur, mi-au sucit mâinile la spate și dus am fost. M-au ținut o zi întregă în subsol la Lubianka și când s-au convins că nu mă las înfrânt, mi-au tras câteva picioare-n spate și aproape de miezul nopții m-au aruncat în stradă. În următoarele trei-patru zile (iată că am și dedus de la cine știe Nina Josu despre momentul „arestării” lui V.M.), am fost exclus din aspiratură, dat afară din cămin, mi s-a retras „propiska” și, fără a mi se restitui actele de studii, date la doctoratură, a început vânătoria în stradă ... ca să mă ducă în armată în Afganistan, iar miliția, ghidată de kaghebiști... mă reținea, dându-mi termene de părăsire a „minunatei capitale sovietice” (dar cu Afganistanul cum a rămas?-n.n.). Sprijinul profesorilor de la Catedra de etnografie n-a schimbat cu nimic situația (soția-biograf subliniază mai sus că sprijinul colegilor de catedră i-a fost totuși de folos – n.n.). O așa-zisă repartizare, trimisă în bătaie de joc (sic!) de Ministerul Învățământului de la Chișinău, să plec învățător în raionul Leova, m-a ajutat să scap de cei de la comisariatul militar moscovit, iar o scrisoare, neînregistrată, pe care mi-a dat-o un admirabil domn, **Ștefan Panfilie**, fost prorector al Universității din Chișinău (Ștefan Panfilie era într-adevăr admirabil, dar era prea corect ca să încalce legea; mai curând solicitantul putea falsifica semnătura prorectorului pentru a scăpa de repartizarea sa, acasă, la Leova, ca să rămână în metropola sovietică – n.n.), m-a ajutat să-mi recapăt actele de studii. Nu mă puteam angaja nicăieri. De Moscova sau de suburbiile ei pe o rază de 40 km nici vorbă nu putea fi, de Moldova – nici atâta”. (De ce, doar avea repartizarea la Leova natală în buzunar? – n.n.).

Privitor la cuvintele de dragoste ale îndrumătorului: „Kak dela, moi rumâncik?”, admit că profesorul care-și permite să invite acasă un student, putea să se adreseze invitatului și cu cuvintele „moi *milâi* rumâncik”. În acest caz mă mir că studentul favorit, cel care, chipurile, a fost mult și bine ajutat de profesorul Lașciuk, n-a catadicsit să meargă, cel puțin o dată, pe 10 decembrie 1990, în metropola sovietică, să-și ia adio de la regretatul îndrumător care și-a riscat viața pentru el. Mai ales că în acea zi de luni „rumâncik”-ul nu avea ședință în Parlamentul de la Chișinău.

Ca să tragă mai mult la cântar povestea lui V.M. despre viața grea în cei „patru ani de exil” la „Noul Ierusalim”, V.M. a „redactat” chiar și prefața semnată de **Grigore Vieru** la cartea sa de debut „Stâlpul de foc”, în anul 1988, în care poetul menționa: „Avem în față, stimate cititorule, o carte semnată de un tânăr poet al cărui nume este cu totul nou în poezia noastră – Valeriu Matei – care de-a lungul mai multor ani a lucrat „în secret” la ea în pacea și liniștea Muzeului regional Moscova de studiere a ținutului, **unde Valeriu Matei a trudit ca șef de secție**”. Dar iată cum a modernizat „exilatul” acea prefață după moartea poetului: „...**unde Valeriu Matei a trudit în calitate de cercetător științific**” (V. Matei, *Cruciada balcanică. Opera poetică*. Ed. Mesagerul, Ch., 2013, p. 592).

Spre bucuria noastră, a tuturor, am descoperit un caz aproape unic în scrierile lui V.M., în care acesta spune purul adevăr. Într-un interviu cu regretatul **Serafim Belicov**, V.M. afirma cu tărie: „...Aici, în Basarabia, de cele mai multe ori ținte ale atacurilor de grup sunt tocmai autorii unor opere de certă valoare și - să fie doar o coincidență?! - tocmai cei care au fost atacați și blamați și

sub regimul sovietic. Scribii care au scris volume întregi despre marea „uniune sovietică”, „marele Lenin”, scriu acum, cu aceleași mijloace, poezii despre România sau despre Ștefan cel Mare, **își inventează biografiile ale suferinței sub „odiosul regim comunist”** (LA, 1.03.2005). Da, în privința inventării biografiilor are omul perfectă dreptate, cum s-ar zice, a făcut o declarație cinstită de autobiografie!

Dar ca să fie mai clar ce-i cu biografia lui V.M. și istoricul nașterii și creșterii ei accesați varianta biografiei sale din enciclopedia Wikipedia: https://ro.wikipedia.org/wiki/Valeriu_Matei și vă veți convinge cât de mult a muncit omul la ea.

IV. „Contribuția personală” la schimbarea situației de la Uniunea Scriitorilor, în anul 1987

În multe emisiuni, interviuri, biografii, ale lui V.M., se subliniază participarea sa activă la fondarea Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia (MEN), la întrunirile de la Uniunea Scriitorilor din Moldova (USM), încă din 1987.

Întreb, chiar dacă știu răspunsul, cum putea el să participe la începuturile acelor evenimente epocale, în timp ce conducea o secție la Muzeul Regional Moscova. Mai mult, cererea de intrare în rândurile USM a completat-o abia pe 17 februarie 1988 (carnetul de membru al USM nr.15790 din 30 mai 1988), completând și semnând un formular cu pseudonimul „Matei”, indicând și numele său de familie, Maticiu, și încheindu-l cu o semnătură *ministerială* făcută cu litere chirilice, la vârsta de 29 de ani, el lăudându-se de multe ori că scrie și citește cu litere latine, de la vârsta de patru-cinci anișori (având astfel de calități la o fragedă vârstă nu pricep de ce a mers în clasa I-a doar la vârsta de 7 ani și 5 luni?). Mai zicând că în 1987 USM l-a recomandat pentru responsabilă funcție de reprezentant la secretariatul Uniunii Scriitorilor din URSS, uitând că la acea vreme nici nu era încă membru al USM. Putea fi oare recomandat să reprezinte USM-ul la Moscova fără să fie membru al acestei organizații? Dar dacă nu putea fi recomandat și totuși a ajuns acolo (tot așa cum a ajuns în Cuba, la Academia Română sau la ICR Chișinău, un sfert de secol mai târziu), apare fireasca întrebare: cine, de ce și cum l-a instalat în acea funcție, fiind cică alungat din doctorantură pentru naționalism și antisovietism?... În plus, acest înfocat „naționalist antisovietic” căpătuindu-se și cu un apartament cu două camere în centrul metropolei sovietice. În alte informații publicate, dânsul zice că acesta a fost un apartament cooperatist care, după cum știm bine, costa enorm ca să-l poată cumpăra un tânăr sărac, lipit pământului, cu nicio rublă de acasă și cu „cel mai mic salariu din sistem” în doar doi ani de activitate la Muzeul Regional Moscova.

Am reușit să studiez mai multe documente despre evenimentele istorice de la USM din anii 1987-1988 și pot spune cu exactitate că atât pseudonimul „Matei”, cât și numele Maticiu lipsesc cu desăvârșire printre cele ale protagoniștilor evenimentelor de la USM. Numele lui nu figurează nici printre cei 26 de vorbitori la plenara USM, din 30 octombrie 1987, dar nici printre cei (tot) 26 de vorbitori la următoarea Adunare a scriitorilor din Moldova, pe 28 mai 1988. Nici în

stenogramele acelor adunări, sau măcar în listele personalului tehnic care a deservit ședințele, numele lui V.M. nu a fost de găsit.

Într-o altă declarație, mai rezervată, a lui V.M. se menționa: „În aprilie – mai 1987 mi-am adus și eu modesta contribuție la schimbarea situației la Uniunea Scriitorilor din Moldova”. Deoarece V.M. n-a fost participant la ele, de unde să știe că istoricele evenimente din „aprilie-mai 1987” au avut loc tocmai ...în luna octombrie a aceluiaș an?

La acea plenară a conducerii USM din 30.10.1987 a sunat pentru prima dată un apel-bombă către conducerea comunistă a RSSM, al prozatorului, dramaturgului, publicistului moldovean de mare valoare și curaj, **Alexei Marinat**, născut în satul Valea Hoțului din Transnistria, azi Ucraina, apel în care vorbitorul sublinia: „În satul meu, dar și în întreaga Republică Autonomă Moldovenească, până la război era în vigoare alfabetul latin, care „îmbrăca” de minune limba moldovenească, chiar așa primitivă cum era ea, folosită de noi pentru scriere și comunicare. Cred că pierdem o șansă unică pentru ieșirea noastră pe o arenă mai largă... Cu atât mai mult, că de alfabetul latin se folosesc trei republici sovietice, care nici măcar nu fac parte din grupul limbilor romanice. Dar pentru noi, fiind națiune latină, alfabetul latin nu ne este străin. Decideți, tovarăși conducători ai republicii! Avem doar de câștigat”. Alexei Marinat a fost chiar primul vorbitor la acea Plenară, după raportorul Ion Hadârcă, încă nefiind publicat în revista „Nistru” articolul istoric „Veșmântul ființei noastre” de **Valentin Mândăcanu** (martie 1988) și „Scrisoarea celor 66” din săptămânalul „Învățământul public”(17.09.1988), minunatele articole pe teme ecologice din „Literatura și arta”, care în anii de grație 1987 și 1988, au pornit marea bătălie pentru Limba noastră cea Română. **Alexei Marinat, a fost Omul și Eroul, trecut prin malaxorul Gulagului, cel care cu adevărat a meritat să fie decorat, fiind încă în viață, sau post mortem, de către președintele Băsescu cu cele mai înalte distincții ale Statului român și nu puzderia de semnatari (care atunci frecventau grădinița de copii) ai unei nevinovate sesizări la Curtea Constituțională privind Limba Română!!!...**

Iar V.M., care-și făcea semnătura cu litere rusești, spune într-o emisiune că a venit de la Moscova, ca împreună cu „grupul celor patru” (sic!), să-l sfătuiască pe Alexei Marinat, „care nu avea ce pierde”, să inițieze această luptă? Halal de așa sfătuitoare...

Numele lui V.M. nu figurează nici printre cei 41 de membri ai Sfatului Mișcării Democratice pentru Susținerea Restructurării, propuși de către Adunarea intelectualității de creație și științifice din capitală (Grupul de inițiativă), care a avut loc pe data de 3 iunie 1988, el zicând că a stat la baza Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia. Cum poate „curajosul” de azi să se laude cu fondarea MEN, dacă el nu a scris atunci nici mai târziu măcar un articol în sprijinul limbii române și alfabetului latin și n-a avut curajul să semneze cel puțin Scrisoarea deschisă (17.09.1988) a celor 66 de intelectuali în favoarea oficializării limbii române și a revenirii ei la alfabetul latin?

Iată ce zicea unul din puținii noștri bărbați de mare curaj, unul din adevărații inițiatori ai Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia, regretatul patriot **Andrei Vartic**, la Adunarea Generală a Uniunii Scriitorilor din Moldova, pe data de 28 mai 1988, rostită ca și majoritatea dintre luările de cuvânt în limba rusă, pentru cei câțiva participanți la Adunare sosiți de la Moscova: „Пришло

время сделать то, что сделали все люди, которые верят в перестройку... Пришло время создать в Молдавии Демократическое движение в защиту перестройки. По-моему, мы сделаем большое преступление против молдавского народа, против перестройки, если уйдем отсюда без создания координационного фронта. Это самое большое требование времени... Не надо ждать ни одной минуты... Надо действовать быстро, надо действовать сегодня". Această chemare a lui Andrei Vartic pentru crearea neîntârziată a unui front comun în sprijinul Perestroicii lui Gorbaciov a dat startul înființării Frontului Popular din Basarabia ocupată de ruși.

Peste șase zile, la 3 iunie 1988, tot în sala mare a USM, în cadrul unei adunări a intelectualității, a fost constituit „Grupul de inițiativă al Mișcării Democratice pentru susținerea restructurării”, care peste un an de zile, pe 20 mai 1989, s-a transformat în legendarul Front Popular din Moldova (FPM).

Abia la acest congres de constituire a FPM V.M. a nimerit în Sfatul FPM, ca poet și secretar al „Societății de cultură moldovenească din Moscova” (sic!, de ce nu în calitate de membru - de „înalt” reprezentant al USM la Uniunea Scriitorilor din URSS? - n.n.). După cum se știe, la prima ședință a Sfatului FPM din 20 mai 1989, imediat după congres, a fost ales Comitetul executiv al Sfatului FPM în următoarea componență: **Ion Hadârcă, Nicolae Costin, Andrei Țurcanu, Gheorghe Ghimpu, Pavel Gusac, Iurie Roșca, Iurie Plugaru, Anatol Șalaru, Mihai Ghimpu** (Proces-verbal nr.1 al Sfatului FPM din 20 mai 1989). V.M. n-a fost ales în Biroul Permanent chiar dacă soția sa menționează în biografia lui că: „este membru în Consiliu și în Biroul Permanent, purtător de cuvânt al formațiunii”. V.M., într-adevăr, poate fi găsit doar în lista „purtătorilor de cuvânt”, a celor care vor stenografia ședințele Sfatului FPM, deși era încă antrenat în diverse activități în metropola sovietică.

În aceeași ordine de idei ne întrebăm: cine-i autorul primului Apel al FPM „Către cetățenii RSSM”, adoptat la Congresul I de constituire a FPM, din 20 mai 1989, în care negru pe alb se menționa: **„Scopul nostru nu este obținerea puterii politice și de stat în republică, ci obținerea suveranității economice, sociale și culturale a RSSM ca stat egal în cadrul Uniunii RSS, organizarea și activizarea maselor în vederea exercitării reale a voinței poporului și creării condițiilor necesare promovării libertăților democratice”** (ziarul DEȘTEPTAREA, nr.1, p.1. Chișinău, 20 mai 1989). Cum așa: „ca stat egal în cadrul URSS”? !!! Cine oare a propus acest deziderat „stringent” al MEN, atunci când la manifestările din Piața Biruinței și cele de la Teatrul de vară, deja flutura un uriaș placat de vreo zece metri pe care era scris cu majuscule **„UNIRE!”**? Să fi fost oare acel autor „naționalistul și antisovieticul” purtător de cuvânt?

La 31 august 2015, de Ziua Limbii Române, în Grădina Publică „Ștefan cel Mare” din Chișinău, V.M. s-a lansat într-un nou discurs public mincinos, în care vorbitorul a indicat un nou termen al venirii sale din „surghiunul” de la „Noul Ierusalim”, în decembrie 1986, ca împreună cu „grupul celor patru” să-i dea indicații lui Alexei Marinat, să iasă la tribuna Congresului USM, să ridice problema alfabetului latin. Reamintesc: într-adevăr Alexei Marinat a făcut acest lucru numai că

un an mai târziu, pe data de 30 octombrie 1987, și nu în decembrie 1986, la indicația prețioasă a lui V.M. și a „grupului celor patru”, grup care n-a existat vreodată.

V. „Dublu academician” cu trei doctorate neterminate

Despre păcatul pastișatului în opera poetului V.M. s-au scris pagini întregi de ziare și niciunul din autorii acelor pagini nu a fost chemat în instanță. Pentru mine este suficientă concluzia poetului **George Meniuc** expusă acum trei decenii, pe care am văzut-o în manuscris pe data de 12.12.2007 în biroul regretatului poet Anatol Ciocanu de lângă Sala cu cămin a Uniunii scriitorilor, și publicată în 2010 în cartea „George Meniuc: Pagini de corespondență”, apărută sub egida Muzeului Literaturii Române „M. Kogălniceanu” din Chișinău. Iată ce-i scria G. Meniuc la Moscova lui **N.Romanenco**, pe data de 6 iulie 1986: „Un tânăr, Matei Valeriu, mi-a trimis un manuscris. Versuri. Îl cunoști, ai relații cu el. Manuscrisul arată **cum nu trebuie** să înceapă un literat. Ba mai mult. Am rămas cu impresia că el n-are talent, scrie sec și-l pastișează pe **Nichita Stănescu**, fără a poseda ceva, o trăire și gândire a sa. De obicei, așa încep grafomanii, încât nu mai știi cum să scapi de ei” (p. 359-360).

Două luni mai târziu Meniuc din nou îi scria lui Costenco: „A trecut pe la mine Matei ca să-și ia manuscrisul. Părerea mea despre debutul său ți-am trimis-o în copie. El a venit la mine „numai pentru cinci minute” (pentru că îl aștepta sora, în altă zi n-a binevoit să vină). El n-are vocație, poet n-are să fie niciodată, dar cu manuscrisele lui are să umble pe la Uniune și redacții. Îi trebuie biletul de scriitor în buzunar. Știu că îl simpatizezi, îl susții, îi telefonezi și la Chișinău. Mie mi-a lăsat o impresie negativă [...]” (p.363).

Nici viitoarea carieră a lui V.M. n-a fost trecută cu vederea în acea corespondență: „În ce privește cine îți va lua locul la Uniunea Scriitorilor (din URSS – n.n.), chestiunea mă lasă indiferent. Eu poate voi mai trăi un an-doi și alte probleme mă preocupă. Un Valeriu Matei sau altcineva, ce importă! În tânărul acesta (**după părerea mea, f. capabil**) am observat **un tupeu** neplăcut, asta o să-l ajute să ajungă departe! El nu e unicul, mai sunt și alții pentru care modestia nu-i acceptabilă...” (p.364).

Aici e de menționat sau chiar de subliniat că redactorul sau redactorița cărții de corespondență, sau poate machetatorul cărții la tipografie, a procedat necinstit, „redactând”, exact ca în prefața lui Vieru: **după părerea mea, f. capabil** (așa-i publicat în cartea de corespondență), ceea ce ar însemna că este părerea lui Meniuc, pe când în scrisoarea-document găsim alt sens: **după părerea ta, foarte capabil**, adică după părerea lui Costenco. Cuvintele de mai departe despre **tupeul neplăcut** confirmă concluzia mea.

Pe tema pastișatului cei interesați de istoria literaturii române din Basarabia se pot documenta din următoarele surse bibliografice: **1. Tiberiu Manolache. Ne-„Facerea” Poemelor. („Sfatul Țării”, 5 februarie 1994); 2. Andrei Hropotinschi. Scriitorul total Valeriu Matei(1). „Moldova Literară”, 21 august 1996; 3. Andrei Hropotinschi - Tiberiu Manolache. Scriitorul total Valeriu MATEI (2). „Moldova Literară”, 4 septembrie 1996; 4. Emilian Galaicu-Păun. "Carte (de recitare), cinste cui te-au scris". Emilian Galaicu-Păun. *Poezia de după poezie. Ultimul deceniu*. Editura Cartier. Chișinău, 1999, p.128-132; 5. Mircea V.**

Ciobanu. Despre polemici, CV-uri și subsolurile Lubeankăi. Jurnal de Chișinău, 7 decembrie 2012;
6. Stan Escu-Cimbirschi. Texte alese hazardat, interpretări personale, subtilități subversive
(vezi: <http://www.romaniidinjurulromaniei.ro/investigatii/1690/texte-alese-hazardat-interpretari-personale-subtilitati-subversive/>).

Și unica piesă a lui V. M., „Prologul” (semnată și de S. Saca), a fost dovedită ca pastişă după opera lui **Radu Boureanu**. Cu toate acestea, lucrarea dată a avut parte și de o cronică favorabilă scrisă de criticul **Mihai Cimpoi**, și publicată în ziarul „Moldova socialistă” din 9 decembrie 1987, după care a mai urmat o recenzie, a **Angelinei Roșca**, publicată în revista „Nistru”, nr. 11, 1988, p.155, în care se sublinia: „Se întâmplă lucruri paradoxale. Oamenii sunt într-atât de însetați de istoria Patriei lor, încât sunt gata să aplaude până și la un spectacol ca „Prologul”, care n-are nimic comun nici cu istoria, nici cu arta”... Dacă ar fi să-l credem pe V.M. el s-a lăudat într-un interviu pentru săptămânalul Alianța Moldova Noastră, din 25.08.2006, că a mai scris o piesă sugerată de învinuirea lui Grigore Eremei că V.M. i-a sustras agenda atunci când i-a cotrobăit cabinetul pe 23 august 1991. Iată ce spunea V.M.: „Acesta mă acuza de faptul că în acea zi de 23 august eu i-am sustras, chipurile, agenda. M-am gândit: Eremei deținea toată puterea pe care ar putea-o avea vreodată un om și din toate acestea el dorea să-și recupereze doar agenda... Nimic de zis: era o idee minunată pentru o piesă despre un tiran! Și eu am scris-o, lucru pentru care îi sunt recunoscător până azi lui Eremei”). Am încercat să găesc și să parcurg și eu acea piesă despre presupusul dictator Grigore Eremei dar n-am avut acest noroc: piesa dată n-a văzut-o nimeni și, se pare, nici n-a fost scrisă...

Nu doresc să intru mai adânc în aceste ape poetico-dramaturgice... Totuși, mă voi referi la un caz elocvent în acest sens și pe care nimeni nu l-a observat.

În luna iunie a anului 1991, Parlamentul de la Chișinău a organizat o conferință internațională cu tema „Pactul Molotov-Ribbentrop și consecințele lui pentru Basarabia”, unul dintre organizatori era însuși V.M. După acea conferință s-a publicat o carte intitulată „Pactul Molotov-Ribbentrop și consecințele lui pentru Basarabia. Culegere de documente” (Chișinău, Editura Universitas, 1991). V.M. semnase pentru această carte o prefață de două pagini, text pentru care își atribuise drepturile de autor. Dar cartea mai consta și din 42 de documente selectate, traduse și redactate de istoricii **Ion Șișcanu** și **Vitalie Văratec**. Ei își atribuiseră dreptul de autor la acest compartiment. Numai că atunci când V.M. și-a înaintat candidatura la titlul de membru de onoare al Academiei Române a uitat să specifice acest lucru, atribuindu-și dreptul la întreaga carte. Mai mult, peste 21 de ani de la acea conferință, în anul 2012, V.M. a reeditat acea carte (trecând pe primul loc numele lui Ribbentrop), cu titlul „Pactul Ribbentrop-Molotov și agresiunea sovietică împotriva României. Culegere de documente (1939-1991)”, la editura ploieșteană LIBERTAS, incluzând în ea încă vreo 16 documente pe lângă cele 42 din prima ediție și 10 caricaturi cu Hitler și Stalin din presa vremii și a lumii. În plus, volumul include și Declarația de Independență a R. Moldova, probabil pentru a ne aminti cine pretinde că este autorul acestui document epocal, dar și pentru ca volumul cărții să pară mai mare. În această ediție, pe foaia de titlu se menționează: „Selecția, traducerea și îngrijirea textelor, prefață și note de V.M., membru de onoare al Academiei Române”, astfel, drepturile de autor aparținând,

evident, doar unuia dintre autorii din anul 1991, acesta fiind nimeni altul decât V.M. Au rămas cu buzele umflate, Ion Șișcanu și Vitalie Văratîc sau, poate, cedarea acestor drepturi le-a fost răsplătită cu generozitate? Nu se știe însă cât vor costa aceste drepturi, atunci când deținătorii lor din 1991 vor descoperi acest furt intelectual, cartea fiind de negăsit în bibliotecile și librăriile din R. Moldova, este ascunsă de public pentru ca să nu iasă la iveală acest furt intelectual (Probabil din aceleași considerente, și alte cărți semnate de V.M. nu sunt de găsit nici în librării, nici în biblioteci). E de menționat, de asemenea, că în iunie 1991 V.M. a adunat de la participanții la acea conferință comunicările lor, amăgindu-i că Parlamentul de la Chișinău va finanța publicarea lor într-un volum. Nici azi, după 25 de ani, volumul promis nu a mai văzut lumina tiparului și nici măcar comunicările nu li s-au întors autorilor. Am așteptat și eu să apară acest volum ca să-mi îmbroscătesc memoria cu prețioase informații de la conferință, în primul rând cu cele din comunicarea marelui nostru istoric și patriot, prof. **Gh. Buzatu**, care a așteptat 22 de ani, până în ultima clipă a vieții sale, volumul promis sau măcar textul comunicării sale la conferința de pomină. Marele patriot a plecat la Domnul fără a-și vedea publicată comunicarea, iar „micul organizator” de pe Bâc își trăiește viața în alte interminabile și rentabile promisiuni. Și retipărirea la Chișinău a volumului ieșean al lui V.M., „Elegiile fiului risipitor”, cu titlul „Cruciada Balcanică”, poate fi considerată ca un autoplăgiat, ambele ediții având același număr de pagini și, practic, aceleași poezii (doar 40 de poezii noi, 10 la sută, din circa 400 inserate în volum, 360 fiind preluate din „Elegiile fiului risipitor”), modificată fiind doar foaia de titlu pe care apare editura chișinăuiană, „Mesagerul”, proprietate privată a familiei Matei, în loc de editura ieșeană, *Princeps Edit.*

La Salonul Internațional de Carte din anul 2015, organizat de Biblioteca Națională a R. Moldova, V.M. a prezentat o nouă carte autoplăgiată, intitulată *Ecuatiile disperării*, apărută la Editura bucureșteană *Tracus Arte*, carte premiată de către Ministerul culturii, condus de consăteanca soției sale. Această carte „nouă” cu poezii istorice, include doar trei poezii nepublicate până acum, din totalul de 174 de poezii. În ultimii cinci ani, 2010-2015, V.M. a tipărit trei cărți (2010, 2013, 2015) cu aceleași poezii, trei cărți autoplăgiate și toate premiate...

* * *

Pe data de 20 iunie 2013, V.M. s-a grăbit să șocheze mapamondul cu o „proprie descoperire științifică”, anunțată în săptămânalul „Literatura și arta”, cu următorul text-aviz:

„Cum arăta Spătarul Nicolae Milescu?”

Această întrebare și-au pus-o pe parcursul a peste 330 de ani nu doar istoricii și cercetătorii literari, ci și pictorii sau sculptorii care și l-au imaginat pe cel dintâi mare enciclopedist al culturii noastre în fel și chip. Iconografia imaginară a Spătarului cunoaște zeci de interpretări. Se știe însă că, în 1676, în timp ce conducea cea dintâi solie oficială rusească la Împăratul Chinei, Spătarul Milescu / Nicolai Spafarij s-a învrednicit de onoarea de a fi pictat de pictorii oficiali ai bogdohanului. Lucrarea aceasta a fost considerată pierdută timp de mai bine de trei veacuri. Astăzi publicăm chipul Spătarului Milescu, fragment din pictura chineză de la 1676,

descoperită de scriitorul și istoricul Valeriu Matei în Marea Britanie. Așa arăta Spătarul Milescu în 1676, când împlinise 40 de ani.

Detalii asupra acestei descoperiri... veți putea afla dintr-un studiu al lui Valeriu Matei, pe care-l vom publica în unul dintre numerele următoare ale revistei”.

Cum și era de așteptat, n-a urmat nimic după acest aviz. Cititorii săptămânalului LA și azi așteaptă informații despre „descoperirea epocală” a lui V.M.

Despre existența acestei pânze chinezești cu Milescu Spătarul, de la 17 iulie 1676, ne-a anunțat pentru prima dată acum trei decenii Nicolae Dabija în splendida sa carte, „Pe urmele lui Orfeu”, apărută în anul 1986, (apoi și în alte două ediții, din 1990 și 2015). După cum vedem V.M. a mers mai departe, probabil, într-o vizită la fiică-sa, în Marea Britanie, revenind acasă, la Chișinău, cu o „capodoperă chinezească”, fără a ne mai da și alte amănunte despre locul unde s-a păstrat trei secole la rând această „capodoperă” și dacă în genere există acest loc undeva în Marea Britanie.

Am văzut la expoziția de **La Rond** copia color a acelei „opere” chineze, am studiat-o amănunțit și pot spune cu precizie: 1. „Descoperirea” dată nu-i altceva decât o xerox copie color a unei reproduceri tipărită într-o revistă învechită; 2. În imagine bietul spătar Nicolae este cam dărâmat la 40 de ani, pare a fi un cerșetor, fundalul e cu totul aiurit; 3. Lipsește un înscris anexat în sec. XVII pe suprafața tabloului!, pentru că pe orice pictură chinezească apar scurte texte cu hieroglifele chinezești. Procedul folosit de V.M. se cheamă ...abureală, în așteptarea unei decizii favorabile privind Premiul Național, pe care V.M. îl aștepta a doua sau a treia oară. Ne mirăm că fratele lui V.M., pictor profesionist, tânăr *artist al poporului*, i-a permis să iasă cu această minciună în presă.

Multiplele păcate de acest gen nu i-au încurcat lui V.M. să ocupe un loc călduț de **membru de onoare al Academiei Române, ca istoric și scriitor** (nu ca poet!), neavând vreo lucrare științifică în domeniul istoriei sau vreo lucrare solidă care să-l caracterizeze ca scriitor, ridicând lunar o indemnizație de membru de onoare de 500 de euro, plus pașaport diplomatic lui și soției sale, numere diplomatice de înmatriculare a automobilelor sale etc.

Însă nici acel loc de membru de onoare nu l-a satisfăcut pe V.M. și-i dă zor cu demersurile la conducerea AȘM ca să-l facă și membru titular al AȘM, ca să scape de chinul facerii tezei de doctorat, și azi prelungind drumul anevoios de doctorand (a treia oară!), deja la AȘM, unde un timp, acest „doctorand” la filologie cu studii istorice, a ocupat și funcția de vicedirector al Institutului de Filologie, al cărui director este chiar finul său la o neinspirată cununie/nuntă, din anul 2000, de la hotelul „Moldova”. De la doctoratul moscovit el zice că a fost exclus încă din 1983, iar pe cel de la Iași sub conducerea regretatului profesor **C. Ciopraga** l-a cedat cu succes propriei soții... Așa, deci, trei înscrieri la doctorat și nicio disertație scrisă!!! Cum e posibil să te lauzi cu o memorie de invidiat și să nu poți aduna în această memorie un text științific de 150-200 de pagini scrise de propria mână? Probabil, s-a convins și V.M. că elaborarea unei teze de doctorat e mai dificilă decât să citești o carte de istorie și s-o povestești la zeci de emisiuni sau vernisaje de fotografii la monumentul Marelui Ștefan, în fața câtorva invitați.

Cât privește obținerea noului titlu de academician al AȘM, se vede că V.M. a și smuls promisiunea de la președintele AȘM, **Gh. Duca** (care are suficiente probleme personale de rezolvat), pentru că alături de titlul de „academician” al AR, în cercurile științifice și culturale de dincolo de Prut, V.M. se prezintă deja și ca „academician al AȘM”, (un fel de „dublu academician”, fără treapta intermediară obligatorie de membru-corespondent. (Vezi biografia lui V.M. publicată în: „ANTOLOGIA poeziei universale de astăzi”, editura craioveană EUROPA, 2014, coordonator Ion Deaconescu). Și în emisiunea „Acasă la Iurie Matei” (Jurnal-TV din 9 noiembrie 2014), V.M., fratele protagonistului emisiunii, a fost prezentat și ca academician al AȘM, „academicianul”, participant la emisiune, refuzând categoric să corecteze grava greșeală a tinerei prezentatoare tv. Chiar și-n biografia sa de pe Wikipedia „dublul acad.” și-a strecurat această minciună (https://ro.wikipedia.org/wiki/Valeriu_Matei).

A citit oare acest „dublu acad.” Regulamentul Academiei Române și cel al AȘM, care permit doar membrilor titulari să se intituleze academicieni, pe când V.M. își zice „Acad.” de când nu era nici măcar „de onoare”... Mai mult, V.M. îi corectează pe toți care i se adresează lui doar pe nume ca să-i zică „domnul academician”. Chiar și președintele AȘM, **Gh. Duca, nu se sfiște să încalce regulamentul pe care l-a semnat cu propria mână, numindul pe V.M. „domnul academician” fără a specifica academician al cărei academii este V.M. (După laudele exagerate făcute recent de către V.M. la Sângerei dnei Maria Duca-Cocoș putem oare trage concluzia că însetatul de titluri științifice a și devenit membru-corespondent al AȘM și noi încă nu știm?).**

Privitor la așa-zisul „doctorat întrerupt” la Moscova, în 1983, am putea să-l credem pe V.M. că l-a făcut dacă l-ar fi continuat în perioada 1983-1987, când a fost șef de secție la Muzeul Regional Moscova, sau după 1990, când devenise deputat. Zicea doar că mai avea de scris 30 de pagini: dacă din 1983 până azi scria câte o pagină anual (!!!), azi disertația era gata. Însă, de atunci V.M. **n-a scris nicio pagină de disertație, niciun articol științific**, ca să nu mai zic de vreo monografie etnologică, pentru că munca științifică este mult mai grea decât cea de „poet genial și inegal”. Și când te gândești că și pe genialul **Mihai Eminescu** îl regăsim în lista membrilor de onoare ai Academiei Române, alături de „dublu acad.” V.M., îți vine a cânta imnul delegației sovietice la Festivalul cubanez (1978), „Куба, любовь моя”!!!

VI. Pretins autor al textului Declarației de Independență a R. Moldova

La 27 august 2011, în ziua când s-au împlinit 20 de ani de la adoptarea Declarației de Independență a R. Moldova, am publicat în ziarul „Timpul” de la Chișinău, un interviu cu ambasadorul **Aurel Preda**, autorul principal al acestui document (vezi: <http://www.timpul.md/articol/declaratia-de-independententa-a-r--moldova-fost-scrisa-de-un-roman-26557.html>).

Azi, constatăm cu stupefacție că cel care, în ultimile decenii, se tot laudă că este autorul acestei Declarații, ajunge ca de obicei, la afirmații minciunoase, arătând televiziunilor de pe ambele maluri ale Prutului chiar și colțul mesei unde el cu pixul și cu mâna dreaptă ar fi scris textul

acelui document. Mai mult, după doi ani de la acel interviu, la o conferință omagială în ajunul Zilei Independenței, la Institutul de Istorie al AȘM, pe 22.08.2013, V.M. a făcut-o și mai lată, afirmând că în acele zile de august 1991 ar fi scris șapte variante (sic!) de Declarație și chiar flutura în mâini niște foi de hârtie, zicând că „iată-le, am să i le transmit domnului director al Institutului de Istorie, Gh. Cojocaru” (cu aceste șapte variante inventate V.M. s-a lăudat pentru prima dată acum zece ani, la aniversarea a 15-a a proclamării Independenței, într-un interviu pentru săptămânalul Alianța Noastră, din 25 august 2006. Tot atunci recunoscând că: „Noi nu am cucerit independența – ea ne-a fost oferită de către Rusia (ar trebui, probabil, să-i mulțumim Rusiei pentru libertatea pe care ne-a dăruit-o și pentru războiul de la Nistru?-n.n.), Ucraina și Belarus...”. Dar ce-i mai important că toate șapte variante de proiect le-a dactilografiat nu o secretară-dactilografă profesionistă responsabilă a Parlamentului ci dactilografa Frontului Popular, Nătălița Pascal...). A doua zi, la „Ora de cultură”, V.M. deja prinsese și mai mult curaj la spunerea minciunilor și umflarea laudelor de sine. Iată un fragment transcris din monologul lui în acea emisiune radio: „Ca să nu fiu învinuit că falsific istoria, am să recurg la documente... Că asta înseamnă să nu falsifici istoria... Ieri am avut o conferință la Institutul de Istorie al Academiei în care pentru prima dată am adus toate variantele Declarației de Independență a R. Moldova. La mine s-au păstrat toate versiunile, toate fragmentele din ceea ce am scris eu... Iar ieri i-am prezentat lui Gheorghe Cojocaru documentele cu notițe de atunci care coincid sută în sută... și vom face o ediție faximilată cu toate aceste acte ca să eliminăm orice autori căzuți cu pluta, cu hârzobul care se dau, gen Preda... Să se ogoiască pentru că istoria nu poate fi falsificată într-un mod atât de nerușinat, noi mai suntem vii, suntem martori încă, și toate aceste încercări de a scrie memorii trucate sau de a face diversiuni de tot genul nu au niciun fel de sorti de izbândă”. Și tot așa: **vorbe, vorbe, fără dovezi, împănate cu MINCIUNI.**

Apropo, profesorul **Alexandru Moșanu**, martor la acea Conferință, i-a și zis din sală „autorului” că ar fi bine ca să le și prezinte acele șapte variante de Declarație, nu doar să promită. De unde era să le prezinte bietul „autor” dacă nici nu le-a ținut în mâini, pentru că ele nici n-au existat vreodată. În realitate a existat o singură variantă, cea pe care a semnat-o autorul principal, ambasadorul Aurel Preda, în seara zilei de 26 august 1991, ora 18.15. (Sărmanii „autori” de la Chișinău, printre ei niciun specialist în dreptul internațional, s-au chinuit șase zile și șase nopți să nască acel proiect, dar n-au reușit până n-a venit A. Preda de la București. Iată de ce am fost printre ultimii din URSS care și-au proclamat independența, la trei zile după Ucraina). O xerox copie a acestui document epocal din istoria Basarabiei mi-a înmânat-o și mie la întâlnirea noastră din 11 august 2011, la București, când i-am solicitat interviul. Iar Gheorghe Cojocaru și Alexandru Moșanu și azi așteaptă cele șapte variante de declarație, scrise de „autorul” basarabean, dar degeaba. Nici în următorii șapte ani nu se prevede o astfel de descoperire în arhiva personală a lui V.M., așa cum nu se prevede să găsească, în arhiva sa, documentele de salarizare a fostei jurnaliste de la ziarul PFD-ist *Mesagerul*, Tamara Gorincioi, din perioada 1995-2001, căci, din cauza lipsei acestora, dânsa ridică azi o pensie lunară de 600 de lei moldovenești, atât cât cheltuiește soția „dublului acad.” în 600 de secunde de shopping la Magazinul „Nr.1” din Chișinău. Nici Vlad Pohilă, redactorul-șef interimar al *Mesagerului* din perioada 1998-2001, ajungând la etapa prepensionare, n-a reușit să obțină de la V.M. aceste documente de salarizare, subțindu-i considerabil viitoarea pensie. Mai rămâne de precizat dacă în genere V.M. a transferat în perioada respectivă vre-o iotă la Fondul de pensii, dacă nu cumva banii destinați viitoarelor pensii ajungeau în alte buzunare. La aceste și alte întrebări ar putea răspunde doar Instanța judecătorească care nu se va autosesiza niciodată, fiind necesară cel puțin adresarea în Instanță a pensionarilor de la fostul ziar de succes, *Mesagerul*.

În fine e bine să știm că această minciună cu privire la asumarea dreptului de autor al Declarației de independență, inventată și lansată în repetate rânduri de către V.M., i-a fost de mare folos în obținerea mai multor titluri, premii și distincții de pe ambele maluri de Prut, fel de fel de beneficii materiale, dar și avantaje de considerație politică...

(V.M. își asumă și intrarea TVR-ului în Basarabia în anul de grație 1990, când RSSM mai făcea parte din URSS, știind bine că altor oameni, mai curajoși, le aparține acest merit, printre ei și curajosul ministru de atunci al telecomunicațiilor, Timofei Andros).

VII. Enigmatica demisie din februarie 1993

Am mai spus-o public: punctul de pornire al prăbușirii Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia a fost enigmatica demisie, din 2 februarie 1993, a celor patru membri ai Prezidiului Legislativului de la Chișinău: **Vasile Nedelciuc, Valeriu Matei, Alexandru Moșanu, Ion Hadârcă**. Și **Mihai Ghimpu**, vicepreședintele Comisiei parlamentare pentru drept, le-a urmat exemplul celor patru, semnând o cerere de demisie, numai că deputații n-au votat-o. Nici cererea lui V. Nedelciuc, care se bucura de stima agrarienilor, n-a fost votată din prima.

Jurnaliștii „independenți” de pe ambele maluri ale Prutului, ale Nistrului, precum și presa moscovită, au scris foarte puțin despre demisie, preferând alte teme decât cea legată de enigmatica demisie din februarie 1993, iar celor patru demisiși mai bine să nu le amintești de ea...

Niciunul din cei patru demisiși nici după mai bine de două decenii de la demisie n-a scos un cuvânt, n-a făcut o cât-de-cât credibilă explicație, despre **adevăratele motive** ale demisiei lor. Doar Vasile Nedelciuc, pe data de 4 august 2013, a recunoscut public, în emisiunea „Interviuri pentru seri de duminică”, de la Vocea Basarabiei, că el a fost inițiatorul demisiei și că pe Moșanu și Matei i-a convins în trei clipe, pe Hadârcă, mai greu. Protagonistul emisiunii a încercat să ne convingă care au fost adevăratele motive ale demisiei: nu mai puteau conduce Parlamentul devenind tot mai grav pericolul de dizolvare (fiind totuna dizolvat cu un an înainte de termen), pentru că în sală se formase o altă majoritate, agrariană (de parcă până la demisie existase o majoritate națională și democratică) care nu mai dorea să voteze proiectele propuse șantajând cu organizarea unui referendum de neunire cu România (ar trebui să înțelegem că cei patru au salvat Unirea?). Drept că Vasile Nedelciuc a adiat și despre intrarea sa în disgrația liderului FPM, Iurie Roșca, și imposibilitatea de a nimeri pe lista acestei formațiuni pentru următoarele alegeri parlamentare, anticipate...

În emisiunea TV de la Unimedia.md din 11 august 2016 Nedelciuc a menționat cu o voce mai tare că una din cauzele principale ale demisiei lor, și necesitatea inițierii unui nou proiect politic, formațiunea **Congresul Intellectualității**, a fost aceea că toți patru demisiși nu aveau șanse reale să nimerească pe listele Frontului Popular.

Chiar dacă, în sfârșit, s-a găsit inițiatorul demisiei și unele motive ale ei, rămân convins că ideea demisiei a fost parașutată de foștii colegi ai lui Lucinschi de la CC-ul din Moscova prin oamenii („revoluționarii”) Moscovei din București la oamenii Bucureștiului din Chișinău, pentru a-i face loc în fruntea Parlamentului omului devotat al Moscovei, Petru Lucinschi. Pe 4 februarie 1993, după demisia celor patru, Petru Lucinschi (și Kremlinul) și-au văzut visul împlinit, instalându-se în funcția de președinte al Parlamentului, care în același an a înlăturat toate piedicile din calea reînființării partidului comunistilor, adoptării legii cu privire la alegerea Parlamentului pe liste de partid, votării unui program de privatizare care a împroprietărit veneticii pe gratis, pregătirea alegerilor parlamentare anticipate pe baza listelor de partid, iar în februarie 1994, după Congresul românofob „Casa Noastră - Republica Moldova”, aducând la putere

agroiintersocialiștii cu o majoritate amețitoare. Aceștia, în următorii ani, prin hoții directe și incompetență crasă au adus la faliment economia R. Moldova, stopând toate reformele inițiate anterior, adoptând o Constituție cu rușinosul articol 13 despre limba oficială „moldovenească”, care și azi împarte societatea noastră în două tabere antagoniste și de care ne va salva doar viitoarea Reîntregire.

Judecând după ascensiunea economică și socială a „autodemișilor” anului 1993, precum și dinamica vieții urmașilor lor, unii colegi din primul Parlament au tras concluzia că „autodemiși” au fost bine remunerați ca să facă acest pas riscant. Personal, niciodată n-am împărtășit această concluzie, chiar dacă după demisie unii dintre ei și-au îmbunătățit simțitor calitatea vieții lor și a urmașilor lor, neajungând nici azi prea fericiți, gândurile fiindu-le mereu apăsătoare... În R. Moldova nu există atâția bani care să echivaleze cu cele două decenii de după demisie pierdute în mișcarea noastră spre Reîntregire, spre civilizație și prosperare, pentru salvarea acestui fragment de națiune română din stânga Prutului. Ceilalți trei autodemiși nici după două decenii de la „enigmatică” lor demisie n-au scos un cuvânt, n-au făcut o explicație la temă. Dar se merită să mai așteptăm, cine știe... Păcat că cel mai onest dintre toți, A. Moșanu, n-a riscat până azi să scrie câteva sute de pagini de amintiri, măcar din perioada proclamării Independenței până la blestemata demisie a celor patru.

Cât îl privește pe V.M., acesta a semnat atunci declarația de demisie fără a clipi din ochi, n-a avut încotro, iar a doua zi a plecat într-o delegație oficială în Italia și tot drumul, tur-retur, se deranja, telefona, noaptea nu putea închide un ochi, sperând că Parlamentul nu-i va accepta demisia. Mai bine de șase ani trecuseră de la acea demisie dar marele patriot român din Occident, Nicolae Lupan (Dumnezeu să-L odihnească, pe 25.01.2017 a încetat din viață) încă nu uitase de ea: „Mă face să aduc încă o dată pe tapet numele vulpoiului Piotr Lucinski din interviul lui Valeriu Matei din „România Mare” de la 23 Iulie '99 în care se plânge, cu un fel de lacrimi de crocodil, de autoritarismul amintitului vulpoi. Numai că, fără să vreau, gândul mă duce la nesăbuița cu care Alexandru Moșanu, pe atunci președinte al parlamentului de la Chișinău, Valeriu Matei, Vasile Nedelciuc, Ion Hadârcă, deputați, și-au dat, „precipitat” (!), demisia din posturile pe care le ocupau (sic!). Sic, pentru că, la mintea pintenatului, un post părăsit nu rămâne niciodată gol. Anume în urma acelei nesăbuite demisii s-a văzut Piotr Kirilovici aburcat în scaunul de președinte al zisului legislativ de la Chișinău! Anume de atunci și până în momentul când scriu aceste rânduri face el, Lucinski, porcăriile antiromânești pe care le face!

Cât despre Iurie Roșca și frontiştiile lui care au votat pentru debarcarea lui „Mateicuță”, cum îl dezmiardam vreo șapte ani în urmă pe Valerică, crezându-l om de valoare națională, de mult nu mă mai miră virajele ambigui ale mai marelui creștin-democraților de la Chișinău...” (Citat integral din: Nicolae Lupan. *Însemnări de deșărat*. Editura Nistru, Bruxelles; Editura Semne București, 2001, p.212-213).

VIII. Candidat fără șanse la scrutinul prezidențial din 1996

După alegerile prezidențiale din 1996 (17 noiembrie) candidatul V.M., care a acumulat 8,9 la sută din voturile basarabenilor, s-a străduit din răputeri să nege rolul său nefast în scindarea forțelor progresiste naționale și reformatoare de dreapta, în pierderea scrutinului prezidențial de către candidatul cu cele mai bune șanse de victorie pe eșichierul de dreapta, Mircea Snegur. Mulți, de pe ambele maluri ale Prutului, au încercat atunci să-l convingă pe Matei să-și retragă candidatura din bătălia fără șanse pentru el în scrutinul prezidențial. Zadarnice încercări: ori decizia sa ori comanda de participare, a fost de beton!

Douăzeci de ani au trecut de atunci, și când sunt puse cap la cap toate informațiile, analizate de participanții la evenimentele politice din toți acești ani, putem afirma că varianta de alternativă „Valeriu Matei – tânăr, vrea și poate!” a fost un proiect străin, promovat prin candidatul Petru Lucinschi și oamenii săi din hotelul „Moldova”, atunci privatizat de aceștia cu bani puțini, oameni care au finanțat din gros „alternativa Matei” și soția acestuia. Majoritatea celor din „echipa de șoc” a lui Matei, după scandalul din hotelul „Moldova” (1999) au înțeles esența scenariului străin și intenția „actorului” care a jucat rolul secundar în acest scenariu strategic, fiind de fapt al doilea pas după „autodemisia celor patru democrați”, din februarie 1993, în realizarea spectacolului strategic numit „Readucerea la putere a gărzii promoscovite lucinschiste”. După alt scrutin, cel parlamentar din martie 1998, când partidul lui Matei a intrat la guvernare, trei din cei patru miniștri din partea lui erau oameni ai lui Lucinschi, unul dintre ei, cel al transporturilor, nici nu putea citi textul jurământului cu litere latine, atât de „cărturar și intelectual” era... Iar deputatul Tolea Dubrovski-Durakov, selectat de V.M. ca fiind cel mai bun în funcția de secretar general al partidului, după ce devine deputat în „echipa de șoc”, în 1999, trece fățiș de partea lui Lucinschi. În 2001, acesta deja a fost ales deputat pe listele neokominternului, formal, condus de Voronin.

Azi, după atâția ani și atâtea informații despre businessul electoral basarabean cine ar mai risca oare să diminueze rolul lui V.M. în scindarea Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia și readucerea la conducere a forțelor retrograde prorusești?

IX. Operațiunea „Apartament bucureștean” cu orice preț, dar ...pe gratis

În comparație cu altele, operațiunea „Apartamentul bucureștean” pare a fi una minusculă în biografia secretă a lui V.M., care a avut loc în perioada campaniei electorale din toamna anului 2000 și a venirii în fruntea Guvernului român a regelui Zambakcianului, Adrian Năstase. Cheile de la acest apartament bucureștean V.M. le-a obținut după ce i-a reușit victimizarea familiei, într-un simplu incident automobilistic din Piața Marii Adunări Naționale din capitala Basarabiei. Incidentul s-a întâmplat în ziua de duminică, 22 octombrie 2000. Știu cu exactitate, pentru că în acele clipe, conduceam autoturismul prin Piața nominalizată, stopând mașina la culoarea roșie a semaforului de la intersecția cu str. Pușkin. Întorcând capul la dreapta am observat soția poetului, conducătoarea autoturismului de culoare vișinie, Volkswagen Golf-5, cu numere de înmatriculare CWW 500, dialogând pașnic cu polițistul de la intersecție. Șoferița încălcase regulile de circulație și a fost trasă pe dreapta pentru întocmirea unui proces-verbal. În mașină se afla fiica lor. La culoarea verde a semaforului mi-am continuat drumul lăsându-i pe cei doi să dialogheze mai departe.

Am citit mai târziu în presa românească o informație că în timpul aceluia dialog pașnic soția și fiica lui V.M. ar fi fost bătute până la sânge de către poliție, și că Voronin, vecinul său de palier, pusese la cale lichidarea fizică a familiei „patriotului basarabean”. Acest „pericol” a fost folosit pentru argumentarea obținerii unui apartament la București, în care să-și protejeze familia de răfuiala comunistă de la Chișinău.

Având bune relații cu Adrian Năstase, încă de la Conferința PDSR din iunie 1997, la care a luat cuvântul și „liberalul” basarabean V.M., având și sprijinul liderului social-democraților prahoveni, Mircea Cosma, Matei a obținut cheia de la un apartament de 68,33 de metri pătrați în blocul RA-APPS din centrul Bucureștiului.

Următorul premier al României, C. Popescu-Tăriceanu, când a început să facă ordine în casa respectivă, primul care a fost avertizat să părăsească apartamentul a fost V.M., dar credeți, că l-a părăsit? Ba! A organizat un nou „spectacol”, de această dată nu cu soția, fiica și polițistul, ci cu ambulanța, producând „trei grave atacuri cerebrale succesive”.

Jurnalistul bucureștean Dan Mircea CIPARIU, de la cotidianul de mare tiraj ZIUA, revenit chiar în acele zile de la Chișinău unde a participat la Festivalul Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”, dar și la masa organizată de familia Matei, primul a strigat „SOS!” publicând a doua zi, după cele „trei atacuri cerebrale succesive”, un articol intitulat „Valeriu Matei, evacuat de Guvernul României!”, articol în care autorul a criticat dur „atitudinea pe care Guvernul României o are față de unul dintre cei mai importanți patrioți români, luptător pentru cauza românismului în Basarabia, poetul și fostul vicepreședinte al Parlamentului de la Chișinău, Valeriu Matei..., bătut de KGB în 1988 (Sic!-n.n.), rămânând atunci jumătate orb și surd (Sic!-n.n.), a fost bătut el și familia lui, în 2002, pentru că era împotriva sistemului comunist de la Chișinău. După grave incidente, în care soției poetului i-au fost înscenate 3 accidente de mașină (Sic!-n.n.), a fost bătută bestial (Sic!-n.n.), familia Matei s-a refugiat la București primind din partea Guvernului, prin RA-PPS, un apartament de două camere... Luni, după ce organizase la Chișinău, între joi, 6 aprilie 2006, și sâmbătă, 8 aprilie 2006, Festivalul „Nichita Stănescu”, Valeriu Matei e întâmpinat de autoritățile române cu un ordin de evacuare din casa unde se retrăsese din fața orgiilor comuniste de la Chișinău. Vestea îi produce 3 atacuri cerebrale succesive...” (Cotidianul ZIUA, 12 aprilie 2006, republicat în GAZETA LIBERĂ, Chișinău, 13 aprilie 2006).

Nicolae Dabija, a fost primul de la noi care a sărit în sprijinul moral al amicului V.M., publicând la numai două zile după „accidentul” cu pricina un articol creștinesc în „Literatura și arta”. Iată un pasaj din acel articol: „Marți, 11 aprilie 2006, poetul și prietenul nostru Valeriu Matei a suferit un grav accident cerebral și în aceste ore se află internat într-o stare foarte gravă în Spitalul *Floreasca* din București. Ne rugăm Celui-de-Sus să-l ajute să se întrezeze cât mai curând. Frate Valeriu, fă-te sănătos, te așteptăm, avem nevoie de tine, te iubim!” („Literatura și arta”, 13 aprilie 2006).

Toată lumea s-a speriat că moare Matei, iar Premierul Tăriceanu a fost nevoit să-și retragă decizia. Peste șapte ani, și guvernul Ponta a încercat să scoată „chiriașul patriot” din apartamentul de stat, dar până la urmă se pare că pe Matei, „nevoit să se refugieze în România ca urmare a presiunilor la care a fost supus în R. Moldova” l-au iertat și de această dată, egalându-i cauza cu cea a adevăratului patriot Ilie Ilașcu, și el locatar în casa cu pricina, condamnat la moarte de regimul separatist și criminal de la Tiraspol.

În viitorul apropiat cei doi locatari ai „apartamentului bucureștean” cu bucluc se vor muta într-un „pălățel bucureștean” ca pe viitor să nu mai fie deranjați de premierii României. Tot atunci va muri și povestea „apartamentului bucureștean” și se va naște o nouă poveste, cea a „pălățelului bucureștean” dar, mai ales, a provenienței exorbitantei sume pentru construcția acestuia (bănuiesc două variante posibile de unde chipurile au apărut acești bani: de la nunta fiicei cu un ginere mai bogat ca socrul mic sau din nou pe seama economiilor harnicei soții, inclusiv din proiectele ei bănoase de la Academia Română, dar de fapt din alte surse).

X. Operația de transplant hepatic care a salvat o viață și-o ...afacere de milioane

Un exemplu mai elocvent decât cel care urmează cu privire la posibilitățile folosirii publicității despre starea sănătății unor indivizi în scopul căpătuirii materiale n-au auzit nici absolvenții de la Facultatea de Drept, la cursul de Criminalistică, nici cei de la Facultatea de Management, la cursul de Administrarea afacerilor. Dar mai întâi de toate să-i oferim cuvântul jurnalistului **Mihai Sultana Vicol**: „Astăzi, Valeriu Matei continuă lupta sa aflându-se acolo de unde nu s-a retras niciodată, ținând flacăra românismului aprinsă. A trecut printr-o încercare dură a destinului. A suportat o operație, un transplant de ficat, dovedind mai mult decât oricare un umanism ortodox rar întâlnit: Lângă patul lui de suferință s-a aflat un tânăr care trebuia să suporte aceeași operație. Deși medicii îl pregătiseră pe Valeriu Matei pentru operație, el a spus că cedează ficatul tânărului, dovedind prin asta că este cu adevărat un mare sufletist, o conștiință” („LA”- 4.12.2014). Sultana semnează acest text în pofida altei informații, conform căreia primul ficat donat nu era compatibil și, V.M., nici nu era proprietarul aceluia ficat ca să-l doneze vecinului de cameră... Mi-am amintit de unde putea fi plagiat acest exemplu de umanism: de la marele filosof și patriot român **Mircea Vulcănescu**, care și-a oferit corpul său, în calitate de saltea, cu rămășițele de căldură pe care le mai avea, unui vecin de celulă în pușcăria kominternistă de la Aiud (Poate pentru acest act de adevărat umanism creștin ortodox nemaîntâlnit pe Terra, **Alexandru Florian**-holocaustologul, fiul și apologetul profesorului marxist și ideologului comunist, **Radu Florian**, vrea să arunce azi în aer monumentele lui Mircea Vulcănescu?).

Dar poate Valeriu Matei de la Valeriu Gafencu a „împrumutat” exemplul său creștinesc: cel în care sfântul închisorilor, aflându-se în pușcăria cominternistă din Târgu Ocna într-o stare foarte gravă, practic, nemaivând speranță de viață, și nu se știa dacă, medicamentul minune la acea oră, streptomycină, pe care o avea, l-ar mai fi salvat de la moarte, i-a oferit-o colegului de celulă, evreului Richard Wurmbrandt, salvându-i astfel viața. Ca mulțumire pentru salvarea lui Wurmbrandt, peste ani (2013), Florianii din România, au protestat vehement împotriva conferirii postmortem lui Valeriu Gafencu a titlului de cetățean de onoare al orașului Târgu Ocna. Iar Wurmbrandt nici măcar n-a amintit de această faptă creștinească în memoriile sale de mai târziu, chiar dacă umanismul lui Gafencu l-a salvat de la moartea sigură...

Dar dacă această faptă ar fi fost posibilă și dacă V.M. ar fi dorit cu adevărat să dea un exemplu de umanism, el nu ar fi ratat o șansă reală în acest sens și ar fi cedat rîndul la transplantul de ficat patriotului basarabean Andrei Vartic care s-a stins din viață cu același diagnostic. În perioada 2008-2009, cei de la Spitalul Fundeni, care decideau pe cine să pună în rând la operația de transplant, la un moment dat aveau de ales între pacientul V.M., care avea cetățenia statului român, sprijinul masiv al organizației PSD Prahova, avea și bani, dar și perspectiva de a mai avea, și patriotul român Andrei Vartic, care nu avea bani și aștepta cetățenia română de ani buni de zile, fără de care, nici teoretic nu putea fi ajutat de către Statul Român.

Când am aflat că din cauza lipsei cetățeniei române Andrei ar putea să-și piardă viața am plecat urgent, în aceeași zi, la București, și până în seară am și intrat în casa regretatului poet **Adrian Păunescu**, care m-a întâlnit noaptea în pragul casei îngrijorat de graba mea nocturnă pe drumurile aglomerate ale României. Când i-am explicat de pericolul morții lui Andrei, poetul a pus mâna pe receptor și nu l-a împiedicat ora târzie să-l sune pe ministrul de externe Cristian Diaconescu, încercând să urgenteze rezolvarea problemei cetățeniei lui Andrei Vartic. Ministrul n-a fost capabil să facă un bine pentru un adevărat patriot basarabean, grav bolnav. Poate de aceea acest ministru n-a încălzit prea mult locul de la MAE. Nu știu dacă acei doi oameni îl

salvau pe Andrei de la moarte, dar știu cu siguranță că Andrei ar fi murit fericit având cetățenia Țării pe care o iubea la fel de mult ca pe cei doi copii ai săi, Ilinca și Ion.

După acest eșec Adrian Păunescu a scris un articol în „Flacăra” sa, și republicat în „Timpul” lui **Costel Tănase**, deja, la o săptămână după moartea lui Andrei Vartic: „Iartă-ne, române eminent, refuzat de România birocratică” („Timpul”, 9 iunie 2009), în care, indignat la maximum, a condamnat birocrăția românească postdecembristă.

* * *

La începutul anului 2011 starea sănătății lui V.M. se agravase și el cu soția sa și-au intensificat în mai multe direcții activitatea de colectare a sumelor necesare pentru operația de transplant de ficat: la guvernul României, la cel al R. Moldova, la Academia de Științe a Moldovei, la organizația prahoveană a Partidului social-democrat și la Fundația „Mihai Viteazu” din Ploiești, apelând și la marea interpretă **Irina Loghin** să-i organizeze concerte de binefacere pentru colectarea celor 50-70 de mii de euro, necesari operației. Au fost deschise cu acest scop două conturi bancare:

- **BRD: 300SV04482433000 Cod IBAN: RO38BRDE300SV04482433000 BRD Groupe Societe Generale București** (Vezi: <http://www.asociatiatighina.ro/donatii-pentru-valeriu-matei/>);
- **BCR: 225 980 11 590 cod fiscal: 0971 7058 80250. BCR Chișinău SA RNCBMD 2x.** (Vezi: <http://apropomagazin.md/2011/04/01/scriitorul-si-ex-deputatul-valeriu-matei-grav-bolnav-intinde-i-o-mana-de-ajutor/>).

Multă lume s-a înspăimântat de posibila pierdere a lui V.M. și oamenii i-au sărit în ajutor. Social-democrații ploieșteni, ca întotdeauna, au reacționat primii, dând un exemplu demn de urmat pentru guvernele celor două state românești, transferând cea mai frumoasă sumă, care depășea de câteva ori costul real al operației (nu cunosc dacă există și în acest domeniu așa-zisul „otkat” pentru cel ce sponsorizează, sau organizează sponsorizarea, și, dacă, da, cât la sută alcătuiește acesta). În asemenea caz n-ar mai fi fost nevoie de continuarea colectării mijloacelor bănești. Pacientul însă nu s-a grăbit să închidă conturile bancare, sumele colectate în plus n-au fost întoarse sponsorilor dar nici n-au fost donate unor case de copii orfani sau satului natal pentru asfaltarea unui kilometru de drum, din sat până la șoseaua Hâncești-Leova, sau pentru elaborarea unei monografii a satului natal și a neamului Maticiu-Matei (despre care istoricul Vlad Ciubucciu scria fără acoperire documentară în campania electorală prezidențială din toamna anului 1996: „Valeriu Matei este urmașul unui membru al Sfatului Domnesc din timpul lui Ștefan cel Mare și Sfânt – Pan Matei Stolnic”), sau pentru reparația bisericii în care a fost botezat pruncul Valerică, înșfârșit, pentru construcția unor monumente în cimitirul din sat, dedicate părinților decedați și „celor șapte frațiori morți de foame în anii 1946-1947”.

Cunoscând bine capacitățile intelectuale și faptele lui V.M. nu ne vom mira dacă se vor adeveri zvonurile despre achitarea operației de transplant hepatic din bugetul Casei Naționale a Asigurărilor în Medicină din România, conturile pline ochi ale familiei rămânând neatinsse.

După doi ani de la anunțata operație V.M. a solicitat și a publicat în săptămânalul „Literatura și arta” două interviuri cu chirurgii de la *Fundeni*, basarabeanul **Vlad Brașoveanu** (LA, 21.02.2013) și academicianul **Irinel Popescu** (LA, 21.03.2013), interviuri din care așteptam informații despre succesul operației, și exprimarea recunoștinței pentru reușita transplantului.

Am rămas profund mirat să nu găesc în textul interviurilor nicio referință la operație și nicio expresie de recunoștință, de parcă ea nici n-a avut loc.

Nu ne-am pus scopul să informăm cititorii despre sumele adunate pe cele două conturi indicate mai sus, ele fiind secrete. (V.M. s-a lăudat însă unor admiratori ai licoarei lui Bachus, potențiali bolnavi de ficat, că dacă nu se vor potoli vor fi nevoiți să colecteze și ei suma de 400 de mii de Euro pentru un transplant de ficat). Ceea ce putem face azi cu siguranță pentru satisfacerea curiozității cititorilor este să prezentăm un calcul elementar, punând la socoteală prețul automobilului cumpărat în zilele transplantului (fără a fi indicat în Declarația de avere), cu care operatul a fost adus de soție acasă la Chișinău după operație, pacientul lăudându-se cunoscuților că soția i-a făcut această surpriză costisitoare din propriile economii, care n-au fost folosite pentru operația dificilă, sume din care probabil făceau parte și colectările de bani de la pensionarii AȘM, inclusiv câte o mie de lei de la pensionarii din rândul cercetătorilor științifici ai Institutului de filologie. Abia în Declarația de avere din 25 mai 2015, V.M. a indicat un alt automobil, nou-nouț, **Volkswagen Tiguan**, procurat în 2014, și care a costat mai multe zeci de mii de Euro.

Fără restricții ne putem referi doar la cel de-al treilea cont, cel de la BC *Moldova Agroindbanc*, la care se adună economiile curente și nesecretizate ale familiei Matei (Vezi link-ul: http://www.mae.ro/sites/default/files/file/DADI/2013/2014.07.10_matei_valeriu.pdf), deschis în anul 2013, cu prilejul numirii în funcția de director al ICR-Chișinău. Sumele din acest cont sunt indicate în Declarația de avere a lui V.M. prezentată pe data de 2 iunie 2014

(vezi: http://www.mae.ro/sites/default/files/file/DADI/2013/2014.07.10_matei_valeriu.pdf) sau în cea prezentată pe data de 25 mai 2015 (vezi:

http://www.mae.ro/sites/default/files/file/DADI/2014/05.06.2015_matei_valeriu.pdf).

Dar să vedeți ce declarație de avere a prezentat V.M. pentru anul financiar 2015, publicarea căreia pe situl MAE a întârziat ca niciodată, cu mai bine de o lună față de termenul prevăzut de lege și s-o comparați cu declarațiile altor bieți funcționari ai MAE. (vezi:

https://www.mae.ro/sites/default/files/file/DADI/2015/2016.06.24_matei_valeriu.pdf).

Nu-l invidiez deloc pe acest „acad.”, care s-a umilit peste măsură, cerșind pentru operația de transplant sume mari, având suficienți bani pentru orice operație, oricât de scumpă ar fi fost ea. Și ar fi putut să scape de această rușine dacă ar fi cedat măcar vreo sută de mii de dolari din prețul imobilului de 320,1 metri pătrați, din str. Alexandru cel Bun, nr. 42, fostul sediu al Partidului Forțelor Democratice, privatizat cu succes, judecându-se pentru asta și cu Doinița Sulac. Pentru că suma de câteva sute de mii de dolari pe care o putea liber incasa vânzând acest imobil cu un preț mai mic i-ar fi fost suficientă pentru achitarea transplantului, pentru construcția unui „cuibușor de nebunii” în Marea Capitală și pentru achitarea celor 240 de mii de lei, datorii istorice din Electorală - 2001 față de Tipografia *Universul* din Chișinău.

La câștigul menționat mai sus se adaugă și **frumușica sumă** incasată de la A.R. din vânzarea apartamentului de 139,7 metri pătrați de pe str. Serghei Lazo, din blocul prezidențial (imobil dispărut împreună cu suma ridicată din vânzare din Declarația de avere pe anul 2015), un milion și 300 de mii de lei moldovenești, venitul anual (2015) al familiei de la ICR, 26 400 lei românești alcătuiește indemnizația anuală (2015) de membru de onoare al Academiei Române, 64 mii de dolari depuși pe contul de la Agroindbank (a.2013, 24 mai) și 14 mii de euro pe contul de la BCR (a.2015). Suma de 25 de mii de euro depuși în 2015, 25 mai, pe contul de la BRD au dispărut din Declarația completată pe 25 mai 2016, fiind, probabil, cheltuită pe materiale de construcție pentru pălătelul din Marea Capitală. Un mic adaos la averea agonisită până în prezent ar putea aduce o eventuală vânzare a colecției de artă de 21 de mii de euro, casa de 60,9 m.p. și

lotul de 16 ari de teren din comuna Bardar. Mai pe scurt, iată un nou „unionist” basarabean, **Maticiu-Matei**, devenit peste noapte milionar alături de multimilionarul, și el „unionist convins”, **Plahotniuc-Ulinici**...

Acumulând cu sudoarea frunții așa sume fabuloase ar fi fost mare păcat să nu folosească o parte din ele pentru procurarea sau construcția unui imobil luxos la curte, ca să nu se strâmtoreze în apartamentul de serviciu al ICR de pe strada Eminescu din Chișinău sau în cel de „patriot basarabean” din București.

Dar și mai mare este păcatul îmbogățirii astronomice, dintr-o singură operație de transplant, fie ea și complicată, după care să te faci a uita să exprimi public profundă recunoștință chirurgilor de la Fundeni, să nu le mulțumești donatorilor pentru binele făcut, așa cum s-a întâmplat de exemplu cu marea interpretă Irina Loghin, care i-a cântat până a răgușit în concertele de binefacere înmulțindu-i considerabil sumele de pe cele două conturi, ca mai târziu să-i mulțumească interpretei în emisiunea din 28 septembrie 2013, de la Vocea Basarabiei, cu următoarele cuvinte: „Irina Loghin, s-o spunem așa cum este, a cântat și mai cântă și kitsch-iuri..., a încurcat genurile..., stilul înalt cu altul de mahala..., care nu întotdeauna este de bun gust... Să nu se supere nimeni pe mine, dar dacă facem o analiză a producției muzicale de multe ori avem ce le reproșa unor mari interprete, cum ar fi Irina Loghin... Eu îi cunosc repertoriul și-l interpretez chiar din copilăria mea...”.

Nelimitată nerușinare: să-ți cânte „kitsch”-iuri de pomană o interpretă-ștea a folclorului românesc, să-ți adune atâția lei, și să-i mulțumești pentru asta în așa hal la un post de radio care este ascultat de românii de pe ambele maluri ale Prutului?! (Putem doar bănuși care-i manea care l-a supărat atât de mult pe V.M.: „Banii, banii, banii / Mi-am distrus viața și anii...”. Și mai putem bănuși de ce interpreta i-a cântat manelele la concertele de binefacere: ca să adune cât mai mulți bani pentru transplant de la fani ei români care nu-s pușini, mulți dintre ei preferând manelele în loc de muzica adevărată, iar ea încă neștiind că la acel moment prahovenii ei deja îi donase lui V.M. suma care depășea cu mult suma necesară pentru operație...

Cât privește sumele adunate în anii 2011-2014 pe alte două conturi bancare ale familiei Matei, își va spune cuvântul, la primul control, Agenția Națională de Integritate de la București. Poate doar atunci vor afla radioascultătorii care îi suportă emisiunile și PSD-iștii prahoveni cât de bogată este această familie basarabeană. După care V.M. are toate șansele să fie acuzat pentru fals în declarația de avere, urmările devenind imprevizibile. În acest caz excludem un scenariu pentru alte „trei accidente cerebrale” pentru că și răbdarea Lui Dumnezeu are limite și nici DNA-ul, după cum ne-a convins până acum, nu doarme.

Iată o concluzie pe care am făcut-o de multe ori în viața mea, despre astfel de oameni: **n-a rezistat omul ispitei și a mușcat din mărul lăcomiei infinite, iar lăcomia n-a dus la bine pe nimeni niciodată...**

* * *

Este cunoscut faptul că V.M. posedă o memorie deosebită a textelor lecturate sau audiate. El poate memoriza, ca un dictafon, un dialog de ore întregi cu interviuatul, apoi, venind acasă, îl poate stenografia până în amănunte pe zeci de pagini. Dacă ar fi devenit actor de teatru, V.M. ar fi cunoscut pe de rost toate rolurile femeiești și bărbătești din dramaturgia românească și o parte din cea rusească. În acest sens ne pare rău că azi încă nu-i putem citi memoriile scrise în vara anului 1978 la Festivalul din Havana. Azi putem judeca doar calitatea poeziilor scrise în acea

vară splendidă pe „Insula Libertății” și publicate în compartimentul „Stea peste mare” din volumele sale, înțelegând perfect de ce nicio poezie publicată din ciclul cubanez nu este dedicată Festivalului de neuitat. Dar, cu cât interes am citi noi azi memoriile scrise de V.M. în perioada „exilului moscovit”, după întâlnirile sale întâmplătoare din metropola rusă cu scriitori și fruntași din România socialistă și Moldova sovietică: Laurențiu Fulga, Mircea Ciobanu, Anghel Dumbrăveanu, Ion Cocora, Ioan Alexandru, Mircea Cosma, Grigore Vieru, Liviu Damian, Nicolae Rusu ș.a.!

Drept că V.M., având o bună memorie, deseori exagerează și spune minciuni fără limită. Bunăoară, numai cât face perla ieșită din gura lui în emisiunea, din 28 septembrie 2013, „Ora de cultură”, despre Maria Tănase, protagonistul menționând: „Eu pot să vă dau vreo 5 mii de texte/cântece geniale, folclor autentic, pe care le-am învățat de la maică-mea, le și interpretez uneori...” (Sic! Caz demn de Cartea recordurilor! – n.n.). În concertul electoral de la Manej, din 21 februarie 2001, al „Lăutarilor” lui Nicolae Botgros, în care a evoluat și „solistul” V. M., acesta anunțase că știe 500 de cântece (Maria Tănase avea un repertoriu de doar 400 de cântece), interpretând atunci doar două din ele. Deci, din 2001 până în 2013 a mai învățat 4500 de cântece, inexistente, (când să mai scrie și disertația bietul „interpret” ?), folclor autentic, nu kitsch-uri ca la Irina Loghin. Nici măcar Maestrul-lăutar Nicolae Botgros care candida atunci pe o listă electorală cu V.M., nu i-a fost de mare folos PFD-ului, acumulând doar 1,22% din electoratul basarabean la alegerile parlamentare din 25 februarie 2001.

Sau o altă perlă, cea din 13 februarie 2015, de la emisiunea dedicată poetului Grigore Vieru la 80 de ani de la naștere, „Loc de dialog. Contează argumentul”, de la Radio Moldova, în care protagonistul V.M., pe parcursul celor circa două ore de emisie, nu mai conținea să obosească radioascultătorii cu ale sale merite, uitând că a fost invitat la emisiune să vorbească despre Grigore Vieru (exact ca în emisiunea recentă de la 10TV, consacrată memoriei Maestrului Ion Ungureanu, în care V.M. în loc să vorbească despre regretatul om de cultură românească s-a lăudat cu bățile pe care le-a primit la Lubeanca când lupta cu imperiul sovietic al răului pentru idealurile noastre naționale). Uneori exagerând, ca atunci când menționa că în perioada 1980-1989, fiind interzis la Chișinău, a publicat în periodicele din România 90 de poezii. Nu știu dacă V.M. avea scrise atâtea poezii, dar dacă le și avea scrise și erau publicate, apoi apare un mare semn de întrebare: cum poți să fii interzis „acasă”, la Moscova, pentru naționalism și antisovietism, și, totodată, să publici în presa românească 90 de poezii și să nu fii închis la balamuc? Dar poate că V.M. avea „permis” să publice în România, mai ales că Mihai Cimpoi l-a trădat într-o emisiune de la Vocea Basarabiei că V.M. păstra în garsoniera sa din or. Istra o mașină de dactilografiat cu litere latine, pentru care avea la Moscova autorizație legitimă, deci un permis de la regimul sovietic, ca să-și însăileze mai productiv scrierile „naționaliste” și „antisovietice” (nepublicate până astăzi). Mai fiind cunoscut și faptul că pe atunci făceau duba dacă îți găseau acasă o mașină de scris cu litere „burghezo-moșierești” românești...

* * *

Investigația dată a fost finalizată la sfârșitul anului 2015. În rezultatul acesteia au fost dezvoltate zece pete albe în biografia trucată a lui V.M. Ele, desigur, sunt mai multe, dar mai mărunte. Pentru a le dezvolta pe toate ar trebui să scriu o carte. Doar interviul din 31.03.2002 cu „navetistul de la transporturi” din perioada doctoratului ieșean al „navetistei de la filologie” ar ocupa multe zeci de pagini. Sperăm însă că și acestea sunt suficiente pentru a înțelege ce hram poartă acești **promotori ai românismului de paradă**, acești **români mascați** și totodată

...„**luptători înverșunați pentru idealul reîntregirii Neamului Românesc**”, unul dintre ei fiind protagonistul investigației noastre.

Publicarea investigației, însă, am tot amânat-o, sperând că V.M. își va lua o pauză ca să-și tragă sufletul, și ca să ne lase și pe noi să facem același lucru. Mai mult, chiar îmi doream să nu fie nevoie de publicarea ei ca să rămân doar cu plăcerea primei mele experiențe de investigație jurnalistică, la aproape șapte decenii de viață, dar n-a fost să fie. V.M. s-a lansat cu noi discursuri radiofonice și publice mincinoase, cum ar fi cel din emisiunea de la VB (26 decembrie 2015) în care protagonistul a luat-o din nou razna, declarând că în cele 365 de zile și nopți ale anului 2015 cei patru angajați ai ICR-ului chișinăuian au realizat 360 de acțiuni culturale, în mediu câte una pe zi, sau câte 90 pe cap de ICR-ist (statistici umflate, exagerate, de tot!!!, adevărată „ocikovtiratelstvo” - noțiune inventată în 1983 de Andropov). S-ar părea că cei patru angajați de la ICR nu au nici sâmbete, nici duminici, nici concedii, nici zile de naștere sau onomastice, nici mese de pomană și nici copii/nepoți de educat etc. Cum să nu te întrebi pentru ce întreținem noi cu milioane un minister al culturii, dacă cei patru angajați ICR-iști realizează mai multe acțiuni culturale decât întreg Ministerul moldovean al culturii? Scriitorul Ion Anton a și menționat la înmânarea premiului „Grigore Vieru-2016” că ICR-ul moldovean „este cel de-al doilea Minister al Culturii, dacă nu chiar primul, de când în fruntea instituției a venit scriitorul Valeriu Matei” (LA, 21.04.2016).

Adăugăm aici și plictisitoare „momente poetice” din ultimul an, cu poezii proprii citite cu vocea răgușită la Vocea Basarabiei, indicând obligatoriu și anii când au fost scrise, subliniind îndeosebi perioada de „luptă eroică” cu imperiul răului în „surghiunul” din Noul Ierusalim... O noutate absolută fiind și participarea lui V.M., în calitate de artist al scenei, de Ziua culturii române, la un spectacol-parodie la legendarul **Cenaclu Flacăra** fondat și condus cândva de regretatul poet Adrian Păunescu, în care „artistul nostru” a recitat, a fluierat, a cântat până și-a pierdut vocea. Și pentru că bani pe contul ICR-ului mai erau, la 21 aprilie, „ministrul celui de-al doilea minister al culturii” a organizat la Teatrul poetic A. Mateevici un nou spectacol poetic cu genericul „Vecernie Regală”. (Și pe 14 ianuarie curent a avut loc un spectacol cu acest generic uimind cele câteva zeci de spectatori veniți la Teatrul A. Mateevici din Chișinău).

Dar cele două ore de viol informațional, ore de autolaude și minciuni inimaginabile, ale emisiunii din 9 aprilie 2016 (cu înregistrări de la întâlnirea din 29 martie 2016, cu elevii Gimnaziului din Dumbrăvița, Sângerei), au pus punct la toate. Protagonistul s-a lăudat că **el ne-a desprins de imperiul răului** numit URSS, la tratativele de la Novo-Ogoryovo, în 1991, contrazicându-și cuvintele menționate puțin mai sus: „Noi nu am cucerit independența – ea ne-a fost oferită de către Rusia (poate la cerința lui VM?-n.n.)...”. Amintim că la acele tratative au participat delegațiile doar a nouă republici sovietice: Federația Rusă, Ucraina, Belarus, Kazahstan, Uzbekistan, Azerbaidjan, Tadjikistan, Kârgâzstan, Turkmenistan, fără R. Moldova. Oare din care delegație a făcut parte “desprinzătorul” nostru de imperiu la acele tratative?

Tot în acea emisiune V.M. și-a șters picioarele de memoria celui mai mare rapsod basarabean din perioada ocupației sovietice, Nicolae Sulac. ICR-istul cică a dorit la un moment (cine l-ar crede?) să finanțeze editarea unui CD cu muzica lui Nicolae Sulac, dar cât n-a dorit el de mult n-a putut selecta 12 din sutele de cântece interpretate de rapsod pentru a-i edita un CD. Zicea că n-a descoperit nicio perlă folclorică autentică în afară de cântece de tipul „Frumoase-s nunțile-n colhoz”. Așa să fie oare? V.M. bun la toate încă n-a înțeles cine a fost Sulac pentru basarabeni în perioada ocupației sovietice, n-a înțeles că piesele de autor interpretate de Sulac demult au devenit folclorice, inclusiv cele colhoznice, și nu vor putea fi șterse din memoria colectivă. Dacă poeziile lui V.M. sunt mai bune ca cele pe care le cânta Nicolae Sulac, cum de nu s-a găsit un

compozitor să compună măcar un cântecel asemănător celui interpretat de Sulac despre nunțile colhoznice? Are el, V.M., vreo poezie cu o încărcătură emoțională de nivelul celei intitulată „Pe pământul nostru drag” sau „Așa-i viața omului” și câte altele?

Oare nu-i era mai ușor lui V.M. să recunoască cinstit că și azi continuă să se răzbune pe regretatului rapsod și pe fiica sa, Doinița, care i-au încurcat să pună mâna pe întreaga clădire de pe strada Alexandru cel Bun 42 (nu doar pe cei 320,1 m.p.), în care și-a dat obștescul sfârșit fostul Partid al Forțelor Democratice pe care el l-a condus până nu l-a văzut înmormântat iar clădirea privatizată? (Această privatizare fiind poate și motivul lichidării partidului?..).

O altă noutate deocheată anunțată de V.M. în emisiune a fost „descoperirea” variantei a opta a textului Declarației de Independență a R. Moldova, pe care chipurile tot el a scris-o (ca și pe celelalte șapte) în noaptea din preziua proclamării Independenței, în realitate existând o singură variantă de text, pe care n-a scris-o pretinsul autor, ci, în primul rând, Aurel Preda, invitat de la București. Acestea au fost penultimile picături, care au umplut paharul răbdării mele și care mi-au definitivat decizia de a publica, cu prima ocazie, rezultatele chinuitoarei investigații, truda care mi-a răpit prea mult timp pe care-l puteam folosi mai productiv, pentru realizarea altor proiecte frumoase românești.

Nici în Sâmbăta Mare, la emisiunea din 30 aprilie 2016 (cu reluare a doua zi, de Paști), V.M. nu și-a lăsat radioascultătorii să se pregătească în voie de noaptea Învierii și să serbeze Paștele, transmițându-le înregistrarea radiofonică a întâlnirii din 26 aprilie a „dublului acad.” cu gimnazienii din satul Mirești-Hâncești și vernisarea expoziției „George Călinescu - scriitor, istoric și teoretician al literaturii române”. În pauzele dintre povestirile sale despre opera și personalitatea marelui critic și istoric literar le punea copiilor pe urechi noi kilograme de macaroane, uitând (?) că emisiunea va fi transmisă în SÂMBĂTA MARE, iar în reluare chiar în ZIUA DE PAȘTI..

Din emisiunea dată am mai aflat o noutate absolută, precum că V.M. „a avut prilejul să studieze la Biblioteca Vaticanului documente străvechi din istoria românilor în latină și în greaca veche”, limbi pe care încă nu le posedă ca și germana sau engleza în timpul „studierii” documentelor din dosarul Pactului Ribbentrop-Molotov... Și aceste descoperiri m-au convins a căta oară că BOALA ASTA LEAC NU ARE, boala sacului cubanez plin cu minciuni și laude având un singur leac, o singură metodă posibilă de tratament: TRANSPLANTUL DE CELULE SĂNĂTOASE ÎN CREERUL CU CELULE MINCIUNOASE, o operație ușoară și eficientă. Operația dată se numește **SCOATEREA LA SUPRAFAȚĂ A ADEVĂRULUI ADEVĂRAT** din ascunzișurile întunecate ale politicului moldovenesc infect, făcând investigații jurnalistice serioase și punerea lor la dispoziția cetățenilor plătitori de impozite, dar și a protagoniștilor acestor investigații, **pentru o mai bună învățătură**. Anume acesta a fost scopul investigației mele jurnalistice, ea fiind prima în viața mea, și la care am muncit ani de zile și nopți de insomnie, fiind convins că (scuze, mă autocitez!): ele sunt “necesare pentru binele lui, pentru binele nostru, în ajutorul unor critici și istorici literari, onești și obiectivi”.

Iată de ce le-am zis editorilor RJR: TEXTUL INVESTIGAȚIEI - BUN DE TIPAR!..

* * *

Trebuie să recunoaștem că cele două calități ale lui V.M., cea de bun **orator** având și o bună **memorie**, i-au făcut pe unii, dar l-au făcut și pe el să creadă că-i atins de geniu. (**Spunea cândva un coleg de partid, mai călit, într-un cerc mai restrâns, despre alți doi din colegii săi mai tineri: “Nu cred că oamenii care posedă astfel de calități pot rămâne neobservați de anumite organizații, autohtone sau străine...”**. **“Călitul” a spus mai multe atunci dar subiectul acestui material fiind altul ne oprim aici!**). Numai că aceste două calități fiind exploatare la maximum de purtătorul lor în scopuri egoiste, de căpățuire, i-au jucat festa... Să recunoaștem și că saltul fulminant al lui V.M., a fost posibil cu sprijinul lui Mircea Cosma, fostul președinte al organizației județene Prahova a PSD, fost președinte al CJ Prahova, azi condamnat penal, la opt ani, punând pe tapetul penal și ambii săi copii, Vlad și Andreea, tot pentru corupție, nemaîntâlnită la copiii altor politicieni (cică legendara ordonanță nr.13 îi viza și pe Cosmeștii prahoveni?). Asta chiar dacă M.C. a fost unul dintre cei mai buni administratori de județ pe care i-a avut România modernă, doar că afacerile de peste 2 milioane de euro i-au demolat "statuia sa de marmură". Așa se întâmplă atunci când nu ai simțul măsurii, atunci când muști din mărul lăcomiei infinite! V.M. fiind legat și el atât de strâns de cei trei prahoveni, a nimerit în capcana corupției prahovene cu toate că avea mult mai multă experiență față de cei doi copii ai lui M.C.

Greu de zis ce i-a legat pe acești doi prieteni la cataramă, M.C. și V.M., dar relația lor a fost una de invidiat. Nu știu cu exactitate ce i-a legat, dar, în acest sens, există multe legende. După cum zic unii, prietenia lor s-a încheiat încă de la Moscova, din perioada “surghinului” lui V.M. la Noul Ierusalim. Știu de la un fost ghid că M.C. a călătorit mult prin URSS în perioada sovietică, și că acestuia de fiecare dată i-se încredința funcția de conducător de grup, având la Prahova funcții înalte la UTC sau la partid... Comportamentul (sau rolul?) său însă în aceste excursii era unul de “naționalist român” neînfricat. După aceste “ieșiri naționaliste” ale lui M.C. ghizii aveau de scris explicații pe multe pagini șefilor acoperiți din INTURIST, iar M.C. peste scurt timp revenea cu succes în URSS, în fruntea altor grupuri de turiști. De aceea nu m-am mirat prea mult atunci când am aflat că M.C. a fost ales de patru ori lider al județului Prahova, în industria petrolieră a căruia, după Decembrie 1989, au activat cei mai mulți vorbitori de limbă rusă... Alții presupun că începutul a avut loc din perioada multiplicării și inaugurării prin localitățile celor două state românești mult peste o sută de copii de busturi ale personalităților istorice ale Neamului Românesc (la prețul celor originale, desigur, un fel de spălături ale bugetului Fundației culturale “Mihai Viteazu” din Ploiești, președinte al cărei este M.C.). Cea mai simpatcă părere este cea legată de șarmul și agerimea minții “navetistei de la filologie”, care a fost capabilă să-i apropie atât de mult pe acești doi bărbați... Mai există o părere, cea din tabăra a 4-a, specializată în sexologia masculină, cu care nu doresc să pierd timpul care devine mult mai prețios atunci când ajungi membru de onoare în “Clubul celor de vârsta a treia”. Dar poate toate patru variante luate la un loc au fost prezente în procesul de apropiere a acestora, cine știe cu precizie?... Personal, i-am cunoscut mai bine patriotismul lui M.C. o singură dată în viață, atunci când i-am înmănat la hotelul “Dacia” din Chișinău un exemplar de carte, **COTUL DONULUI-1942**, iar el, apreciind-o patriotic, m-a rugat să tipăresc încă două mii de exemplare de carte pentru veteranii prahoveni ai celui de-al Doilea Război Mondial... După ce am tipărit doar 1500 de exemplare de carte cu bani împrumutați nu mi-a mai răspuns la apelurile mele telefonice. O singură dată mi-a răspuns secretara lui dar când a aflat care-i buba n-a mai reacționat la următoarele apeluri. Am depozitat tirajul suplimentar în garaj alături de celelalte cărți pe care le mai aveam acolo din primul tiraj, dând afară bătrâna TOYOTĂ, pe trotuarul din fața blocului până vor veni vremuri mai bune.

(Până la urmă o parte din acel tiraj suplimentar mi-a fost de folos pentru ce ar trebui să-i fiu recunoscător omului: cu acest tiraj suplimentar am putut să ajung cu prezentări de carte în aproape o jumătate din județele României, un exemplar de carte ajungând și pe masa lui Victor Ponta, premierul având curajul să inițieze construcția, apoi și inaugurarea, pe 25 octombrie 2015, de Ziua Armatei Române, a primului Cimitir românesc din zona Stalingradului, în memoria eroilor români, căzuți acolo pentru că ne-au dorit nouă, basarabenilor și nord-bucovenenilor, să fim liberi de comunism. Adevărat, că Memorialul a fost inaugurat la Rosoșka, lângă Volgograd, pe teritoriul unui grandios Memorial german, unde au fost reînțumați un sfert de million de ostași germani și nu la Cotul Donului, la 100 km de acest cimitir, unde s-au prăpădit 156 de mii de ostași români. Iar de-ai noștri, din cei 156 de mii de ostași români prăpădiți la Cotul Donului, au fost reînțumați la Rosoșka doar 90, care au fost dezgropați la Serafimovici, unde au luptat alături de ostașii italieni.

...V. M. a riscat de mai multe ori cu onoarea sa, atât cât o mai avea, pentru a-l proteja pe marele său amic, tot așa cum și-a protejat în 1999 amicii săi bănoși din hotelul Moldova, punând pe tapet fracțiunea parlamentară, partidul pe care-l conducea și chiar întreaga sa carieră politică (Asta, da, prietenie!). Iată un singur exemplu cum l-a protejat pe M.C. într-o luare de cuvânt la Ploiești (informație din ziarul **Curierul National**, din 19 august 2014), intitulată, **Mircea Cosma, trimis în judecată de DNA, elogiât de scriitorul moldovean Valeriu Matei**: “Directorul ICR Chișinău, Valeriu Matei, distins poet și scriitor, l-a elogiât pe președintele CJ Prahova, Mircea Cosma, cercetat sub control judiciar pentru luare de mită și abuz în serviciu. Valeriu Matei a avut numai cuvinte de laudă pentru politicianul prahovean, afirmând într-un interviu acordat presei locale că Mircea Cosma „a stat la originea relațiilor ample dintre Basarabia și Prahova, fiind un exemplu care merită să fie preluat și de alți politicieni”. Dar “ce folos de lauda de ...tine care nu miroase-a bine”, dacă n-o poți anexa, ca mărturie favorabilă, la dosarele DNA cu tematică prahoveană...

* * *

Se amăgesc amarnic cei care cred că mi-a fost ușor să întreprind această investigație, s-o pun cu multe amănunte pe hârtie apoi s-o mai fac și publică: În clipa când am postat pe blog prima parte a acestui text (28.01.2017, ora 23.00), pulsul meu s-a dublat, iar hipertensiunea mi-a amintit că nu m-a părăsit încă, mărindu-se simțitor, și n-am închis un ochi toată noaptea, riscând a doua zi să conduc TOYOTA mea de vârsta unei fete mari de ...19 anișori.

A doua zi mi-au și reproșat unii cititori că nu-i momentul, nu-i bine să ne batem între noi, unioniștii, având acum un dușman atât de perfid precum este Igor Dodon, proaspătul președinte românofob al celui de-al doilea stat românesc, Republica Moldova.

-Dar când se va putea? - i-am întrebat; Nu s-a putut când creșteau copiii noștri mulți dintre care deja ne-au părăsit din cauza (in)activității unor iscusiti și lacomi românofoni-“unioniști” și a activității productive a românofobilor-unionaliști și acum să așteptăm ca și ceilalți copii și nepoți, să mai crească, să termine studiile ca să țină și ei calea străinătății? Iar noi, rămașii acasă, să culegem în continuare roadele luptei “eroilor unioniști” cu imperiul răului? Dodon are pe limbă ceea ce are și în creerașul său, dar câți “de-ai noștri”, procedează invers: vorbesc frumos despre UNIRE dar mintea lor fiind ocupată cu sumele în RONi sau Euro și cu Ordine naționale, “Steaua României”, în grad de Comandor sau măcar de Ofițer...

Pe mine nu mă mai miră activitățile acestor ziși “unioniști”, cu pașapoarte diplomatice, care se supără cumplit atunci când vameșii, la trecerea frontierelor UE, încearcă să le verifice

portbagajele limuzinelor luxoase, ei bătându-se cu pumnul în piept că sunt diplomați ICR-iști și, chiar, academicieni, și nu pot fi înjosiți în halul acesta... **Cel mai mult mă miră cum ajung ei în aceste funcții înalte gestionând bugete de milioane de Euro în favoarea personală și să nu știe nimic de aceste hoții structurile secrete românești. Este imposibil să crezi că acestea pot fi coparticipante la multe fapte negre în defavoarea Statului Român...**

* * *

Închei aceste rânduri cu un citat împrumutat din articolul „Arta de a nu dispera niciodată”, semnat de V.M. și publicat în săptămânalul „Literatura și Arta”, acum zece ani (22.02.2007), și dedicat unui profesor de la ASEM la jubileul său de 50 de ani.: **unii, pentru „...a-și camufla inconsistența profesională, s-au făcut ba fotografi ambulante, ba genialogiști hazardați, adunându-și însăilările publicistice redactate vârtos de alții în broșuri de un diletantism aparte”**. Articolul a fost scris nu pentru a-l bucura pe jubiliar ci pentru a scădea elanul celor care se ascundeau sub noțiunea de „unii cu inconsistența profesională” și cu „însăilările publicistice redactate vârtos de alții”, pe care i-am recunoscut, dar atunci, n-am reacționat la mușcătura „țînțarului de Cazangic”, ca mai târziu să-mi pară rău. Îmi aminteam de acea “mușcătură”, de fiecare dată când ascultam minciunile și autolaudefe din cele peste o sută de emisiuni din, deja, fostul ciclu, „Ora de cultură”, de la postul de radio “Vocea Basarabiei”, pe care, cu greu, dar cu atenție și mare răbdare, le-am ascultat, fiindu-mi de ajutor în efectuarea acestei investigații (psih)jurnalistice...

În fine, nu-mi rămâne decât să-mi cer scuze de la cititori pentru unele greșeli gramaticale în paginile pe care le-am scris, comise din cauza că n-am dorit să le vadă până la publicare și alți martori, fie ei redactori profesioniști sau, pur și simplu, prieteni, investigația fiind pregătită și realizată în mare taină, pentru orice eventualitate...

Vasile ȘOIMARU,
dr. în economie (1978),
semnatar al Declarației de Independență a R. Moldova (1991),
membru al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova, Publicistică (2011),
laureat al Premiului Academiei Române, Sociologie (2015).
Chișinău – Cazangic – Ploiești – București...,
2013-2017

Nota redacției: – *Textul acestei investigații era bun de tipar de ceva timp numai că din motive obiective și subiective până în această clipă nu ne-am hotărât să-l publicăm. O facem acum, în prima zi a Anului Nou chinezesc al Cocoșului de Foc, 28 ianuarie 2017, în amintirea unui partid, înființat în anul Cocoșului, 1993 (desființat 9 ani mai târziu), care și-a ales sigla, Cocoșul, și lozinca electorală: „Ascultați ce spune moșul: oameni buni, votați Cocoșul!”, un partid cu intelectuali și gospodari culți în rândurile sale, formațiune rămasă curată până în clipa accederii la guvernare, în martie 1998, și comercializării posturilor de miniștri care-i revenise conform algoritmului, unor oameni străini idealurilor noastre sfinte, unii dintre care la investire nici nu puteau citi textul jurământului. Blogul nostru își asumă toată responsabilitatea pentru publicarea acestei investigații și pentru posibilele defăimări la adresa lui V.M., cel care de obicei renunța să invite în instanță pe „defăimătorii” săi, menționând de fiecare dată, că nu dorește să coboare la nivelul lor și să le facă publicitate pe gratis. Dar dacă va dori să ne invite în instanță pentru cele zece momente deloc neglijabile din biografia sa vom veni la prima chemare (RJR)*

28 ianuarie 2017, prima zi a Anului Nou chinezesc al Cocoșului de Foc

ȘASE ANEXE

la articolul: *Zece spații albe în biografia tricoloră a unui „dublu academician” cu trei doctorate neterminate*

(<http://www.romaniidinjurulromaniei.ro/category/investigatii/>)

I. NE-„FACEREA” POEMELOR

(Tiberiu MANOLACHE. Ziarul *“Sfatul Țării”*, 5 februarie 1994)

Scriind dramaturgie, roman istoric, poezie, Valeriu Matei face figură de scriitor total și intră zgomotos în literatură, acoperind dintr-odată toate cele trei genuri.

Învinuit ades de oțioasă lene, nu pot decât admira această teribilă forță de muncă a unui tânăr scriitor, dar... mereu aceste „dar” - uri adversative! – cel puțin deocamdată, cantitatea lucrează – mi se pare – în defavoarea calității; în toate cele produse până azi de Valeriu Matei pune sub semnul întrebării...

Cu o feroare aproape violentă, dar cu argumente imparabile, Angelina Roșca pune sub semnul întrebării atât piesa „Prologul”, cât și spectacolul realizat după ea (vezi *Nistru*, nr. 11, 1988); romanul mi se pare insuficient sub mai multe aspecte, iar în ce privește poezia, chiar dacă facem abstracție de obișnuita încrâncenare a lui Gh. Mazilu (vezi *Tinerimea Moldovei*, 16 noiembrie, 1988), ezit să cred că e un succes al tânărului condeier.

Până una-alta, „Stâlpul de foc” (1) înscrie totuși o performanță – pare să fie cea mai voluminoasă plachetă de când s-a inaugurat seria „Debut” (1974) (pentru comparație: în mod obișnuit cărțile de poezie din respectiva serie numără între 60-90 de pagini, volumul lui V. Matei, dacă am număra bine, are 120 de pagini). Diletantul din mine îmi amintește că există undeva în filozofie un capitol în care se spune despre MĂSURĂ, CANTITATE, CALITATE și trecerile succesive între cele două din urmă. Ce păcat că uităm să ne împrăștiăm memoria filozofică...

„Stâlpul de foc” e compartimentată în două cicluri mari: „Sentimentul trezirii” și „Elegiile fiului risipitor”, care par a fi scrise de două mâini diferite, dacă nu chiar de doi autori diferiți. Primul compartiment pune în evidență atitudinile civice ale personajului liric și agitația metafizică a acestuia, al doilea – tribulațiile pasionale și – cum se califică înainte la noi net și sec – „frământările sufletului” unui eu pândit de tristețe și de solitudine. E o compartimentare, aș zice, tematică și, cu ușoare excepții, autorul nu deviază de la concepția unui sau altui ciclu. Diferite sunt și discursurile poetice, structura imaginii, limbajul, atitudinile. Nu știu de unde vine acest decalaj între structuri: s-ar putea întâmpla că e o diferență pur cronologică între cei doi Matei adunați între copertile acestei cărți. „Elegiile...” au fost scrise, probabil mai demult, deoarece poartă însemnele unui lirism juvenil, cu toate caracteristicile de rigoare, poemele primului ciclu fiind de dată mai recentă. Această supoziție a mea e susținută și de un recent grupaj de poezii publicat în „T.M”, decembrie 1988, care pare să aibă filiații cu „Sentimentul trezirii”. Diferența dintre cele două compartimente ale cărții ar putea fi însă și de altă natură și veți vedea mai jos la ce mă refer. Rămânem pentru început în perimetrul „Elegiilor...”. Dacă prin elegie înțelegem numai lamentație, atunci ciclul ilustrează specia lirică. Din câte știu însă, elegia presupune și meditație; oricum, dacă ne referim la câteva modele esențiale, astfel se prezintă bine cunoscuta „Elegie...” a lui Gh. Asachi și – ca să fim arealul poeziei moderne, nu mai puțin cunoscutele elegii ale lui R.M. Rilke sau N. Stănescu. Nu cred că tânărul scriitor a vrut să ne propună niște elegii-tip, mai curând titlul redă o stare a spiritului, neglijând tiparele speciei. Nu văd nimic în aceasta, chiar dacă sub genericul respectiv e inclusă și romanța (vezi pag. 84), care, fiind un cântec de „inimă albastră”, e totuși o depărtată rudă a elegiei, și pastelul („Miraj”) sau, mai bine zis, „aproape pastelul”, cum îmi sugerează însuși autorul într-un titlu foarte specific:

„Aproape elegie” (pag. 67). Deci, genericul mai nimerit al compartimentului ar fi fost „Aproape elegiile fiului rătăcitor”. Oricum, repet încă o dată, nu contează convenționalismele speciei, ci ceea ce spui. Dacă ar fi să aleg un motto, pentru acest ciclu s-ar potrivi extraordinar de bine aceste două versuri din poezia „Stare”: „...alerg în noapte către nu știu cine/ și strig la cerul răvășit și surd”, deoarece personajul liric e un indecis și un înstrăinat – „Ca niciodată părăsit și singur” (pag.106), umbră – „fără loc și soartă (105), - „vechi călător spre tărâmul de mâine”, „blestemat de ursită” (ambele din „Iubire”). Acest inventar al jelaniei romantice n-ar fi deloc complet fără „multe speranțe și vise care mor” (pag. 66) sau „ochi robiți de patimi” (78), clișee care măucid de două ori, în primul rând, fiindcă sunt puse în gura unui bărbat, în al doilea rând, fiindcă sunt rostite la sfârșit de turbulent secol XX. În acest „spectacol de umbre”, regizat în stil retro, având un vocabular vetust și naftalinizat, din care nu lipsesc însângerările dramatizatoare („sângeră destinul”, „amurgul sângerând”), poetica negrului și a glacialității (hăul negru, abisul, negura, pustiul de gheață, pustiul de suflet, agonia, delirul), plângerea astrilor („Stelele-s plânse”), recalitranta zeilor („turbă zeii”), foarte puține sunt credibile. E multă, e mult prea multă literatură aici și prea puțin sentiment trăit. Una din două: ori autorul nu știe să se smulgă de sub tirania elementelor livrești, ori ceea ce ne spune sunt sentimentele Emmei Bovary împrumutate din vechi romanțuri. Cam ce ar trebui să înțelegem din această abilă caligrafie a cuvintelor frumos rotunjite: „Păsări de noapte peste zări cufundate în vis/poartă de aripi nesomnul trecutelor clipe./ va fi multă ziua ce vine, mi-am zis/ ziua care va moșteni focuri pe cripte” (pag.75)? Sau din această lamentație cumulând cele mai șterse și mai plate impaciențe ca sentiment și cele mai banale înnodări de cuvinte ca vocabular: „În lungul vastelor nisipuri/se-ntoarnă zbuciumul în sine./sub noapțile ce cad în picuri/ lumina visului apune,// Ecoul vocii unui suflet/ se despletește-n zbor înalt/o pasăre topită-n țipăt/când ceruri multrâvnite cad.// Doar amintirea... fața zării/trist leagănă lumina-n ape./ Te strig mereu prin valul mării!!! Acum, când nu mai ești aproape./ rămân doar clipele uitării/ durerea visului să-ngroape” (pag.83)?

E multă gesticulație romantică (de altfel, un romantism fals înțeles) și puțină inspirație: „E frig, e frig în casa din stele./ nu pot aripile să le ridic./ Zilele poartă stindarde rebele./ Nimeni. Niciunde. Nimic, // Timpuri. Fapte fără sens./ Forță neîndurătoare./ Nu mă primește cerul imens./ nu mă acoperă veșnica mare, // nu mă înăbușă aprigul chin./ stânci în cădere nu mă strivesc./ Neguri spre casa din stele vin - / le simt, le aud, le privesc” (pag.92.) Autorul încearcă uneori să se retragă din aceste simple naivități și, complicând discursul, dă în tenebrele sinuoase ale la fel de simplelor abracadabre: „Spre izvoarele orei cobor și pun semne/ la hotarul dintre veghe și vis - / **(atenție la următoarele două versuri!)** galbene frunze pe limba duratei, steme/ pe ornicul ascuns în iris” (!).

Citind acest ciclu, ai de multe ori ciudata senzație că poeziile sunt scrise de o mână flască, feminină, scrisă pe hârtie parfumată, într-un boschet ascuns de ochii lumii de vrejurile unor liane exotice, acoperind pitoresc locul însingurării. O mână scrie, alta mișcă uneori alene din evantaiul multicolor. Sunt tentat să cred anume așa când citesc poezii frizând sentimentalismul deșuet: „În această lumină de taină/ai să auzi cum sună durut/adormită în ziduri o Ană/acolo-n schitul demult părăsit, /Numai jertfa de mai amintește/că furtuna bătut-a în vele./ adă floarea de vis și-o sâdește/ în pustiul tristețelor male.” (pag.71).

Imaginația la fel ține de un pitoresc, aș zice, feminizat. După ce autorul pune în capul „Elegiilor...” o proză liricizată, pigmentată cu sentimentalisme (pag.62), ce se încheie cu celebrul vers eminescian „Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri...”, care dacă înțeleg bine, ar trebui să fie un fel de cheie-sol pe portativul acelorași elegii, ecoul din „Trecut-au anii...” are o reverberație specifică în una din poeziile ciclului: „E frunza-întomnată o plapumă pe șesuri” (pag.100). Intenția și semantica acestui vers sunt altele decât în bine cunoscuta poezie, dar atât structura, cât și dispoziția emanată îți amintesc involuntar de primul rând din celebrul sonet și după viguroasa și bărbăteasca imagine „...anii ca nori lungi pe șesuri”, această „plapumă” domestică și oarecum banalizată de clișeu școlăresc din compunerile despre toamnă – „frunza s-a așternut ca un covor multicolor” (aici „plapuma”) – nu te poate nicidecum câștiga estetic.

Ciclul are și poezii rezistente: „Aproape elegie”, parțial „Miraj”, „Conștiință în vid”... „Imagini”, „Fiul rătăcitor”, „Toamnă” etc. Găsesc și imagini foarte reușite, deosebindu-se net de ceea ce am citat mai

sus: „Stelele, scapără asemenea cuțitelor/mânuite de tocilarii bătrâni”, „Și mai stai, mai rămâi pentru clipă/ să privim răsărind peste lac/ cornul lunii întors a risipă/ într-o pace venind din alt veac”, „Cu teamă trec peste frunzișul veșted/și-n orice ram e dulcea-ți unduire/, și moartea la ureche îmi vorbește”, „Treceam prin ploaie-nvălmășit și ud./străfulgerat de-atingerea cu zeii,/ când am văzut cum tava Salomeii/ luci în fața mea argintu-i crud”.

Îmi plac foarte mult aceste rânduri, dar nu mă grăbesc să le elogiez, ci las în dreptul lor un uriaș semn de întrebare (iarăși veți vedea mai jos de ce). Dacă respectivul ciclu ar fi fost scuturat bine de tot ce e moft liric, de tot ce e literaturizare și s-ar fi lăsat în el doar poezia adevărată, cartea ar fi „slăbit” simțitor ca volum, dar ar fi câștigat la fel de esențial în calitate. Înțeleg din cuprinsul plachetei că lui V. Matei îi plac mult expresiile latine... Să nu fi învățat și una scurtă și la îndemâna oricui: Non multa sed multum?

Primul compartiment („Sentimentul trezirii”) e mult mai sobru, mai unitar (într-un alt registru sunt concepute „De țară”, „Ultimele știri”, „Metamorfoza lui Iuda” și alte câteva, acestea deosebindu-se prin clamoare și printr-un prea verbos patos civic), mai concis și mai bogat în poezie, din care ar fi de exclus doar „Dragoste”, declarație retorică aproape fără nici o calitate estetică.

Judecând după acest ciclu, aș fi gata să cred într-o revelație și nu numai pentru poezia tânără, ci și pentru întreaga noastră poezie. Poetică de aici se apropie extraordinar de conceptul modernității lirice și nu e deloc de mirare că unii au rămas străini imaginisticii și mesajelor emise din acest tip de poezie. Deși – repet! – îmi plac piesele incluse în „Sentimentul trezirii”, nu mă încumet, totuși să analizez sau să evaluez și iată de ce: am impresia că V. Matei își „construiește” poezia după „schemele” poetice ale altcuiva. E vorba de poetica inovatoare a lui Nichita Stănescu, din care debutantul nostru preia masiv și fără ezitări. Nu e vorba de imagini aparte preluate incidental printr-o „șicană” a memoriei – chestii de acestea se întâmplă în poezie – și dacă nu sunt laudabile, nu știu pe cât sunt de condamnabile, nu e vorba nici de o poezie, două, trei, cinci influențate sau aservite de o poetică superioară cum e cea a lui N.Stănescu, ci e cazul unei preluări metodice și deliberate a formulilor poetice nichitstănesciene.

Mă refer mai întâi la vocabular și – mai ales – la acele emblematice pentru opera lui N.Stănescu NECUVINTE – care, cred, au valoare de unicat în poetica universală. După apariția celor „11 elegii (Cina cea de taină)” (1966), dar mai ales a „Necuvintelor” (1969), în poezia noastră „răsărea” pe ici-acolo câte un ne-cuvânt (mai ales „nemoartea”), dar incidental și „fără sistem”. Nu știu de ce, însă la noi ele au fost înțelese ca niște curiozități mai mult lingvistice, judecând după felul de a le plasa în text: pur și simplu se atașa particula NE – la un substantiv sau la un adjectiv și astfel acestea erau înglobate în vers. Iată câteva exemple de la V.Matei care, se pare, își face din ele un sistem: „Rupere-n două-n timpane a sunetului,/ a nevăzutului...” (pag.45), „Suspină nevăzutul turnat pe-nguste pagini” (pag.81), „... cuvintele topite prin nerostire” (pag.58), „cum suferă tristețea nerostită” (pag.99), „Cădere lină/spre neființă...” (pag.7), „mereu evadând „spre nemoarte” (pag.9), „cocorii nedormirii” (pag.39), „nenăscuții prunci” (pag.39). Tot de vocabularul poetic nichitstănescian țin și cuvintele care alcătuiesc distincte și des utilizate „nucleu metaforice” în opera marelui scriitor: sfera, punctul, zeul, privirea, ochiul de zeu, vidul, contemplarea, elementele mitului sau ale antichității etc., etc. Țin să fac o precizare: ar fi absurd să se găsească „influențe” doar pe baza utilizării aceluiași cuvânt de doi scriitori. Astfel am ajunge la aberații. Când zic „influență”, mă refer nu numai la frecvența utilizării unui sau altui cuvânt, ci și la modul incorporării lui în imagine, la structura imaginii însăși.

Încerc să demonstrez. Iau drept exemplu o imagine la care V.Matei revine des și care nu e deci întâmplătoare pentru poezia dumnealui. Citez din poemul „Neliniștitul”: „să mă simt despocat de răbdare”. În opera „unicului Nichita” metafora de acest tip (ruperea în două a întregului, ruperea a ceva abstract) apare perpetuu și e de esență tipic stănesciană. Iată un exemplu: „... sufletul/mi se rupe în două/ dinspre frunte spre umbră/ cu un aer despocat de bătaia... cormoranilor” („Focul și gheața”). În versul lui V.Matei trupul e „despocat de răbdare”, în poezia lui N.Stănescu despocat de bătaia de aripi ale cormoranilor (gen de păsări acvatic) e sufletul. Evident e că tânărul scriitor preia formula stănesciană a imaginii, chiar dacă termenii sunt alții (trupul – sufletul, răbdarea – aerul) (bătaia de aripi). Că apropierea dintre model și ceea ce ne propune debutantul nu e incidentală ne-o demonstrează însuși V.Matei printr-

un alt vers, de astă dată din poezia „Cădere”: „rupe-mi-aș văzul de arcul tăcerii” (vă voi demonstra mai jos că „arcul tăcerii” e tot de origine stănesciană). Iată o imagine similară din N.Stănescu: „... ruperii-n două a lumii ca să-mi pătrundă prin ochii, doi” („A patra elegie”). Formula e aceeași: la poetul român – „ruperea lumii”, la V.Matei – „ruperea” văzului, termenul „văzul” fiind, probabil, sugerat de „ochii” din metafora modelului. Ca să fiu și mai convingător, citez o altă imagine stănesciană în stare să vă „explice” în continuare atât originea „ruperii” în două, cât și imaginea „arcul tăcerii”. Extrag exemplul dintr-o altă poezie a scriitorului român („Mișcare în sus”): „tâind la jumătate arcul culorilor”. Și un ultim exemplu – vă rog să mă iertați pentru insistență... - din același „cuib” metaforic și de o evidență care te lasă meditativ: „Rupere-n două-n timpane a sunetului,/ a nevăzutului” (V.Matei, aceeași „Cădere”). Alături deci imaginea omoloagă, de astă dată iarăși din „A patra elegie”: „... ruperii-n două a sunetelor/ lumii/ ca să-mi lovească timpanele, două”. E de prisos, cred, să vă amintesc de unde vine și „nevăzutul” de la finele citatului de mai sus din V.Matei.

Ce să mai adaug? Zic și eu, cum am aflat, dintr-un recent detectiv al lui Iu.Semionov că zic și „americani: „No comment”.

După cum ați văzut, debutantul ia rar o imagine a modelului în stare „pură”, de cele mai multe ori el combină, assemblează, schimbă termenii, metaforele lui „trăgându-se” una pe alta din vocabularul și poetica stănesciană într-o „tristă-nlănțuire de inele”, cum ar zice chiar V.Matei, recurgând la un vers al său. Vreau să vă demonstrez cât e de greu totuși acest travaliu combinatoriu. Citez din V.Matei („Cântec”): „Plonjez prin spectrul verde-al primăverii,/ alunec peste vechile zăpezi,/ în iole cenușii pe fața mării/ spre nopțile în care te visez”. Nu zic despre alunecarea pe zăpezi (debutantul apelează des în poezia sa la „elementele” frigului) că și-ar afla originea fie în „Măreția frigului”, fie în „Elegia a opta, hiperboreana”, fie în altă parte, poetul român având nenumărate metafore axate pe aceleași elemente – mi-ar fi foarte greu să demonstrez. Nu zic despre iole pe fața mării (cuvântul e rar în poezie și l-am întâlnit de vreo două ori în poetica lui N.Stănescu, o dată în „Adolescenți pe mare”) – mi-ar fi la fel de greu să demonstrez ceva: ar putea fi o simplă coincidență de vocabular. Dar vreau să mă opresc la verbul „a plonja”, care formează un „nucleu metaforic”, destul de fecund în arta poetică a scriitorului român. Propun două exemple: „și voi plonja în ape, cu sufletul neapărat,/ luându-și drept limită animalele mării” („Elegia a opta, Hiperboreana”), „și brusc plonjez spre înălțime/ ca într-o prăpastie de aer,/ lăsându-mi umbra să planeze/ asemenea norilor de ploaie./ când visurile-aproape treze...” („Către iarbă”). Evident nu e nici o asemănare între citatul din V.Matei și cele două din N.Stănescu. Poate doar apropierea dintre cuvintele mării – mării, alunec – planez, visez – visurile, dar ele pot fi și incidentale: o simplă coincidență de vocabular. Nici chiar folosirea aceluiași „nucleu metaforic” a *plonja* nu ne permite parcă să găsim similitudini. Fiți însă atenți la expresia stănesciană *plonjez spre înălțime*, care se înrudește cu alte metafore ale poetului român: scăpat în sus, curg în sus sau, cum mai spune în „Respirări” – coborârea în sus. Le vom „descoperi” și la V.Matei: cad spre înalt („Cădere”), se smulg spre înalt („Stâlpul de foc”). Acum să recitim ultimul fragment din N.Stănescu: „... plonjez spre înălțime/.../ umbra să planeze/ asemenea norilor de ploaie”, alăturând totodată un citat din V.Matei din „Stâlpul de foc”: „Se smulg spre înalt pădurile arse,/ nouri de nea să le îngroape” (a propos, „Pădure arsă” e titlul unui poem de N.Stănescu, poezia lui V.Matei se numește „Stâlpul de foc” – mă rog, tot o coincidență).

Când pun însă alături *plonjez spre înălțime* (N.Stănescu) – *se smulg spre înalt* (V.Matei) și *norilor de ploaie* (N.S.) – *nouri de nea* (V.M.), ideea simplelor coincidențe pierde parcă din siguranță. Nesiguranța îmi crește însă când citesc la debutantul nostru penultimul vers din poezia „Cădere”: „Cad spre înalt cu pământul și iarbă” – deci e vorba de aceeași plonjare spre înălțimi, de o cădere în sus, după care mai citesc la N.Stănescu în poemul „Mișcare în sus” despre același zbor al personajului liric spre înălțimi: „Pe dunga lor, săgeata trupului, în sus/.../ tâind la jumătate arcul culorilor”, după care iarăși recitesc două versuri din V.Matei, aceeași „Cădere”: „Dungi negre – limită a inimii mele/.../ rupe-mi-aș văzul de arcul tăcerii”. Iarăși „coincidențe”: mișcare în sus – cad spre înalt, dunga – dungi, tâind la jumătate – rupe-mi-aș arcul culorilor – arcul tăcerii.

Interesant e altceva – cele două nuclee metaforice (ruperea în două a ceva și căderea spre înalt) pe care le-am luat la întâmplare s-au intercalat în același context, s-au „găsit” unul pe altul, s-au „înlănțuit”. Vă mai ofer două „verigi” pentru această „tristă - nlănțuire”, vorba poetului nostru, care se leagă

nemijlocit de cele două. Imaginea lui V.Matei "arcul tăcerii" îmi amintește de alta similară, tot a dumnealui, din poezia „Femeia din vis”: „arcul suflerului”, care l-a răndu-i îmi amintește – nu incidental! – de o imagine a lui N.Stănescu din „După înălțarea zidului” (a propos, și cuvântul „zidul” alcătuieste în poetica marelui român la fel de răspândite „nuclee metaforice”, ca, de altfel, și în lucrările debutantului): dar asta ar fi a treia „verigă”, or, eu v-am promis doar două). Deci, „arcul sufletului” (V.M.) îmi aduce aminte de „arcul surâsului” din sus-pomenitul poem stănescian, care, - curios! – are ca ax metaforic tot un vis, tot o femeie: „Vezi, și eu am avut un vis./ Vroiam foarte mult să mă desprind, să mă arciuesc./ să fac un salt//.../ Tu treceai pe sub platani... dând la o parte.../ fâșiile strălucitoare pe care luna/ le strecura printre frunze...// De-aceea te-am ajuns din urmă,/ împodobind tăcerea dintre noi/ cu vorbe întâmplătoare/ curios să-ți zăresc arcul surâsului”. Citez acum din V.Matei („Femeia din vis”): „Cine atinge cu degete de gheață/arcul sufletului meu rebel,/ că-n vise mi se face deodată dimineață/ și-alerg spre deșteptare ca printr-un vechi tunel?//.../ Cuvintele se-adună în stânga mea, în dreapta/e partea de lumină în care nu mai ești,/ e spațiul tăcerii din care nu-mi răspunzi,/ femeia mea din vis...”. În primul rând, ambele poezii au același ax metaforic. În al doilea rând, există alt șir de „corespondențe” (de arcul sufletului – arcul surâsului, nu mai zicem nimic), iată însă altele: imaginea „alerg spre deșteptare ca printr-un vechi tunel” e tot de proveniență stănesciană. Pentru cei ce nu cred dau la subsol câteva metafore create de autorul „Necuvintelor”, având ca centru imagistic” cuvântul „tunel”(1), alăturând însă versului matein una din ele: „Cu spăimântătoare viteză am trecut prin tunelul oranj,/ .../ când m-am trezit eram chiar pe câmp” („Nord3”). Puse alături, cele două imagini, cred, nu mai au nevoie de comentarii... Expresia în dreapta, în stânga, privind orientarea în spațiu sau gruparea elementelor în spațiu se întâlnește destul de des la N.Stănescu. Iată un exemplu: „O, lucrurile deschid un ochi pironilor și-l clatină în dreapta și în stânga după cuvinte” („O, lucrurile!”). Să citim acum următorul vers din „Femeia din vis”: „Cuvintele se adună în stânga, în dreapta/e partea de lumină în care nu mai ești”. Mă întreb: prin ce neobișnuit concurs de împrejurări se succed totuși atâtea elemente comune unei poezii și altele: visul, femeia din vis, arcul sufletului (V.M.) – arcul surâsului (N.S.), partea de lumină (din care femeia e exclusă) (V.M.) – fâșiile strălucitoare („părți de lumină”), deci pe care luna le strecura (și în care femeia e prezentă) (N.S.), cuvintele (V.M.) – vorbe (N.S.) spațiul tăcerii (V.M.) – tăcerea (N.S.) cuvintele și spațiul tăcerii (V.M.) – vorbe, împodobind tăcerea (N.S.)?: de *în stânga, în dreapta, tunel* nu mai pomenesc.

Vroiam să vă arăt a treia „verigă”, dar e prea mult și renunț. Căci există și a patra, și a cincea ș.a.m.d.

Cineva mi-a spus că aceste asemănări ar putea fi determinate de memoria fenomenală a lui V.Matei și „corespondențele” ar fi o reminiscență din lecturi. Înclin să cred că nu e așa și încerc să argumentez. De cele mai multe ori V.Matei dă o orientare opusă expresiei sau metaforei (decât în textul stănescian). Iacă cum schimbă „direcția”: „Mișcare în sus” (N.S.) – „Cădere” (V.M.), v-am reamintit titlurile poeziilor despre care am vorbit mai sus. Schimb acțiunea: „stau palid și trist, fumegând” (N.S. „Semn 5”) „fumegând alerg printre voi” (V.M. „Stare”). Schimbă „ploile” metaforei: „Lancea căldurii sparse gheața iernii” (N.S. „Mișcare în sus”) – „lânci de gheață atârnă pe la streșini” (V.M. „Ovidiu”), „Norilor de ploaie” (N.S. „Către iarbă”) – „Nouri de nea” (V.M. „Stâlpul de foc”: ați aflat mai sus în ce fel de relații se află aceste două sintagme așa că nu citez imaginile în întregime), „Cu spăimântătoare viteză am trecut prin tunelul oranj” (N.S. „Nord 3”: din „Antimetafizica” înțelegem că „tunelul oranj” e fiorul morții sau chiar moartea însăși, deci personajul liric a trecut „cu spăimântătoare viteză” spre moarte) – „alerg spre deșteptare ca printr-un vechi tunel” (V.M. „Femeia din vis”), „aerul saturat de păsări” (V.M. „Sfera”), „Brutala stare de a fi” (N.S. „Metamorfozele”) – „bolnave de starea de a fi” (V.M. „Zbor”), „antichitate/ dintr-un secol viitor” (N.S. „Lași mirosul”), - „viitorul trecutului” (V.M. „Tristul cântec al formelor”). Schimbă, pur și simplu, termenii formulei poetice: „Cruce pe care vom răstigni un ecou” (N.S. „Desen pe o aripă”) – „crucificată-i lancea lunii” (N.S. „Atelier”), „zbor răstignit în văzduh” („Contur”), „umbra stelei răstignite” („Am vârsta”, ultimele trei exemple din V.M.), „Cade peste mine umbra mării” (N.S. „Trecerea de la noțiuni...”) – „cade umbra tăcerii peste” (V.M. „Spre sară...”). Toate

aceste „deturnări” ale metaforei nu mi se par întâmplătoare: întrezăresc în schimbările operate de debutant nu numai un subtil procedeu de a „devia” de la model, ci și un sistem, dacă vreți. Mi-e cunoscut felul acesta de a face literatură – l-am mai întâlnit, și tot la V.Matei, dar în altă operă.

Participarea lui la crearea metaforei (care este esențială pentru arta poetică) e minimă, el e doar „asamblorul” elementelor create de altcineva. Cred că vă puteți da lesne seama că cea ce face V.Matei nu e o descoperire de genul Boil-Mariott în materie de poezie. Accidentalul trebuie exclus măcar din motiv că debutantului nostru îi place să repete imaginile stănesciene, neuitând totuși să le „adapteze”, după modelul descris mai sus: V.Matei: „Moartea-și rezema/... fruntea/ și/... se sprijini de inima-mi” („Dans”). Ușor modificată, o regăsim în „Dă-mi liniștea...” „lumina reazămă-ți de-al meu creștet”. Iată și modelele – Stănescu: „Își sprijini tâmpla de inima mea...” („Poem”), „rezemându-se doar/ în propria lor inimă” („Grup de înotători”), „... chipul tău.../ lasă-l... răzimat / între două băți ale inimii mele” („Sunt un om viu”). Deși schimbă ingenios termenii, modifică structura (nu putem spune că V.Matei e lipsit de dexteritate sau chiar de talent în această muncă destul de grea, totuși...), ideea poetică rămâne aceeași ca în opera modelului. Mai mult: tânărul nostru nu se sfiește să se apropie chiar de versurile și imaginile emblematice pentru creația lui N.Stănescu.

Se știe din poezia „Căutarea tonului”, cât și din alte opere, ce preț punea autorul „Necuvintelor” pe următoarele versuri: „Tristețea mea aude nenăscuți câini/ pe nenăscuții oameni cum îi latră” („Cântec”). V.Matei trece și pe aici: „Claxoanele vibrează în străzile pustii/ și fluieră sirene la nenăscuții prunci” (pag.39). Și pe aici: „A venit toamna acoperă-mi inima cu ceva,/ cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta” (N.Stănescu „Emoție de toamnă”), căci iată cum sună această imagine în poezia lui V.Matei – atenție! „Iarna”: „Peste inima mea/aștearnă-se părul tău ca o năframă”...

Procedează identic și în cazul unei alte metafore la fel de distincte pentru poetica scriitorului român. Citez din „Pomul” (V.Matei): „Mă las păscut de cal și cerb”, aducând drept „martore” și câteva din binecunoscutele expresii nichitstănesciene: „cal nibelung.../ vrea să mă pască” („Balada”), „Las... (cu) mai asurzit de iarbă/ și mai păscut de cai fantastici” („Ciudă pentru prea puținele sentimente...”), „trupul înfrigorat/... da-l-voi cu însumi să mi-l pască iezii” („Tonul”). De asemenea în cazul acestei inconfundabile formule poetice create de mâna eternului Nichita: „despărțea privirea de ochi/ cuvântul de idee,/ raza, de stea” („Semn I”), care, desigur, are ecouri și în scrisul lui V.Matei: „E ca și cum ai despărți/ văzutul de văz” (pag.58) sau „Se despart imaginile de lucrurile știute” (pag. 68).

Dacă am găsi aceste „reluări din N.Stănescu doar în cartea de debut, am zice că poetica stănesciană a fost doar o ispită de moment, o „obsesie” a tinereții. Dar văd că „promițătorul” V.Matei continuă să „opereze” în continuare în același spirit. Cine a citit unul din ultimele sale cicluri de poezii („T.M., decembrie 1988) nu poate să nu-și amintească din ce operă sunt „extrase” o serie de imagini. Vă invit să citiți „Somn de lup” din respectivul ciclu, ideea căreia constă în transfigurarea personajului liric în lup, și să recitiți „Mutarea în lup” de N.Stănescu. Ați avea posibilitate să vă convingeți de adevărul sau neadevărul argumentelor mele din această tristă și neplăcută mie recenzie. Vă mai las câteva repere: „Dorm cu tâmpla pe albul zăpezii/ aruncat în departe, gonit ca un lup” (V.Matei) și, desigur, câteva expresii din același Nichita Stănescu: „Stam lungit pe zăpadă” („Visul unei nopți de iarnă”), „adormit cu tâmpla/peste menhiri.../ înverziți de ploaie” („Cântec de scos apa din urechi”), „căzând cu tâmpla peste plite/ încinse până la alb” („Existență, tu”), care v-ar face o idee despre prima parte a imaginii „create” de V. Matei și altele pentru partea a doua: „Gemea și urla și mârâia/ lupul întins pe prima ninsoare” („Nod I”), „De lupi mă dezobișnuiesc cel mai greu./Sunt singuri și pe zăpadă” („Tonul”). Suprapunându-le și analizându-le veți descoperi subtilul mecanism al „poeticii” mateine în toată amploarea lui. Mai mult: în același ciclu semnat de V. Matei e un poem („Facerea”) în care – poetul? – scriind chiar despre niște fenomene specifice literaturii moldovenești („făcerea” poemului sau poemelor), nu încetează a fi stănescian.

Ar fi, probabil, stupid să vorbim despre valoare în poezia lui V. Matei când atâtea le are din „împrumut”. Prin „Femeia din vis”, „Cădere”, „Somn de lup” sper să vă fi convins de unde își trage debutantul temele și ideile, nu numai imaginile. Multe din poeziile ciclului întâi (și chiar unele din compartimentul al doilea) sunt alcătuite din „blocuri” imagistice stănesciene („Cântec”, „Dorința de

zbor”, „Zbor”, „Joc serios”, „Dans”, „Tristul cântec al formelor” etc.). Dar, cum vă spuneam, nimic nu e în stare „pură” – debutantul selectează, combină, escamotează, suprapune: „Imboldul” poeziei „Dans”, de pildă, ar fi de găsit în poemul lui N. Stănescu „Ca să vezi...”, partea a doua a aceleiași poezii („Dans”) e alcătuită dintr-un șir de alte „blocuri” metaforice luate din diverse surse, dar tot stănesciene. „Geneza” poeziei „Domeniu”, care începe așa: „Călare pe-un zero imens”, ar fi de găsit în poemul „Un om de cal” de același N. Stănescu, din care (...) (2) m-am sprijinit de cele două maluri ale fluviului/ ca să le arăt un pod,/ un pod între cornul taurului și iarbă,/ între stelele negre ale luminii și pământ,/ între tâmpla femeii și tâmpla bărbatului/ lăsând cuvintele să circule peste mine,/ ca niște automobile de curse, ca niște trenuri electrice,/ numai s-ajungă mai repede la destinație,/ numai ca să le-nvăț cum se transportă lumea,/ de la ea însăși,/ la ea „însăși”. Vă fac atenți la câteva componente: podul (gândul, ideea poetică sau poate cuvintele ce fac legătura între elementele „lumii”) și sintagmele antitetice (cornul taurului – iarbă, stelele... luminii – pământ, tâmpla femeii – tâmpla bărbatului etc., care se vor repeta și la V. Matei, ce e drept, sub alte „nume”. Debutantul fire modestă, face aceeași legătură între elementele antitetice (apele-n tremur – arșița verii), dar printr-un pod de gabarite mai mici – puntea – sau prin văz. Citez: „Să fii iarbă de vrei să cânti iarba/ cu văzul în verde țesut să cuprinzi/ apele-n tremur, arșița verii/ și punți între oaze pierdute să-ntinzi”.

După cum vedeți, concepțiile celor două „Arte poetice” coincid, în fond – mai încăpea îndoială? – deși diferența dintre un nivel artistic și altul e simțitoare. Mă amuză mai ales „văzul... țesut” și acele misterios-sentimentale „oaze pierdute”, dar și declarația: „Să fii iarbă de vrei să cânti iarba”, care – cum zice un bun critic – „mă lasă visător”. „Să fii iarbă de vrei să cânti iarba” ar însemna o totală identificare a poetului cu obiectul poetizat. Bănuiesc de unde vine „haina” lingvistică a versului, ideea e, desigur, a lui Stănescu, căci tot despre o identificare absolută între cuvânt și obiectul desemnat de acesta e vorba într-o strofă din aceeași poezie a marelui scriitor. Iată însă la ce nivel artistic e materializată verbal respectiva idee la N. Stănescu: „Le arătam (cuvintelor) arborii/ și pe cele care nu vroiau să foșnească (e vorba tot de cuvinte) le spânzuram fără milă de ramuri”.

V-am îndemnat să cugetați asupra lipsei de gust și de discernământ de care dă dovadă V. Matei. În „neobișnuitul firesc” de Stănescu personajul liric se află într-o stare de nemișcare, de imobilitate și metafora „șapte ouă albe/le clocesc cu pleoapa” redă extraordinar de sugestiv această fixitate, pe când la Matei e vorba de zbor și mi se pare cel puțin caraghios să porți „în numele zborului” cuiburi de pleoape în care să se ouă păsările. Ce-ar trebui atunci să poarte personajul liric din cartea lui Matei în numele dragostei?

Cu tot regretul – dacă în asemenea situație se mai poate vorbi de regrete – cazul nu e unic...

Am vrut doar să vă demonstrez că intențiile debutantului sunt evident stănesciene, realizarea e însă la nivel matein... Am mai vrut să vă las și o idee despre „originalitatea” programului estetic promovat de V. Matei.

* * *

Se știe că literatura vine ȘI din literatură, mai ales când e vorba de creația unui tânăr. Se știe că un mare autor, creând un nou sistem poetic, „dictează” într-un fel modul său de a gândi și a răționa celor care vin din urmă. Știți însă cum se numește o lucrare literară care... preia MASIV și „mecanic... motivele, temele, stilul, maniera unui scriitor sau artist consacrat”? Păstășă – am citat din „Mic dicționar enciclopedic”.

*Închei – în spiritul „operei” mateine, dar și în spiritul acestei recenzii, – cu un citat din N. Stănescu: „Iată, lassoul mâna, atentă, ochește bizonul de aer” („Mister de băieți”). Alăturând, desigur, și un echivalent din V. Matei: „Să prindem jaguarul cuvintelor false,/ să-i punem lassoul în gât”. Printr-o curioasă turnură a hazardului, poezia din care citez se intitulează „Joc serios”. Las pe seama autorului „seriozitatea” acestui joc și mă gândesc că aș putea încheia și altfel: „**Totul e simplu, încât/ devine de neînțeles**” (N. Stănescu).*

(1). Valeriu Matei, „Stâlpul de foc”, „Lit. artistică”, 1988.

(2). „Ochiul devine gol pe dinlăuntru/ ca un tunel” („A treia elegie”), „Gândul lucid; tunel adânc prin care/ timpul din urmă îl ajunge pe cel dinainte” („Polul istoric”), „O, voi miroșuri,/.../ inima mea călătorește/.../ spre copilărie prin tunelul vostru” („Ars poetica”).

(3). Materialul ne-a parvenit prin poștă cu mai multe omisiuni. Aici lipsește cam o jumătate de pagină, probabil, erau niște fraze laudative...

II. Scriitorul total Valeriu Matei (1)

(Andrei Hropotinschi. *Moldova Literară. Supliment al ziarului Moldova Suverană*, NR.31, 21 august 1996)

Cuvântul total este și el un ram al totalitarismului. Nu vom vorbi aici despre etnograful Matei, nici despre dramaturgul Matei, nici despre tandemul „ilfpetrovșchist” Matei-Saka, nici despre Matei-"autorul Declarației despre independență”, nici despre Matei-deputatul în două "sozîvuri" ale Parlamentului, nici despre Matei - candidatul la președinție, nici despre Matei - confratele de idei poetice al Călinei...

Nici despre Matei-poetul n-aș fi avut mare chef să vorbesc de când sînt devorat de romane polițiste, detectiv, dacă nu-mi pica în mînă cartea "Moartea lui Zenon". Și să vedeți prin ce bengoasă asociație de idei! Eu cunosc un singur om cu acest nume - pe Zenon Riaboșapca. Am avut o istorie cu regretatul Zenon, pe cînd era secretar de redacție la săptămînalul "Cultura". Era anul 1966, vara. Mă angajasem la secția condusă de Boris Marian. Și vine odată la mine un literat, un pedagog, un publicist cu un material în care pe de o parte erau citate din articolul lui Mircea Lutic despre chipul lui Onache Cărăbuș, iar pe de alta pasaje copioase din cartea lui S. Damian "Direcții și tendințe în proza nouă". EPL, București, 1963 (capitolul "Monografia psihologică în literatura lui Marin Preda"). Vorba e că în acea analiză a lui Mircea Lutic publicată tot în "Cultura", erau schimbate cel mai des numai două cuvinte: "Ilie Moromete" în "Onache Cărăbuș".

Și să vedeți că acest caz cu Zenon îmi aduce în memorie unul mai proaspăt. Pe cînd lucram la Comitetul Central primesc un plic voluminos cu două recenzii la două cărți ale lui Val Matei "Stîlful de foc", Chișinău, Literatura Artistică, 1988 și Serafim Saka, Valeriu Matei „Peregrinările și suferințele Spătarului Neculai din Milești". Povestire cinematografică. Cartea întîii. Chișinău, Literatura artistică, 1988. În acele recenzii se vorbea în termeni mult prea duri despre niște afinități, mai mult decît afinități, dintre Matei și Stănescu în poezie, precum și Saka-Matei-Radu Boureanu în proză... Probabil, afinitățile în proză au și făcut ca după cartea întîii să așteptăm pînă azi cartea a doua!

Citeam tocmai romanul lui Truman Capote "Cu sînge rece", cînd mi-a picat în mînă o revistă "Vatra" din Tîrgu-Mureș (România), dacă nu mă înșel nr.6 din 1995, în care Emil Galaicu-Păun îl cam pișcă pe Valeriu Matei că se cam inspiră din poezia lui Stănescu, Blaga, Ion Caraion, Tudor Arghezi...

Cît se poate, domnilor? M-am umplut de ciudă și de necaz. Doar eu i-am fost într-un fel părintele literar. Știu că manuscrisul la acea etapă se intitula "Sentimentul trezirii". Undeva trebuie să se fi păstrat un exemplar al acelei recenzii interne. Și hai, las totul baltă, să găsesc prin arhivele mele recenzia. Nu se poate ca eu să fi dat greș, să nu fi sesizat acel fior interior și acele ape subterane care bîntuie poezia mateină! Și m-am apucat cu tot dinadinsul să le dovedesc detractorilor imberbi că nu au dreptate. Găsesc recenzia și după ce o citesc, mi se mai temperează pornirile de spadasin.

Pun acea recenzie alături de cărțile lui Matei și Stănescu pe un colț al mesei, apoi nu știu cum se întâmplă că pe acel colț se pomenesc "Faraonul" de Boleslaw Prus, "Quo vadis" de Henryk Sienkiewicz, "Cezar" de Alexandru Dumas, poemul dramatic "Căderea Romei" de Ion Druță, "Moromeții", "Marele singuratic", "Viața ca o pradă" de Marin Preda, "Obolișcenie" de Amanda Kvik, "Scarface - Regele gangsterilor" de Trail Armitage, "Scorpionul de Durango" de Dan Bogdan, "Cuboc" și "Mertvîe molciat" de J.H.Ceiz, apoi "Pendulul lui Foucault" (2 vol) de Umberto Eco, "Oul de iarbă" de Nicolae Dabija, "Fiziologia poeziei" de Nichita Stănescu, "Ambasadorul Atlantidei" de Ion Hadârcă, "Ordinea cuvintelor" (2 vol) de Nichita Stănescu, "Cămașa lui Nessos" de Suceveanu, "OK 096 nu răspunde" de Jiri Marec, "Curățirea fîntîinii" de Grigore Vieru, "Lunaria" de Leonida Lari, "Ion Antonescu și "Garda de fier", "Enigma din trenul de noapte" de Elena Siupiur, "Diamante în umbră" de Lucian Penescu, apoi "Nuvele" de Liviu Rebreanu, "Faraonii" de Ion Agârbiceanu, și altele, și altele care împingeau recenzia mea internă la cartea lui Matei. Săptămîna trecută am pus-o iar pe masă dinaintea mea, dar iar i-a luat locul un mare roman polițist al secolului: "O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia" de Mihai Cimpoi,...

Ce să-ți fac, Mateiule "cine n-are noroc n-are, îi ca fasola-ntr-o căldare, cînd îi pui un pumn de sare și n-are nici o gustare!"

Acum m-a răzbit, o scot din pămînt ca să te apăr! Spurcăciunea ceea de noblețe care se crește numai la francezi mă obligă, deoarece am recomandat-o pentru publicare în cei mai elogioși termeni: "Placheta "Sentimentul trezirii" de V.Matei ne lasă cu o regretabilă părere de rău că așteptările nu ne-au fost îndreptățite pe de-a întregul, că între intenție și realizare s-a format un gol mare - pentru umplerea căruia nu știu dacă e nevoie numai de timp... E o carte de vizită dubioasă ca realizare pe fundalul celei mai rezistente poezii de la noi, iar autorul rămîne a se încadra doar în topul de debutanți promițători". Era prin 1986-87, probabil, deoarece cartea se mai afla în stadiu de manuscris. Manuscrisul se vroia cu tot dinadinsul carte. Și cînd se vrea, se poate! O ia în lucru renumitul redactor Andrei Grumeza care încă în timpul debutului său studentesc făcea din poemele din două versuri ale lui George Tomozei niște poezii de să-ți lingi degetele. Dacă nu credeți, întrebați-l pe cîntăretul pietrei, cavalerul Ordinului Republicii, Anatol Codru. El stie cum a fost treaba la acel cenanclu universitar care se numea "Mihai Eminescu"...

Pentru o mai mare siguranță cartea este sprijinită bine de Grigore Vieru care în "Înnobilarea poeziei": "Mărturisesc că nu am citit demult un manuscris cu poezii tinerești în care verbul să curgă atît de firesc și liber, atît de nechinuit și nechinuitor, atît de muzical și atît de legat de tradiția noastră poetică. Săgeata este unită cu ținta la acest poet, pentru a folosi un minunat vers al său". Urma un "deși", dar tot în tonalități laudative: "... aceluiași poet nu-i este străin nici versul energic și fulgerător, nici replica poetică tăioasă, la toate aceste bune calități mai adăugăm și o puternică notă intelectualistă, care marchează întreaga sa poezie".

Matei - intelectual de la Cazanjić! Și de ce nu?! Iată sursele necamuflante ale intelectualismului matein evidențiate de un critic cu pseudonim Tiberiu Manolache (vezi ziarul "Sfatul Țării", 5 februarie 1994):

"Iată, lassoul, mîna atentă, ochește bizonul de aer" (Stănescu, "Mister de băieți")

'Să prindem jaguarul cuvintelor false,/ să-i punem lasoul în gît" (Matei, "Joc serios")

Nu, stai, domn Manolache, nu mă convingi, vrei să spui că Matei nu știa cum se scrie cuvîntul "lassou", așa nu merge, sau ce crezi că dacă poezia lui Matei ne poartă în aceleași prerii americane, numai că nu vînează bizoni, ci jaguari, apoi îl prinzi în laț?!

Să vedem ce descoperiri mai faci?! "...am impresia că V.Matei își "construiește" poezia după "Schemele" poetice ale altcuiva. E vorba de poetica inovatoare a lui Nichita Stănescu, din care

debutantul nostru preia masiv și fără ezitării"...e cazul unei preluări metodice și deliberate a formulelor poetice nichitstănescine".

Argumente, argumente, măi nene! Să te vedem cu ce ne fericești?

(*Va urma*)

III. Scriitorul total Valeriu Matei (2, Dialog subțire)

(**Andrei HROPOTINSCHI - Tiberiu MANOLACHE. *Moldova Literară. Supliment al ziarului Moldova Suverană, NR.32, 4 septembrie 1996***)

MOTTO: "Plagiator se numește acela ce săvârșește un plagiat, iar plagiat vasăzică însușirea lucrării intelectuale a altuia, fără știrea aceluia, și cu scopul de a o trece publicului ca o lucrare proprie".

Ion Luca CARAGIALE

(Continuare din *Moldova Literară. Supliment al ziarului Moldova Suverană, NR.31, 21 august 1996*)

În polemica noastră cu dl Tiberiu Manolache afirmam sus și tare că nu există cap de acuzare pentru a-l inculpa pe Val Matei în Patul lui Procust definit în motto-ul caragialesc de mai sus.

Să vedem totuși care sînt argumentele exegetului în continuare:

"Mă refer mai întii la vocabular și - mai ales - la acele emblematice pentru opera lui N.Stănescu NECUVINTE - care, cred, au valoare de unicat în poetica universală. După apariția celor "11 elegii (Cina cea de taină)" (1966), dar mai ales a "Necuvintelor"(1969), în poezia noastră "răsărea" pe ici-colo cîte un ne-cuvînt (mai ales "nemoartea"), dar incidental și "fără sistem"... Iată cîteva exemple de la V.Matei care, se pare, își face din ele un sistem:

"Rupere-n două-n timpane a sunetului./ a nevăzutului..." (p.45), "Suspină nevăzutul turnat pe-nguste pagini" (p.81), "...cuvintele topite prin nerostire" (p.58), "cum suferă tristețea nerostită" (p.99), "Cădere lină/ spre neființă" (p.7),"mereu evadînd spre nemoarte" (p.9), "cocorii nedormirii" (p.39), "nenăscuții prunci" (p.39)".

Chiar nu cred, chiar nu cred! La-la-la-la! Să vedem cu care as de coz bați mătăluță acest șase de coz? Manolache: "Tot de vocabularul poetic nichitstănescian țin și cuvintele care alcătuiesc distincte și des utilizate "nuclee metaforice" în opera marelui scriitor: sfera, punctul, zeul, privirea, ochiul de zeu, vidul, contemplarea, elementele mitului sau ale antichității etc. etc."

Ei și? Ei și? Ei și?

Manolache: "Iau drept exemplu o imagine la care V.Matei revine des și care nu e deci întîmplătoare pentru poezia dumnealui. Citez din poezia "Neliniștitul": "să mă simt despocat de răbdare".

În opera "unicului Nichita" metafora de acest tip (ruperea în două a întregului, ruperea a ceva abstract) apare perpetuu și e de esență tipic stănesciană.

Iată un exemplu: "...sufletul/ mi se rupe în două / dinspre frunte spre umbră/ cu un aer despocat de bătaia... cormoranilor" ("Focul și gheața").

În versul lui V.Matei trupul e "despicat de răbdare", în poezia lui N.Stănescu despocat de bătaile de aripi ale cormoranilor (gen de păsări acvatic) e sufletul. Evident e că tînărul scriitor preia formula stănesciană a imaginii, chiar dacă termenii sînt alții (trupul-sufletul, răbdarea-aerul), (bătaia de aripi). Că apropierea dintre model și ceea ce ne propune debutantul nu e incidentală ne-o demonstrează însuși V.Matei printr-un alt vers, de astă dată din poezia "Cădere": "rupe-mi-aș văzul de arcul tăcerii" (vă voi demonstra mai jos că "arcul tăcerii" e tot de origine stănesciană).

Iată o imagine similară din N.Stănescu:

"...ruperii-n două a lumii ca să-mi pătrundă prin ochii, doi" ("A patra elegie").

Vedeți cum țese acest Tiberache pînza de păianjen în jurul poeziei mateiene! Fariseule, Matei e băiat de-al nostru, de ce faci lucrul acesta? Și Stănescu e de-al nostru! Și între ai noștri oare nu avem noi voie cu

permis de la agie să facem un fel de manus manum lavat? Să ne știe și alții!? Doar s-a spus în prefața lui Vieru că Matei "a lucrat în secret"! Bați sub centură dureros, nenicule!

Manolache: "Formula e aceeași: la poetul român - "ruperea" lumii la V.Matei - "ruperea" văzului, termenul "văzul" fiind, probabil, sugerat de "ochii" din metafora modelului. Ca să fiu mai convingător, citez o altă imagine stănesciană în stare să vă "explice" în continuare atît originea "ruperii" în două, cît și imaginea "arcul tăcerii".

Extrag exemplul dintr-o altă poezie a scriitorului român ("Mișcare" în sus):

"tăind la jumătate arcul culorilor".

Și un ultim exemplu - vă rog să mă iertați pentru insistență... din același "cuib" metaforic și de o evidență care te lasă meditativ:

"Rupere-n două-n timpane a sunetului,/ a nevăzutului" (V.Matei, aceeași "Cădere").

Alăturez deci imaginea omoloagă, de astă dată iarăși din "A patra elegie": "...ruperii-n două a sunetelor/ lumii/ ca să-mi lovească timpanele, două".

E de prisos, cred, să vă amintesc de unde vine "nevăzutul" de la finele citatului de mai sus din V. Matei.

Domn Manolache, nu umbla cu lindinile acestea microscopice. Pune-mi dinainte o șorochină de vers ca să mă conving eu fără comment-urile d-tale!

Măi tată, măi, cum mi ți-l "înnobilează" acest Celibidache-Trahanache-Manolache pe intelectualul Matei, afirmînd, precum că ista, poetul (de deputat și candidat nici un cuvînt!), ar crea operă poetică odată creată, ca să-l parafrazăm pe răposatul Barschi. Nu se admite lucrul acesta, nenisorule, fii mai gentil, nu-i dezgoli flancurile poeziei.

Știți, domnilor cititori, că de la un timp acest tip de lecturi paralele începe a mă captiva și-mi pierd interesul pentru detectiv, darul vobirii și al replicii în contradictoriu. Să vedem, să vedem, cum îi trage clapa poetului Pastișache junele critic pe atunci Manolache?! Grav, academic, fără a lansa vreo pilă ironică. Chiar cu un fel de dragoste îl dă afară din lanul poeziei pe atunci încă sovietice moldovenești și-l toarnă cu totul în textul celei românești:

"După cum ați văzut, debutantul ia rar o imagine a modelului în stare "pură", de cele mai multe ori el combină, assemblează, schimbă termenii, metaforele lui "trăgîndu-se" una pe alta din vocabularul și poetica stănesciană într-o "tristă-nlănțuire de inele", cum ar zice chiar V.Matei, recurgînd la un vers al său"...

Precum vedeți, analistul îi scoate în vîrf de bisturiu și niște merite personale, am zice la acel moment încă necitite în paralel și de un alt mare îndrăgostit de poezia mateină - Emil Galaicu-Păun!

"Vreau să vă demonstrez cît e de greu totuși acest travaliu combinatoriu", zice cu năduf exegetul și noi ne imaginăm și cu cît chin a depistat această tehnică a creației, calificată de Grigore Vieru în prefață "lucrare în secret".

Vieru se întreba:

"...dar de ce a lucrat în secret? Nu știm. Poate că dintr-un sentiment de securitate psihologică, dacă se poate spune așa".

Vieru, un mare cunoscător al poeziei românești, a văzut marele secret, dar a preferat să-l țină în... taină, spre deosebire de Manolache!

Continuă Tiberiu Manolache: "Citez din V.Matei ("Cîntec"):

"Plonjez prin spectrul verde-al primăverii, / alunec peste vechile zăpezi, / în iole cenușii pe fața mării/ spre nopțile în care te visez".

Urmează un comentariu subțire și oricît aș încerca să parez lovitura ce i se aplică poetului, consemnez doar un rateu, iar criticul îi piaptănă poetului freza imagistică în răspăr:

"Nu zic despre alunecarea pe zăpezi (debutantul apelează des în poezia sa la "elementele" frigului) că și-ar afla originea fie în "Măreția frigului", fie în "Elegia a opta, hiperboreana", fie în altă parte, poetul român avînd nenumărate metafore axate pe aceleași elemente - mi-ar fi foarte greu să demonstrez.

Nu zic despre **iole** pe fața mării (cuvîntul e rar în poezie și l-am întîlnit de vreo două ori în poezia lui N.Stănescu, o dată în "Adolescenții pe mare") - mi-ar fi la fel de greu să demonstrez ceva: ar putea fi o simplă coincidență de vocabular.

Dar vreau să mă opresc la verbul "a plonja", care formează un "nucleu metaforic", destul de fecund în arta poetică a scriitorului român.

Propun două exemple:

"și voi plonja în ape cu sufletul neapărat,/ luîndu-mi drept limită animalele mării" ("Elegia a opta, Hiperboreana"),

"și brusc plonjez spre înălțime/ ca-ntr-o prăpastie de aer,/ lăsîndu-mi umbra să planeze/ asemeni norilor de ploaie,/ cînd visurile-aproape treze..." ("Către iarbă").

Să vedeți cum plonjează exegetul că, apelînd în repetate rînduri la "Mi-ar fi foarte greu să demonstrez", "mi-ar fi la fel de greu să demonstrez ceva", "nu zic despre", "nu zic despre" - adevărate figuri de stil retorice catilinienene, care, se văd de la o poștă că sînt capcane pentru a ne prinde interesul, d-lui, criticul, mizînd pe psihologia celui pasionat de romane polițiste de acest gen, romane despre care Claudel zicea că "se adresează categoriilor celor mai de jos ale prostiei omenești". Cum ar zice Joseph Bialot: "Încă un deștept care le știe pe toate!"

Plonjînd aidoma unui floretist sau pugilist, criticul, cu siguranță, îmi aplică un upper-cut și eu nu mai sînt în stare să apăr poezia mateină, despre care în recenzia internă aveam atîtea și atîtea cuvinte de bine:

"Stilul sibilinic (nu în sens de oracular, dar de enigmatic și vag - n.n. de azi) al cărții nu atestă cu certitudine un veritabil sentiment al trezirii unui mare poet, a unei mari poezii, ci mai degrabă o contestă, evidențiind cu impertinență trezirea ambiției de a mima poezia, creația".

Pardon, nu acesta-i citatul!

Aha, iată-l:

"Sînt cîteva piese în acest capitol care pledează serios pentru a-l scoate pe autor din anonimul nostru poetic... Este vorba despre "Sfera", "Tristul cîntec al formelor", "Femeia din vis". Nu vom afirma cu patos și emfază că sînt niște poezii antologice, dar că sînt niște poezii bune, nu mă va putea combate orice critic cît de ambițios și pretențios ar fi".

Luați aminte mai ales la ultima poezie evidențiată de mine. Îmi va veni să intru sub scaun de rușine, dar abia în 1992, cînd un amic de la Tecuci îmi va da cele două volume de "Ordinea cuvintelor" de Stănescu. Recenzia o scriam pînă la 1988! Ca să mă dezvinovățesc citisem și eu multă poezie care se aducea cu sacul la editură și trebuia rebutată. Pentru autentică nu aveam cînd și ea apărea pe undeva pe alături ca de la sine. Deci îmi formasem și gusturi estetice adecvate tocmai pentru a recomanda drept publicabilă poezia "Bat clopotele" și ziceam: "rămînem contrariați doar de versul "de-atîtea lacrimi urcă fîntînile la ceruri", pe care l-am descoperit ca imagine inversă mai întîi la Marin Sorescu, apoi la N.Dabija, poate că mai e și la Baudelaire, și la AI.Bosque, mai poți ști la cine..."

Manolache al meu e mai reverențios:

"Evident nu e nici o asemănare între citatul din V.Matei și cele două din N.Stănescu.

Poate doar apropierea dintre cuvintele *mării-mării*, *alunec-planez*, *visez-visurile*, dar ele pot fi și incidentale: o simplă coincidență de vocabular. Nici chiar folosirea aceluiasi "nucleu metaforic" *a plonja* nu ne permite parcă să găsim similitudini.

Fiți însă atenți la expresia stănesciană "plonjez spre înălțime" care se înrudește cu alte metafore ale poetului român: *scapăt în sus*, *curg în sus* sau, cum mai spune în "Respirări", *coborîrea în sus*. Le vom descoperi și la V.Matei: *cad spre înalt* ("Cădere"), *se smulg spre înalt* ("Stîlpul de foc" - mă rog, tot o coincidență).

Cînd pun însă alături, *plonjez spre înălțime* (N.Stănescu), *se smulg spre înalt* (V.Matei) și *norilor de ploaie* (N.S.) - *nouri de nea* (V.M.), ideea simplelor coincidențe pierde parcă din siguranță. Nesiguranța îmi crește însă cînd citesc la debutantul nostru penultimul vers din poezia "Cădere":

"Cad spre înalt cu pămîntul și iarba" - deci e vorba de aceeași plonjare spre înălțimi, de o cădere în sus, după care mai citesc la N.Stănescu, în poemul *Mișcare în sus*, despre același zbor al personajului liric spre înălțimi: "Pe dunga lor, săgeata trupului, în sus,/.../ tăind la jumătate arcul culorilor", după care iarăși

recitesc două versuri din V.Matei, aceeași "Cădere": "Dungi negre - limită a inimii mele /.../rupe-mi-aș văzul de arcul tăcerii". Iarși "coincidențe": mișcare în sus-cad spre înalt, dunga-dungi, tăind la jumătate-rupe-mi-aș arcul culorilor - arcul tăcerii.

Interesant e altceva - cele două "nuclee metaforice" (ruperea în două a ceva și căderea spre înalt) pe care le-am luat la întâmplare s-au intercalat în același context, s-au "găsit" unul pe altul, s-au "înlănțuit". Vă mai ofer două "verigi" pentru această "tristă înlănțuire", vorba poetului nostru, care se leagă nemijlocit de cele două. Imaginea lui V.Matei "arcul tăcerii" îmi amintește de alta similară, tot a dumnealui, din poezia "Femeia din vis": "arcul sufletului", care la rîndu-i îmi amintește - nu incidental! – de o imagine a lui N.Stănescu din "După înălțarea zidului" (a propos, și cuvîntul "zidul" alcătuieste în poetica marelui român la fel de răspîndite "nuclee metaforice", ca, de altfel, și în lucrările debutantului), dar asta ar fi a treia "verigă", or, eu v-am propus doar două!"

Nu, domnule, așa nu mai merge, nici pic de patriotism "basarabean"! Uitați-vă ce echilibristică metaforică ne scoate dumnealui ca mărgelele pe ață, cîtă preamărire a poetului român! Și pe fundalul acesta cît de pigmeu apare autorul "Stîlpului de foc" pe care eu, dar mai ales Grigore Vieru, îl propuneam cititorului. Uitați-vă ce scriam în recenzia internă: "Toamnă fără sfîrșit" e compartimentul care se impune prin cel mai mare număr de versuri ce conțin un fior poetic incontestabil, desigur, la modul convențional adoptat la analiza acestei plachete, zicîndu-ne că V.Matei e mai poet decît mulți dintre debutanții de odinioară de pînă la el.

Cele remarcate de noi nu vrea să însemne ca versurile lui V.Matei nu au dreptul la viață (pînă la pagina 9 a recenziei interne îi tot aplicam una caldă, alta rece - n.n.). Dimpotrivă, în ele se reflectă fidel un tip de creator modern, dominat de avalanșa, de torentul informațional al epocii cu explozii nucleare și zboruri astrale, cu revoluții tehnico-științifice, cu o ecologie dinamitată grav de acest progres nestăvilit. Este vizată în poezia lui și o surzenie și o muțenie sufletească. Eroul lui are concepția autorului - un pic raționalistă, nițel distanțată de sentiment, ceva-ceva mai mult preocupată de farmecul și magia cuvîntului ca atare, un pic impertinentă".

Și înșiram un cîrnaț de titluri, din care au zburat doar vreo 3-4 în timpul redactării.

Deci, pentru fiecare metaforă, pentru fiecare vers mă voi lupta ca un balaur comunist cu 24 de capete! Ai să vezi, cum te scoate nenea bariz curat, Mateiule! Ai să cînti după asta "Fa Mărie, cu bariz, măi!" Să mai încerce dușmanii (cu accentul pe prima silabă!) să-și mai bage copita în versurile tale, căutîndu-ți prin asta virguli în biografie înainte de prezidențiale!

Le-arătăm noi!

Să nu decoloreze laptele de capră!

Cred că știi ce zicea Stănescu despre capră? "Eu semăn cu caprele. Dau lapte. Cine nu cunoaște ce este aceea o capră? Cine nu poate deosebi o capră de o frunză? Dar de fapt și de fapt ce este aceea o capră? Cine se poate lăuda că, într-adevăr, cunoaște ceea ce este o capră?"

Să mai savurăm acum considerentele tiberiومانolachiste?! Doar din simplă curiozitate:

"Deci, "arcul sufletului" (V.M.) îmi aduce aminte de "arcul surîsului" din sus-pomenitul poem stănescian, care - curios!- are ca ax metaforic tot un vis, tot o femeie:

"Vezi, și eu am avut un vis,/ Vroiam foarte mult să mă desprind, să mă arcuiesc,/ să fac un salt//.../Tu treceai pe sub platani,... dînd la o parte.../fîșiile strălucitoare pe care luna/le strecura printre frunze...// De-aceea le-am ajuns din urmă./împodobind tăcerea dintre noi/cu vorbe întîmplătoare/curios să-ți zăresc arcul surîsului".

Stănescu dă lapte, dar niște scribi și criticaștri mărunți, pigmei, nu alta, încearcă să te mulgă pe tine coșcoega Matei-deputatul în două "sozîvuri", candidatul la prezidențiale, de Laptele-Stănescu!

"Citez acuma din V.Matei ("Femeia din vis"):

"Cine atinge cu degete de gheață / arcul sufletului meu rebel,/ că-n vise mi se face de-odată dimineată/și-alerg spre deșteptare ca printr-un vechi tunel?//.../Cuvintele se-adună în stînga mea, în dreapta/ e partea de lumină în care nu mai ești,/ e spațiul tăcerii din care nu-mi răspunzi,/femeia mea din vis..." În primul rînd, ambele poezii au același ax metaforic.

În al doilea rând, există alt șir de "corespondențe" (de arcul sufletului- arcul surîsului, arcuiesc, nu mai zicem nimic), iată însă altele: imaginea "alerg spre deșteptare ca printr-un vechi tunel" e tot de proveniență stănesciană.

Pentru cei ce nu cred dau la subsol câteva metafore create de autorul "Necuvintelor", avînd ca centru imagistic cuvîntul "tunel":

("Ochiul devine gol pe dinăuntru/ ca un tunel" ("A doua elegie");

"Gîndul lucid: tunel adînc prin care/ timpul din urmă îl ajunge pe cel dinainte" ("Polul istoric");

"O, voi mirosuri,.../inima mea călătorește/.../spre copilărie prin tunelul vostru" ("Ars poetica"), alăturînd însă versului mateian una din ele:

"Cu spăimîntătoare viteză am trecut prin tunelul oranj, /.../ cînd m-am trezit eram chiar pe cîmp" ("Nod 3").

Puse alături, cele două imagini, cred, nu mai au nevoie de comentarii...

Expresia "în dreapta, în stînga", privind orientarea în spațiu sau gruparea elementelor în spațiu se întîlnește destul de des la N.Stănescu.

Iată un exemplu: "O, lucrurile deschid un ochi pironitor și-l clatină în dreapta și în stînga după cuvinte" ("O, lucrurile").

Să citim acum următorul vers din "Femeia din vis":

"Cuvintele se adună în stînga, în dreapta/ e partea de lumină în care nu mai ești".

Mă întreb: prin ce neobișnuit concurs de împrejurări se succed totuși atîtea elemente comune unei poezii și altele: visul, femeia din vis, arcul sufletului (V.M.) - arcul surîsului (N.S.), partea de lumină (din care femeia e exclusă) (V.M.) - fișiile strălucitoare ("părți de lumină"), deci pe care luna le strecura (și în care femeia e prezentă) (N.S.), cuvintele (V.M.) - vorbe (N.S.), spațiul tăcerii (V.M.) - tăcerea (N.S.), cuvintele și spațiul tăcerii (V.M.) - vorbe, împodobind tăcerea (N.S.)?; de la stînga în dreapta, tunel nu mai pomenesc".

Vă spun fără perdea - e feroce, e crunt analistul! Și n-am ce-i face, dacă i-i dragă poezia și o grojdește ca pe niște semințe de floarea-soarelui...

Să aducem cititorului un pic de respiro din prefața lui Grigore Vieru: "Avem în față, stimate cititorule, o carte semnată de un tînăr poet al cărui nume este cu totul nou în poezia noastră - Valeriu Matei - care de-a lungul mai multor ani a lucrat "în secret" la ea în pacea și liniștea Muzeului regional Moscova de studiere a ținutului, unde Valeriu Matei a trudit ca șef de secție".

IV. "CARTE (DE RECITIRE), CINSTE CUI TE-AU SCRIS"

(Emilian Galaicu-Păun. *Poezia de după poezie. Ultimul deceniu. Editura Cartier. Chișinău-1999, p.128-132*)

După două plachete de lirică, *Stîlpul de foc* (Editura Literatura Artistică, Chișinău, 1988) și *Somn de lup* (Editura Hyperion, Chișinău, 1990), intrate, ambele, la scurt timp de la apariție, în conul de umbră al anonimului, Valeriu Matei simte nevoia de a se antologa, ceea ce și face - *Moartea lui Zenon* (Editura Junimea, Iași, 1994, seria *Magul călător*) conținînd 18 piese din volumul de debut, 10 din cartea a doua și 8 inedite. Implacabila statistică ne spune că, din punctul de vedere al originalității, ediția ieșeană ne-a pus pe masă doar... un sfert de noutate editorială; cît privește noutatea poeziei lui Valeriu Matei sui generis, ea este sublimă, dar absolut... (de la Caragiale citire).

Dat fiind că această "noutate" te izbește chiar de la primul text al antologiei, "Statuie de faraon" ("dacă aș ridica/ pleoapele mele de piatră,/ mulțimea de stele și sori/ eliberată/ v-ar putea orbi// atunci ar trebui/ apele Nilului toate/ să stingă mulțimea de stele și sori,/ să le facă piatră,/ / din care meșteri iscusiți/ să cioplească alt chip/ aidoma celui ce-l port/ acum/ cînd nu m-am decis încă/ să deschid ochii"), mă văd silit să fac nu atît o cronică literară, cît niște *lecturi paralele*, astfel că, după ce am citat textul "matein", e bine să se cunoască și ORIGINALUL, anume -

poemul blagian "Mi-aștept amurgul" din *Poemele luminii* ("In bolta înstelată-mi scald privirea/ și știu că și eu port/ în suflet stele multe, multe/ și căi lactee,/ minunile-ntunerului.// Dar nu le văd,/ am prea mult soare-n mine/ de-aceea nu le văd./ Aștept să îmi apară ziua/ și zarea mea pleoapa să-și închidă,/ mi-aștept amurgul, noaptea și durerea,/ să mi se-ntunece tot cerul/ și să răsără-n mine stelele,/ stelele mele,/ pe care încă niciodată/ nu le-am văzut"). Să observăm cum "adaptează" V.Matei poemul lui Blaga. In primul rînd preia "subiectul", reducîndu-1 la cîteva situații consecutive, toate avînd corespondențe în textul blagian, de la imaginea inițială a faraonului închizînd sub pleoape "mulțimea de stele și sori" (la Blaga: "eu port/ în suflet stele multe, multe/ și căi lactee") la imaginea finală a aceluiași faraon "indecis" (la Matei: "când nu m-am decis încă/ să deschid ochii", la Blaga: "pe care încă niciodată/ nu le-am văzut"); apoi - "tehnica" narării, tonul oracular, vocabularul cosmogonic etc. în consecință, "copia" de la 1981 - căci V.Matei își datează toate textele în antologie - aduce cu originalul, deși nu are decât profilul acestuia din urmă.

Un alt poem blagian, "Pasărea sfîntă/ întruchipată în aur de sculptorul C.Brîncuși" din volumul de la 1929 *Lauda somnului*, îl va face pe Valeriu Matei să "recidiveze" abia peste 12 ani - un ciclu zodiacal complet! -, în 1993, cînd poetul basarabean își șletuiește "Măiastră" sa. Din "rotunjimea" poemului blagian V.Matei nu împrumută decît modelul spațiului răsturnat ("Pasărea sfîntă", strofa I, versurile 3-4: "lăcrimîndu-și deasupra ta/ geometria înaltă și sfîntă", versuri care l-au încântat pînă și pe Ion Barbu; "Măiastră", strofa I, versurile 3-4: "tu-l ridici în ceruri și-l răstomi/ peste frica cea ne-ngenuncheată"); or, tocmai această spectaculoasă răsturnare susține viziunea originală a lui Blaga, ea este, ca să zic așa, coloana vertebrală a parabolei, cuvintele/ Carnația textuală doar înfășoară fiecare strofă/ segment de disc.

Fiecare vers se alătură celorlalte, adăugînd un nou detaliu, o nouă fațetă Simbolului în lucru, putem vorbi de-o anumită autonomie imagistică a "Măiestrei", dar... Dar, ca și în cazul "Statuii de faraon", în final Valeriu Matei are nevoie de o pistă sigură de aterizare, aceasta fiind - de fiecare dată, precum e și firesc - textul original, în cazul dat ultima strofă a "Păsării sfînte" ("Din văzduhul boltitelor tale amiezi/ ghicești în adîncuri toate misterele./ Înaltă-te fără sîrșit,/ dar să nu ne descoperi niciodată ce vezi"). Citez finalul poemului "matein": "frînge-ți zboru-n pietre, clipelor redă-ne/ doar în văzul pur sălășluiască/ templele de aer înălțate toate/ pe aripa ta nepămîntească", în care depistez următoarele corespondente: spațiul "răsfrînt" în ochii "Păsării sfînte" e identic cu cel din "Măiastră" ("Din văzduhul boltitelor tale amiezi/ ghicești în adîncuri..." și "frînge-ți zboru-n pietre (...)/ doar în văzduhul pur sălășluiască/ templele de aer înălțate"); ideea poemului blagian ("înaltă-te fără sîrșit/ dar să nu ne descoperi niciodată ce vezi") e "tradusă", aproape ad litteram, de poetul chișinăuian: "doar în văzduhul pur sălășluiască/ templele de aer înălțate toate/ pe aripa ta nepămîntească" (mai evaziv, criticul Ion Pop vorbește despre "abstracțiuni neacoperite liric și unele clișee, precum în *Măiastră*..."). Ergo: dată fiind complexitatea sistemului poetic blagian dublat de gîndirea sa filosofică, nu cred că parabolele acestuia îi pot "veni" cuiva din întîmplare, la "inspirație". Punct.

Din alineat: al doilea text al antologiei, "Neliniștitul", ne conduce către un al doilea maestru adulat (prin mimare) de poetul basarabean - Nichita Stănescu (cel din *11 elegii* și *Laus Ptolemaei*). Versul sentențios, "cu reverberații biblice trecute prin Nichita Stănescu din *Elegii*" (Ion Pop), tonul oracular-empatic, enunțul "abstract", eroul liric impersonal, efectele poeticești născute prin specularea verbului "a fi", într-un cuvînt, toate cîte erau inaugurate prin "Elegia întîia" (+altele 10!), pot fi regăsite în "Neliniștitul" lui Matei: "El e mai mare decît memoria mea/ fiindcă se suprapune ecoului/ E pretutindeni/ și nu-i nicăieri. / El s-a născut/ din frica de moarte a mumei/ dar nu are teamă,/ și n-a tăcut nici atunci/ cînd se decreta muțenia. / El a fost,/ este/ și

prin el vorbește acum/ durerea zilei de mâine etc". Alte poeme "bolnave de starea de-a fi" - "Zbor" (de unde am și extras calificativul de mai sus), "Tristul cântec al formelor", "Ecuțiile disperării (3)"; totuși prezenta antologie nu este impregnată cu Stănescu precum volumele sale anterioare (într-o prezentare a Somn-ului *de lup*, bunăoară, cronicarul "României literare" aprecia la poetul basarabean o bună cunoaștere a operei stănesciene). Dar fiindcă lecția ("Era de ajuns să se rupă un pod,/ ca să se așeze în locul gol un zeu") a fost însușită temeinic, un "eseu" este înlocuit cu alt "eseu". Ascultătorii cenaclului "Flacăra" trebuie să-și amintească șlagărul "Fiori prin mine umblă/ și nu am trebuință/ te rog pe tine umbră/ să redevii ființă". Citesc strofa 1 a poemului "împăcare", datat 1991: "nu mai pot întinde mîna/ peste partea ta de umbră/ prin ființa mea întruna/ umbra neființei umblă". Fără comentarii.

Și tot așa, rînd pe rînd, aflăm și celelalte necunoscute ale ecuației "materne" - poemele sale "dacice" ("Somn de lup", "Prima zi a înfrîngerii", "Lacrimile pietrelor" ș.a.) se trag din coasta autorului *Cavalerului trac*, cele "creștin-ortodoxe" ("Rugi de vecernie", "Mai peste cruci", "Bat clopotele, mamă, în schitul Sfintei Vineri" ș.a.) - din *Imnele* lui Ioan Alexandru (N.B.: a se observa frecvența răstignirilor în lirica ambilor; le vom cita, evident, doar pe ale lui Matei: "răstignirea peste hău/ împacă lumea cu sine", "privesc mîinile răstignite-n aer a-mbrățișare", "verbu-i răstignit între buze", "Cu degete de gheață/ crucifică deliruri", "cruci putrezite/ de prea multe crucificări ce-au purtat", "arborii ca niște cruci în putrezire", "umbra stelei răstignite-n vid"), cele "urbane" ("Semn", "Presimțire") - din estetica "optzecistă", cele "de neam" (citez o singură mostră: "și cum aș putea să ascund adevărul/ că limba ne seacă și-altarul ne surpă,/ că forma-i perfectă, dar putred e mărul/ și-n față mișeii ne scuipe etc") - din poezia militantă a începutului de veac, aceeași care-i alimentează în ultimii ani pe Lari, Vieru, Dabija ș.a. În fine, eclecticismul Morții lui Zenon (ce mesaj o fi vrut să ne comunice acest Zenon al lui Matei?) îmi sugerează un titlu mai potrivit pentru antologia în cauză - *Fișe poetice*. Păcat doar că a mai fost întrebuițat odată, de Ioan Flora. Și totuși. *Fișe poetice?!*

V. Despre polemici, CV-uri și subsolurile Lubeankăi

(Mircea V. Ciobanu. *Jurnal de Chișinău*, 7 decembrie 2012,

<http://www.jc.md/despre-polemici-cv-uri-si-subsolurile-lubeankai/>)

Omul nostru nu e obișnuit să-și expună liber opinia. Din lene sau comoditate (uneori, din frică), el rabdă ofense și constrângeri, iar atunci când îl răzbește, explodează și le spune *pe toate deodată*. „Expresii” în stare pură, în loc de argumente articulate. El trebuie provocat, enervat și... lăsat să vorbească. Să-și descoase buzele! Mai întâi își va striga toate durerile dintr-o dată, apoi se va răsti, te va face prost, iar apoi... va începe să caute argumente.

Mă bucur de cei care polemizează cu mine. Evoluția civilizației asta e: de la piatra aruncată, la pumni și luptă corp la corp, apoi înjurături, apoi schimb de replici, în fine, dialogul argumentat. Noi suntem pe la faza a doua-a treia. Evoluăm!

Mai întâi, despre o replică agreabilă. De Ziua Tuturor Românilor, am improvizat, pe o rețea de socializare, o antologie a celor mai frumoase poezii (*ne-patriotice*, dar pentru care ne-ar invidia oricine). Sandu Canțir *mă urăște public* că storce lacrimi din neamul nostru dârz. Nu am niciun blestem pentru blestemul lui.

Un coleg (Igor Isac) se supără că i-am *criticat* cartea și se declanșează cu o tiradă. E un fel de replică și asta, numai că „dialogul” e jenant: eu am criticat cartea și îmi ripostează chiar autorul. Nu pot decât să-i

spun să-mi recitească textul. E nuanțat și cuvintele „supărătoare” au *acolo* sensuri contextuale precise. Iar motivul pentru care am scris nu e *reava voință*, după cum îmi incriminează autorul, ci chiar *insistența lui!*

Un venerabil profesor, Anton Moraru, în loc să-mi deconstruiască textul despre V. Matei și să dezavueze *locurile slabe ale discursului* (așa se combate oponentul), consideră util să arunce pietre și să-mi percheziționeze șifonierul. Acuzația gravă este că aș fi un „anonim”. *Chiar sunt*, profesorul e dintr-o lume paralelă, iar *anonimatul* îmi dă șanse. Aș putea pretinde că sunt autorul *Mioriței* (deși mi-ar fi plăcut mai mult să fiu al *Zburătorului*).

Negăsind pete în rufele mele, „oponentul” lansează presupunerea (publică, egală cu o acuzație!) că ar fi ceva de căutat în dosarele Securității. I-aș fi recunoscător să caute. Poate că *băieții cu ochi albaștri* au înregistrat ceva, dacă eu n-am timp pentru CV. Dosarul profesorului nu mă interesează. Dimpotrivă, cred că a trăit *numai din îndemnul inimii*. Ca să nu-l offensez, zicând (și eu) că nu-l cunosc, m-am documentat: „Lucrări privind problemele actuale ale muncii ideologice și de educație ideinică ale luptei contra concepțiilor istoriografiei burgheze și revizioniste în domeniul URSS și PCUS” (DEM, 1989). Martor mi-e Dumnezeu: *nu am avut chef* să citesc asta.

Sunt convins că profesorul nu credea în ceea ce scria, „polemizând” cu mine. Există însă și „polemiști” care, apărând „cauza”, nici ei *nu înțeleg ce vor să spună!* Fiind incurabili, nu-i voi pomeni. Din milă.

Iar Matei degeaba e supărat. *Datorită* mie, și-a adunat hagiografi și din toată treaba el iese erou național. Un text din *Literatura și arta* (semnat Nina Josu) îi expune atât de *detaliat* CV-ul eroic, încât deduc că *e scris chiar de protagonist*. Dar, deoarece un CV trebuie să fie „funcțional”, i-aș propune să omită episoadele contraproductive. Afirmația că „a somat” timp de șapte ani nu e bună pentru *job*. Angajatorul va înțelege că *a trândăvit*. Nu era bun la nimic? De ce nu a mers să țină un curs de istorie sau literatură la facultate? Ori la un liceu sau gimnaziu rural, în fine. Or, *acolo* se cresc patrioții!

VM povestește (cui nu i-i lene să-l asculte) cum a fost bătut („la 28 mai 1983”) în „subsolurile de la Lubeanka”. Unu: „vizita” la sediul KGB, urmată de numirea lui – fără a fi membru al Uniunii Scriitorilor! – ca „reprezentant” al US din Moldova la Moscova, naște *suspiciuni*. Doi: „subsolurile de la Lubeanka” sunt *un mit*. Ele nu există! Iar „închisoarea interioară” a KGB-ului (care era la... *supersol*) nu mai e funcțională de o jumătate de secol. Se verifică printr-o simplă accesare a net-ului.

VI. Texte alese hazardat, interpretări personale, subtilități subversive

(Stan Escu-Cimbirschi,

<http://www.romaniidinjurulromaniei.ro/wp-content/uploads/2015/03/5.-ultim-Interpretari-12.021.pdf>)

Orice formațiune social-umană riscă, în anumite condiții geo-socio-politice, să se metamorfozeze într-un sistem totalitar, precum s-a întâmplat cu inexistența, astăzi, Uniune Sovietică, imperiu constituit în temeiul unei utopii care promova atât pacea, egalitatea, bunăstarea și fericirea propriilor cetățeni, cât și a „întregii omeniri”. Totalitarismul generează netăgăduit acțiuni de rezistență împotriva sistemului, ea având diverse aspecte: de la manifestări cu caracter armat, până la disidență sau, precum sună formularea tipic românească „rezistență prin cultură”. Acest aspect – rezistența în fața sistemului totalitarist comunist – este analizat în cele 244 de pagini ale volumului „**Poezia rezistenței în perioada ocupației sovietice a Basarabiei**”, semnat de Claudia Matei și publicat la Editura Muzeului Național al Literaturii Române din București în 2013.

Lucrarea face parte din proiectul „Valorificarea identităților culturale în procesele globale” pe filiera „Programe doctorale și postdoctorale în sprijinul cercetării”, activitate cofinanțată de Academia Română și de Fondul Social European. Volumul e structurat pe patru capitole, cu introducere, încheiere, bibliografie și addendă, precum îi stă bine unei lucrări de cercetare științifică, autorul punând-și scopul să analizeze româneasca „rezistență prin cultură” doar prin prisma strict delimitată a poeziei, de unde și prezența expresiilor în titlurile tuturor celor patru capitole: 1. „Rezistența literară...”, 2. „...Rezistența prin literatură...”, 3. „Poezia rezistenței...”, 4. „Disidență și rezistență în poezia anilor 1970-1991...”

Ca în orice studiu de cercetare științifică, autorul face în primul capitol o incursiune în trecutul literar românesc al secolului XX, în special al poeziei scrise în Basarabia, „descoperind” aici trei „*manifestări diferite ale rezistenței poetice: lirica evazionistă, poezia subversivă și cea disidentă*” (p. 21). Deși autorul face referire la criticul literar Ion Simuț, atunci când folosește expresia „lirica evazionistă”, se pare că termenul respectiv este o noțiune cam ambiguă. Pornind de la „evaziunea” explicată în DEX prin „sustragerea de la obligațiile fiscale”, cineva a calificat „evaziunea literară” ca o „*formă de eschivare de la percepțiile ideologice și modalitățile de abordare a realității impuse de regimul totalitar*” (p. 22). Raportată la lirică, „evaziunea” însă e mai degrabă o struțocămilă lexicală, deoarece cu același succes termenul ar putea semnifica și eschivarea de la rezistență în fața regimului totalitar, derogarea de la lupta fățișă împotriva regimului comunist și abordând, indirect, o loialitate cu puterea. Volumul în cauză ar fi câștigat mult, justificându-și conceptul de „cercetare științifică”, dacă autorul ar fi venit cu un termen propriu și adecvat fenomenului cercetat. Anterior, în „Introducere”, autorul dibuie o asemenea expresie, atunci când pomenește de „*V. Teleucă, L. Lari, M. Benea, L. Tuchilatu ș. a.*” ca autori de poeme „*evazioniste*” (p. 16), dar nu îndrăznește să insiste asupra noțiunii de „lirică *incifrată*”, adică de luptă sau rezistență incifrată în fața regimului. Or, a lupta fățiș cu cerberii ideologici ai sistemului echivala cu o sinucidere directă sau cu o ratare de creație, autorul riscând să creeze doar pentru „sertar”. A lucra „pentru sertar” atât în imperiul sovietic care crea impresia că va exista o veșnicie, cât și în România unde socialismul părea la fel de etern echivala cu a lupta cu morile de vânt. Și în România, și în URSS, puțini au fost dintre cei care au ales de bună voie condiția de existență a lui Don Quijote, iar în Basarabia autori care au scris doar pentru sertar nici nu există.

După analiza sumară a „rezistenței literare în secolul XX” din România, autorul trece și prin „literatura rezistenței” din Rusia, unde majoritatea numelor de scriitori este ortografiată incorect (Pasternac - în loc de Pasternak, Hodasevich - în loc de Hodasevici, Bulgacov - în loc de Bulgakov, Pilineak - în loc de Pilneak etc.). Apoi vin la rând autori din Italia, Spania, Franța, Grecia, Cehia, Polonia, Lituania, Letonia, Albania, Cuba, revenind și acasă, în Basarabia, unde menționează „*aspecte ale rezistenței literare românești*” (p. 66).

Capitolul doi include note despre „ocupația sovietică a Basarabiei și rezistența prin literatură în perioada proletcultismului: iunie 1940 – iulie 1941, august 1944 – iulie 1956”, pagini care reflectă date și informații cunoscute din lucrările diversilor cercetători din domeniu, atât din Republica Moldova, cât și din România, cele mai dese referiri făcându-se la lucrarea „O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia” a lui M. Cimpoi. În referințele bibliografice de istorie e citat copios doar V. Matei, (făcându-se abstracție de lucrările istoricilor basarabeni A. Moșanu, A. Petrencu, I. Varta, Gh. Negru, O. Țăcu, A. Moraru, I. Buga ș. a.). El este, în genere, pomenit în cele 244 de pagini de circa 60 de ori, fiind prezentat nu doar ca istoric și poet, ci și în calitate de fervent traducător de poezie, în special din limbile letonă, lituaniană și rusă. Cititorul mai află că V. Matei este nu doar „*un campion al Rezistenței basarabene*” ci și un mare „*tribun*” aflat în slujba națiunii. Și nu doar autorul volumului face în modul cel mai zelos apologetica acestuia, dar și criticul literar Alex Ștefănescu, dânsul fără să se documenteze, menționând într-un articol de-al său, că „*încă de la vârsta de 17 ani V. Matei (...) se numără printre scriitorii care s-au opus cu hotărâre și curaj măsurilor represive*” (p. 200). Iar autorul volumului în cauză mai adaugă niște precizări la biografia „tribunului”, precum că „*după ce scrie poemul „Amin, istorie” din 1980 până în 1985, tânărul poet (născut în 1959) n-a mai publicat în URSS nici un rând, în mai 1983 a fost exclus*

din doctoratură, dus în subsolurile de la Lubianka, temutul sediu al KGB-ului de la Moscova pentru ca până în mai 1987 să stea izolat în fosta mănăstire Noul Ierusalim de lângă orașelul Istra” (p. 201), o localitate din apropierea Moscovei.

Nu este în nici un fel condamnabilă grija față de soț, dar când se face exces de zel, toate astea sunt doar în defavoarea lucrării. La fel, nu neagă nimeni faptul că ar fi fost „dus în subsolurile Lubiankăi” (asta o poate confirma sau infirma doar domnul A.C., unii știu cine-i), dar e curios faptul că tâmpiții de kaghebiști în loc să-i facă vânt în „livada înfloritoare a țării”, să predea acolo istoria URSS în vreo școală din satele basarabene, conform licenței obținute la Universitatea „M. V. Lomonosov” din Moscova, ei l-au „izolat” într-o cameră de cămin, oferindu-i și funcția de colaborator științific la Muzeul de istorie și etnografie din Istra, cu sediul, într-adevăr, în fosta mănăstire Noul Ierusalim. După care, anumite persoane din Chișinău (și nu numai) să facă demersuri, pentru ca „izolatul” să devină (în februarie 1988) membru al Uniunii Scriitorilor și, în acest temei, să ajungă (... încă din 1987?) reprezentantul literaților basarabeni în conducerea Uniunii Scriitorilor din URSS, să obțină apoi (1989) în această funcție chiar și locuință cu două odăi în centrul Moscovei.

În volumul semnat de Claudia Matei, creației „antisovietice” a lui V. Matei îi sunt dedicate tocmai... șapte pagini, în timp ce altor poeți, cu merite incontestabile în rezistența antisovietică, doar... două-trei-patru pagini (P. Cărare – 4 pagini, Gr. Vieru – 3,5 pagini, V. Teleucă – 1,5 pagini, Gh. Vodă – 0,5 pagini, L. Damian – 2 pagini, I. Vatamanu – 1,5 pagini, N. Esinencu – 1,5 pagini, M. I. Ciubotaru – 1 pagină, iar D. Matcovschi în cele 4 pagini pare mai degrabă un trubadur al regimului, decât oponent).

În afară de informația despre „poezia rezistenței antisovietice” din Basarabia, un cititor neavizat află și alte lucruri curioase cu privire la literatura, în special poezia, conformistă sau, cel puțin, incifrată. Printre poeții din această categorie se numără toți reprezentanții generației „ochiului al treilea” – N. Dabija („*nu e o poezie disidentă în sensul propriu al acestui cuvânt...*”, p.177), V. Romanciuc („*în cel de-al treilea volum „Din tată-n fiu”(...) autorul este tributar preceptelor ideologice ale regimului, incluzând și poeme conforme cerințelor cerberilor regimului...*”, p.181), L. Lari („*Piața Diolei (...) e echivalentul etic și artistic al unui tărâm inexistent...*”, p.183), I. Hadârcă (este pomenit doar cu câteva strofe din poezia „*Libertatea*” la p.214), Iu. Filip („*volumele includ și câteva texte de compromis cu cenzura...*”, p.188), M. Benea („*placheta de debut (...) nu se desprinde de moda festivă de abordare a temei...*”, p.188), E. Tarlapan, V. Grosu, E. Cioclea și alții.

Și mai defăimătoare sunt afirmațiile despre poeții mai tineri, din generația „tribunului”, printre ei excelând Em. Galaicu-Păun, care „*debutează (...) în zodia proletcultismului, reanimat în „literatura sovietică moldovenească (...), considerându-se un stegar al comunismului...*”, (pag.194), L. Bălțeanu („*cu tribut plătit ideologiei comuniste și beneficiind de prefața lui Aureliu Busuioc (...), om de încredere al autorităților comuniste...*”, p.194), A. Suceveanu („*debutează cu volumul „Mă cheamă cuvintele”, plasându-și din start poezia sub zodia compromisului și a dogmei totalitare (...), exclamațiile și superlativale se țin lanț când e vorba de Lenin (...), glorifică sanctuarul comunismului – Mauzoleul lui Lenin (...), devenind un campion al conjuncturismului politic și al aservirii ideologice...*”, pp. 190-191), N. Popa („*acceptând (...) compromisul și inserând în Timpul probabil (1983) mai multe poeme la teme solicitate de autorități (...), fiind, până în prezent, în căutarea „locului pierdut”...*”, p.193), T. Chiriac, V. Cernei și L. Bordeianu fiind la fel niște exponenți ai liricii „evazioniste”...

Tendențiozitatea în raport cu toți acești poeți de valoare din Republica Moldova, excesul de zel în lustruirea imaginii de poet, istoric, traducător și, mai ales, de „campion al Rezistenței basarabene” în raport cu „tribunul” V. Matei creează impresia că, mai luând în considerare și caracterul narcisiac al acestuia, mai multe pagini din volum nu sunt scrise de semnatara volumului, ci de soțul ei. Nu mai miră pe nimeni asemenea fenomene, s-au scris și se vor mai scrie destule studii similare, precum e cel semnat de doctorul în filologie Claudia Matei. E de remarcat, însă, că ideile noi, inedite și autentice lansate de autor (autoare) în volumul cu pricina sunt de negăsit, dar în știința contemporană se admite și așa ceva, căci întreaga lucrare consună cu spusa matematicianului român Florentin Smarandache, cel care ironiza

unde va că „atunci când cineva fură o idee de la o singură persoană, acțiunea se numește plagiat, iar când acesta fură de la mai multe persoane, asta e deja cercetare științifică”.

Deși volumul pledează, la suprafață, pentru valorile naționale românești, pentru unitatea națională a neamului românesc, nu se știe ce are în vedere autorul (autoarea) atunci când în primul capitol scrie literalmente următoarele: „*Valoarea de exemplu moral a rezistenței față de regimul totalitar comunist e relevantă pentru statele europene desprinse din lagărul socialist și din fostul imperiu sovietic, aflate, în această perioadă de tranziție, într-un chinuitor proces de căutare a identității sau de creare a noilor identități* (s.n.)” (p.24). În graba lecturii un cititor mai distrat ar trece peste expresia dată, dar surprinde finalul volumului, în ultima propoziție repetându-se aceeași idee auctorială: „*Evidențierea valorii de exemplu moral a rezistenței față de regimul totalitar comunist, relevantă pentru statele europene desprinse din fostul imperiu sovietic și din lagărul socialist, aflate, în această excesiv de lungă perioadă de tranziție, într-un chinuitor proces de căutare a identității sau de creare a noilor identități* (s.n.), va contribui la schimbarea modalităților de receptare a literaturii...” (p.216).

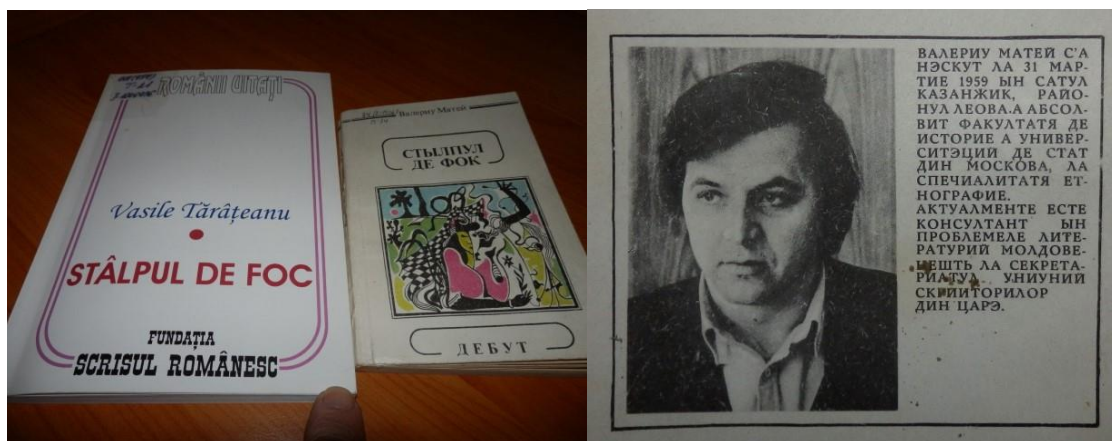
Ce să înțeleagă oare cititorul prin această sintagmă *de creare a noilor identități* și la care *nouă identitate* națională se referă autorul (sau autoarea)? Nu cumva e cea pentru care se luptă de atâția ani mercenarii plătiți de Moscova? Să fie oare vorba de crearea noii națiuni moldovenești? Subtilă diversiune. Mai ales că și fostul „unionist” Iu. Roșca predă acum la propria sa Universitate Populară (nostalgie după fostele „Народные университеты” existente în URSS și concepute de structurile ideologice ale partidului comunist) cursuri de „liderism avansat”, modelând „patrioți moldoveni”, una dintre teme intitulându-se fără echivoc și fără nici un fel de perdea: „*Cum să construim o nouă națiune? Cine suntem? De la trecutul românesc și sovietic la viitorul moldovenesc al Republicii Moldova*”. Halal de noi, de cele două academii, din București și Chișinău, de ”îndrumătorii” științifici și de proaspetele „cadre” întru știință. Halal!

<http://www.romaniidinjurulromaniei.ro/category/investigatii/>

“ZECE SPAȚII ALBE” ÎN IMAGINI...

Supliment fotografic la articolul: *Zece spații albe în biografia tricoloră a unui „dublu academician” cu trei doctorate neterminate...*

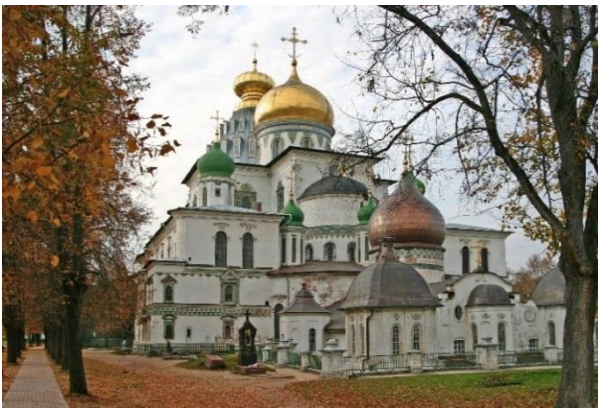
<http://www.romaniidinjurulromaniei.ro/category/investigatii/>

Cu naistul Vasile Iovu pe corabia Șota Rustaveli, în mijlocul Oceanului Atlantic. 1978

ФИО, ИМЯ, ОТЧЕСТВО Матигур Валерий Николаевич
 Родился 1959 года, Магдавица
 Писатель Валерий Матей
поэзия, драматургия
 Член с 1988 года, членский билет № _____
 с 1988 года, билет № 15790
 7. Место постоянной работы, должность Управление Союза писателей СССР, консультант секретариата
 8. Является ли инв. ВОВ, удостоверение, кем и когда выдано не является
 9. Какую получает пенсию и сумму не получает
 10. Семейное положение (перечислить всех членов семьи, находящихся на иждивении, указать год рождения) холост
 II. Адрес и телефон _____
 " 30 " март 19 88 г. В.Матей Подпись
 Зак.529 Тир.10000 экз.

GARANTEAZĂ exercitarea drepturilor sociale, economice, culturale și a libertăților politice tuturor cetățenilor Republicii Moldova, grupurilor naționale, etnice, religioase și lingvistice, în conformitate cu prevederile Actului final al CSCE de la Helsinki și cu documentele adoptate ulterior, precum și Carta de la Paris pentru o nouă Europă.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Adoptată la Chișinău, de Parlamentul Republicii Moldova, la 27 august 1991

Drept pentru care subsemnații, deputați ai poporului, liber și nesiliți de nimeni, seamănă:

DECLARAȚIA DE INDEPENDENȚĂ A REPUBLICII MOLDOVA

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA, constituit în urma unor alegeri libere și democratice,

AVÎND ÎN VEDERE trecutul milenar al poporului nostru și statealitatea sa neîntreruptă în spațiul istoric și etnic al devenirii sale,

CONSIDERÎND actele de dezmembrare ale teritoriului național de la 1775 și 1812, ca fiind în contradicție cu dreptul istoric și de neam și cu statutul juridic al Principatului Moldova, acte infirmate de evoluția istorică și de voința liber exprimată a populației Basarabiei și a Bucovinei, la 27 martie 1918 și, respectiv, la 15 noiembrie 1918,

ȚINÎND SEAMA că dreptul la autodeterminare al populației din Basarabia și Bucovina a fost recunoscut de Puterile aliate și asociate prin Tratatul de la Paris din 28 octombrie 1920,

Chișinău, sediul Guvernului, 28.08.1991,
m. 1815.

AWA

Драго Ник!

Мулдумек пентру кумперэтуриле фэкуте ши експедиате прин Арнадие Суцвянку. Акум ам о резерва де хиргии, суфичиенте ка се скриу о наполеонэ. Нимь никиндуэ кэ дупэ Конгресе ном путя дукра ку шутерь нилонте, инспираць де унеде кувантары мажистрале. Уна дин еле есте кувантары дуй П.Боду, каре ынофирит л-а помент пе И.Друце, чен че н"а индрезнит о"о факэ ышьва ашь ын умэ. Че акт де кураж, че думноаса пакине ын биография думнядуэ!

Скриу версурь, дар алте версурь декит ынаинте. Ме супэре ши ме дезоляэ пичорул ындямат, дар пе атуңг ыңдл ну скрим нимак, дезоляри ши супэрари еруу май амаге. Песте ун скурт тимп ышь вей да сымэ кэ мунка ми а алукач-о нитр"о дирекция ноуэ. Вриу пэно ла Анул ноу сэ-мь термин лукурал меу асупра керий ной де версурь, сэ презэнт чева орижинал ши плин де сенс.

Ун тинэр, Матей Валериу, ми-а тримис ун манускрис. Версурь ыл хуношь, ай релаций ку ел. Манускрисул аратэ кум ну требуэ сэ ыңчаде ун литерат. Ба май мулт. Ам рэмас ку ымпресия кэ ел н"аре талант, скрие сек ши-л пастынаэ пе Никита Стэнеску, фэра ла поседа чева, о трэкре ши гиндира а са. Деобичей аша ыңчен трайоманий, ынкыт ну май штыг кум сэ скашь де ай...

Ла домчилиул ноу, ла каре ай фэкут о визитэ, мэ сымт айтфед суфичешанте. Мэ-е сете де а скрие, де а-мь шлети дато-римиле неажитате. Май ам о шпре де тимп, ши поате вой избути сэ-мь реализез планурилэ. Ар фи минунал!

Иць тримит китева поезионаре скрисе акум. Ам дат ла "Литература ши арта" ун циклу ноу де версурь. "Знай нашк!"

Комплименэ ши мулте урэрь де бине Асей.

Ку Драг Е. Мейнк

Drago Nicolae 28.8.86
Am primit scrisoarea ta si ti multumesc pentru felicitare. Distinctia mea vine din mare respectare, cand ma bucur sunt din de nimic, de ca eu ostatec in timpul, din pare tine ca tu ma esti vedea ca ste-panul, in timpurile trecutului nu trim- gimat optimi simul. Ai plecat de la functia ta de consultant si de-acu te le; obisnuta mai, in deapropie de familia Haidichid, dupa care sar putea- serse un roman captivant. Ai zis ca dace te vei apuca de memorii, in conditiile noastre politice si sociale ele mide vor publica niciodata. Reapetate, obtine-le, amintirile xeste mo' maiine. Am pierdut o multime de ani pe placuri. Am an- avut morocul sa stau in cu abto- parte, in alt mediu. Eu nu sunt geniu, altfel az fugi de aici im- traturate, ca sa nu dezuici. In tota ampleare, tunc vau i- credul, imid, nehotat in partipale mele, am tanar, din- pagute, in mijlocul unor decorez- rati, si mi adu pierdut, ubimuk- tallent ce-l a dam. Ma dezbisim- tat oritina din 1946. Am o certica- din 1959, si cum e de pe? Cum- de- un rece peret si imul pierdut? Mat batrin, belnav si parta mi- o speranta tu vitat. Sunt o- spava la Margareta Mălini.

Am scris foarte puțin. Vorbeca anii, si peste doua-trei decenii vor aparea albe generatii, cu alte muzic literare. Fiecare e dorinc de glorie, si in secolul XXI nimeni nu ma va sti, numai va citi. Voi si uitat cu totul. Se cere de la scriitor sa creze mai can- o carte cu imagini traste, cu accente carte mai creat-o. Voi incepe sa- mai scriu verovni, povestii, esasi- pira "Mogul Mosiera", dar toate- aastea numai vor aduce miu cu denum- Am putso giat, am coborat gura, am- trait Tutu- un medic neftelicnic si- am avut vointa necesara sa trimig- toate gresitabile la timp. Astept- din- un altele cu oformialul lui Stefan- g. Ince primete cine sti va me scriu- la limbaie scabotolok, scrietuna ma- loda indiferent. Si poate voi ma- stai un din doi, si altele probleme- me Moscua. Un Valeriu Males, sau- acetia, se imparta i- su tinatul- acetia (dupa parolenta, f. capabil) am observat un dupel neptant- asta o dal apite sa ajunga departe! Se ma e unbecul, mihi Antivalchi- penta care (modestia nu) acceptabil. Ma- a spus Rita Arsenieva ca vi- la Chitinau prin Moscua. Este- adoniat Tot aprenit primul volum- al "Istoriei literaturii moldoveneze". Aprtare foata cartea sti scria de levit. Te simbatizez cu drag George C. H.

Valeriu Matei
PIETRE ALBE, PIETRE NEGRE...

Lectura
Nicolae Jelescu

